

**T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI**

**YEREL HALKIN TURİZMİN ETKİLERİNE YÖNELİK
ALGILARININ ÖLÇÜLMESİ: MİDYAT ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Fatma GÜLTEKİN**

**Danışman
Prof. Dr. Selami GÜNEY**

OCAK 2024, ERZİNCAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

“Yerel Halkın Turizmin Etkilerine Yönelik Algılarının Ölçülmesi: Midyat Örneği” Yüksek Lisans tezim tarafımda incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim. Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim.

Fatma GÜLTEKİN

T.C.

ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Ana Bilim Dalı : İşletme

Program Adı : Tezli Yüksek Lisans

Tez Başlığı :Yerel Halkın Turizmin Etkilerine Yönelik Algılarının
Ölçülmesi: Midyat Örneği

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 79 sayfalık kısmına ilişkin 10.16.2024 tarihinde Turnitin intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı %.22'dir.

Filtrelemeye tırnak içerisindeki alıntılar dâhil edilmiştir. Filtrelemede yedi (7) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 16/01/2024

Danışman: Prof. Dr. Selami GÜNEY

Öğrenci: Fatma GÜLTEKİN

KILAVUZA UYGUNLUK

“Yerel Halkın Turizmin Etkilerine Yönelik Algılarının Ölçülmesi: Midyat Örneği” başlıklı Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Fatma GÜLTEKİN

Danışman

Prof. Dr. Selami GÜNEY

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Selami GÜNEY danışmanlığında **Fatma GÜLTEKİN** tarafından hazırlanan “**Yerel Halkın Turizmin Etkilerine Yönelik Algılarının Ölçülmesi: Midyat Örneği**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı’nda **Yüksek Lisans** tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

16/01/2024

JÜRİ:

Danışman : **Prof. Dr. Selami GÜNEY**

(İmza)

Üye : **Dr. Öğr. Üyesi Gürkan ALAGÖZ**

(İmza)

Üye : **Doç. Dr. Gülçin KAZAN**

(İmza)

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun/...../..... tarih vesayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Prof. Dr. Necdet TOZLU

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Turizm sektörünün etkileri sonucunda, yerel halkın tepkileri değişkenlik göstermektedir. Bu konuda yapılan araştırmaların sayısı son dönemlerde artmaktadır. Bu çalışmada bölge halkının turizme karşı etkilendiği unsurlar ve sebepler belirlenmeye çalışılmıştır.

Yerel halkın, turizmin istihdama katkısı, ekonomiye etkisi, şirketler üzerindeki katkıları, sosyal hayata etkileri ve çevresel olarak birçok konuda etkisi olduğunu anket çalışmasıyla tespit edilmiştir. Yerel halkın, turizmin ekonomik hayata etkisi dışında psikolojik durumlarının ve karakterlerinin üzerindeki etkisinin ne kadar fazla olduğu incelenmiştir. Tez analizlerle desteklenmiştir. Çalışmanın turizm alanında faaliyet gösteren tüm esnaf, işletme sahibi ve yerel halka fayda sağlanması hedeflenmiştir.

Fatma GÜLTEKİN, Erzincan, 2024

TEŞEKKÜR

Benden desteğini hiçbir zaman esirgemeyerek ve tez dönemim boyunca beni çalışmaya teşvik eden her türlü yanlışlarda doğruları ince ayrıntısına kadar anlatıp anlamamı sağlayan danışmanın Prof. Dr. Selami GÜNEY'e, en az danışman hocam kadar desteğini esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Gürkan ALAGÖZ, bu süreçte benden desteğini esirgemeyen, eğitim hayatım boyunca yanımda ve yardımlarını esirgemeyen aileme teşekkürlerimi borç bilirim.

Fatma GÜLTEKİN, Erzincan, 2024

YEREL HALKIN TURİZMİN ETKİLERİNE YÖNELİK ALGILARININ ÖLÇÜLMESİ (MİDYAT ÖRNEĞİ)

Fatma GÜLTEKİN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi,

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Ocak, 2024

Tez Danışman: Prof. Dr. Selami GÜNEY

ÖZET

Dünya genelinde hızlı bir büyüme gösteren ve bölgeler arasında para kaynağı olarak görülen turizm sektörü birçok ülke tarafından tercih edilmektedir. Turizm sektörünün gelişmesiyle birlikte birçok olumlu ve olumsuz etki ortaya çıkmaktadır. Bu etkilerin başında ekonomi, çevresel ve sosyokültürel etkiler gelmektedir. Turizmin ortaya çıkan etkileri, en fazla yerel halk üzerinde hissedilmektedir. Yerel halkın, turizmden bu denli etkilenmesinin, bölge halkının turizm faaliyetlerine yönelik tutum ve davranışlarının ölçülmesi önemli bir konu haline gelmektedir. Tarihi, inanç ve kültürel etkileri yönünden önemli bir çekiciliğe sahip olan Midyat ilçesi hem ulusal hem de uluslararası turizm hareketleri sayesinde önemli bir turistik destinasyon olarak kabul edilmektedir. Ele alınan çalışma da Midyat ilçesindeki bölge halkının turizmin gelişimine ve turizm sektörünün etkilediği sosyal, çevresel ve ekonomik etkilere yönelik algıların belirlenmesi için anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırma için oluşturulan hipotezleri test etmek amacıyla bölge halkının turizmin gelişimine yönelik oluşan algıları ile ekonomik etkileri incelenmektedir. Ayrıca bölge halkının turizmin gelişmesine yönelik vermiş oldukları cevapların belirlenmesi için çeşitli testler yapılmıştır. Ankette bulunan ifadelerin analiz yapmaya uygunluğunu ölçmek için normal dağılım analizi yapılmıştır. Anket ifadelerinin demografik sorular üzerindeki dağılımını görebilmek için frekans analizi uygulanmıştır. Midyat'ın yerel halkına yöneltilen ifadelerin ortalama ve standart sapmaları için test yapılmıştır. İfadelerin güvenilirlik oranlarını belirlemek için de güvenilirlik analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Turizmin Etkileri, Turizmin Gelişimi, Midyat, Bölge Halkı

MEASURING THE PERCEPTIONS OF LOCAL PEOPLE ABOUT THE EFFECTS OF TOURISM (MIDYAT EXAMPLE)

Fatma GULTEKIN

Erzincan Binali Yıldırım University,

Graduate School of Social Sciences

Master's Thesis, January, 2024

Thesis Advisor: Prof. Dr. Selami GÜNEY

ABSTRACT

The tourism sector, which shows rapid growth around the world and is seen as a source of money between regions, is preferred by many countries. With the development of the tourism sector, many positive and negative effects occur. The main of these effects are economic, environmental and sociocultural effects. The resulting effects of tourism are felt most on the local people. It becomes an important issue to measure the attitudes and behaviors of the local people towards tourism activities and the fact that the local people are so affected by tourism. Midyat district, which has an important attraction in terms of its historical, religious and cultural effects, is considered an important touristic destination thanks to both national and international tourism movements. In the study, survey method was used to determine the perceptions of the people of the region in Midyat district towards the development of tourism and the social, environmental and economic effects affected by the tourism sector. In order to test the hypotheses created for the research, the perceptions of the people of the region towards the development of tourism and their economic effects are examined. In addition, various tests were carried out to determine the answers of the people of the region towards the development of tourism. Normal distribution analysis was performed to measure the suitability of the expressions in the questionnaire for analysis. Frequency analysis was applied to see the distribution of survey expressions on demographic questions. Tests were conducted for the mean and standard deviations of the statements directed to the local people of Midyat.

Keywords: Tourism, Effects of Tourism, Development of Tourism, Midyat, People of the Region

İÇİNDEKİLER

YEREL HALKIN TURİZMİN ETKİLERİNE YÖNELİK ALGILARININ ÖLÇÜLMESİ: MİDYAT ÖRNEĞİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	iv
ÖN SÖZ	v
TEŞEKKÜR.....	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLOLAR LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
GÖRSELLER LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TURİZM KAVRAMI VE TURİZMİN GELİŞİMİ

1.1. Turizm Kavramı ve Gelişimi.....	4
1.2. Turizmin Etkileri	7
1.2.1. Turizmin Ekonomik Etkileri	8
1.2.2. Turizmin Çevre Üzerindeki Etkileri.....	13
1.2.3. Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri.....	15

İKİNCİ BÖLÜM

MİDYAT İLÇESİNİN TURİZM POTANSİYELİ

2.1. Midyat İlçesinin Konumu, İklim Özellikleri	22
2.1.1. Midyat İlçesinin Konumu.....	22
2.1.2. İklim Özellikleri	23
2.1.3 Midyat İlçesinde Ulaşım	24
2.2. Midyat İlçesinin Nüfusu ve Demografik Özellikleri.....	25
2.3. Midyat İlçesinin Tarihi	25
2.4. Midyat İlçesinin Turizm Kaynakları	26
2.4.1. Midyat Turizm Tesisleri.....	27
2.4.2. Midyat Turizm Kaynakları.....	28
2.4.3 Midyat Tarihi Yapılar.....	33

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL HALKIN TURİZMİN ETKİLERİNE YÖNELİK ALGILARININ ÖLÇÜLMESİ (MİDYAT ÖRNEĞİ)

3.1. Literatür Taraması	36
3.2. Yerel Halkın Turizmin Gelişmesine Yönelik Algı ve Tutumları	39
3.3. Uygulama	40
3.3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	40
3.3.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	41
3.3.3. Araştırmanın Yöntemi.....	41
3.3.4. Araştırmanın Bulguları.....	45
3.3.5. Araştırma Verilerinin Analizi.....	48
SONUÇ VE ÖNERİLER	68
EKLER	87

ÖZ GEÇMİŞ	89
-----------------	----

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3 1. Örneklem Büyüklükleri	43
Tablo 3.2. Normal Dağılım Analiz	45
Tablo 3.3. Katılımcıların Demografik Özellikleri	46
Tablo 3.4. Güvenirlilik Analizi	48
Tablo 3.5. Turizmin Etkilerine Yönelik İfadelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	49
Tablo 3.6. Turizmin Algılanan Etkileri ile Yerel Halkın Cinsiyetine İlişkin t-Testi.....	51
Tablo 3.7. Turizmin Algılanan Etkileri ile Yerel Halkın Medeni Durumuna İlişkin t-Testi	52
Tablo 3.8. Turizmin Algılanan Etkileri ile Yerel Halkın Yaş Gruplarına İlişkin ANOVA Testi	54
Tablo 3 9. Turizmin Algılanan Etkileri ile Yerel Halkın Gelir Gruplarına İlişkin ANOVA Testi.....	60

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Araştırma Sahasının Haritası.....	23
Şekil 2 2. Midyat İlçesi Mahalle Haritası.....	25

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 2 1. Midyat İlçesinden Bir Görüntü	27
Görsel 2 2. Midyat Yöresine Ait Bağlarda Yetişen Üzümler	29
Görsel 2 3. Süryaniler Tarafından Üretilen Şaraplardan Bir Görünüm	30
Görsel 2 4. Midyat Taş İşlemeciliği.....	31
Görsel 2 5. Midyat Telkâri Sanatı.....	32
Görsel 2 6. Midyat’a Ait Yöresel Sabunlar	33
Görsel 2 7. Yöre Motiflerini Taşıyan Nakışlar Turizme Hizmet Eder Durumdadır.....	33

GİRİŞ

Son yıllarda turizm sektörü, akademik, devlet, halk ve endüstri tarafından ilgi gören bir destinasyon aracı olarak görülmektedir. Turizm gerek ülkemiz de gerekse diğer ülkelerce dünyanın en fazla gelir getiren sektörlerden biri olarak bilinmektedir. Bununla beraber turizm, yalnızca seyahat eden kişiler ya da seyahat edenlerin kaç kişi olduğu ve ne kadarlık bir ekonomik kazanç elde ettikleri ile değil, aynı zamanda bireylerin yaşamları ve yaşamış oldukları bölgelerde bıraktığı etki ile ön plana çıkmaktadır. Ve bu durum turizm sektörü tarafından önemli bir unsurdur.

Turizm sektörü, vergi gelirlerini artırır, istihdamı artırır, çeşitlilik kazandırır, doğal ve kültürel zenginlik oluşturur. Bu katkılarının ötesinde, halkın yaşam kalitesine de katkı sağlar. Bununla beraber turizm sektörünün halkın yaşam kalitesinin üzerinde olumlu etkilerinin yanında olumsuz etkilerinin de olabileceği endişesi süregelen bir olgudur. Bu etkilere trafik, otopark sorunu, kalabalıklaşma, suç oranlarının artması, yaşam maliyetleri ve bölge halkının yaşam biçiminde meydana gelen değişimler örnek gösterilebilir.

Turizm sektörünün gelişmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için bölge halkının desteği büyük bir önem taşımaktadır. Turizmin gelişimini sağlamak için, yöre halkının destekleri olumlu yönde olmalıdır.

Birçok sektör gibi, turizm sektörüyle ilgili araştırmalarda, yerel halkın turizmin gelişmesine yönelik tepkilerini ölçmeye ve incelemeye yönelik olmaktadır. Araştırmacılar 1980’li yıllardan günümüze kadar bu konuya odaklanmışlardır. Bölge planlamacıları, ekonomiyi güçlendirebilmek ve gelişim gösterebilmesini sağlamak için turizm sektörünü bir araç olarak görmektedirler. Turizmin bir bölgede gelişim göstermesi birçok faktöre bağlıdır. Bölge halkının yaşam tarzları, turizm sektörünün gelişiminden önemli ölçüde etkilenirken, turizm sektörünün gelişmesine yönelik algı ve tutumlarının, turistlerin yerel halka karşı algılarını önemli derecede etkilemektedir. Bu faktörler hem turizm uygulayıcıları hem de araştırmacılar tarafından tespit edilen bölge halkının tepkileridir.

Bölge halkının, turizmin gelişmesine ve etkilerine yönelik algılarının belirlenmesine yönelik, araştırmalar günümüzde de devam etmektedir. Yapılan araştırmalar neticesinde ortaya çıkan sonuçlardan bazıları birbirini desteklerken bazıları

ise desteklememektedir. Halkın turizm sektörüne karşı tutumlarını ele alan araştırmacıların tespit ettiği ortak sonuçlar, konunun değerlendirilmesi açısından yol gösterici olmaktadır.

Yapılan araştırmalara göre, turizm sektörü normal bir seviyede gelişim gösteriyorsa, turizm yerel halk tarafından olumlu algılanmaktadır. Ancak görülüyor ki gelişim devam ettikçe turizme olan destek yerel halk tarafından azalmaktadır. Pizam'ın 1978 de yapmış olduğu araştırmalarda yüksek derecede gelişim göstermekte olan turizmin bölge halkı üzerinde olumsuzluklara neden olduğu görülmektedir. (Avcıkurt, 2003: 62).

Araştırma, ülkemiz genelinde turizm sektöründe önemli bir potansiyele sahip olan Midyat ilçesinde yaşamakta olan bölge halkının, turizm sektörüne karşı ekonomik, çevresel, sosyal ve kültürel yönden ortaya çıkan olumlu ve olumsuz algıların tespit edilmesini ve ölçülmesini hedeflemektedir. Söz konusu araştırmanın Midyat ilçesinde yapılmasının sebebi ise Midyat ilçesinin son yıllarda artan turizm potansiyeline bağlı olarak halkın turizme bakış açısını tespit ederek turizmin gelişmesine yönelik algılarını belirlemektir.

Midyat İlçesinde yaşamakta olan bölge halkının, turizmin meydana getirdiği ekonomik, çevresel ve sosyo-ekonomik etkilerine karşı oluşan algılarını ölçmek için yapılan araştırma üç bölümden oluşmaktadır.

Araştırmanın birinci bölümünde, turizm kavramı, turizmin meydana getirdiği ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkilerine değinilmiştir. Ayrıca bu bölümde turizmin olumlu ve olumsuz etkilerine de yer verilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümünde Midyat ilçesiyle ilgili bilgiler yer almaktadır. Midyat'ın konumu, ulaşım olanakları, iklim özellikleri, tarihi yapısı, demografik özellikleri hakkında bilgiler sunulmuştur. Ayrıca turizm potansiyeli açısından, zengin bir alana sahip olan Midyat'ın tarihi yapıları, tarihi kaynakları, ekonomik kaynakları da ele alınmıştır.

Araştırmanın son bölümü olan üçüncü bölümde ise araştırmanın konusu, araştırmanın önemi, araştırmanın amacı, araştırmanın kapsamı, araştırmanın sınırları ve araştırmanın yöntemi ele alınmıştır. Araştırmanın bulgularına yönelik sonuçlar ve

sonuçların analizleri incelenerek değerlendirmeler yapılmış ve Midyat turizmi ile ilgili öneriler yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TURİZM KAVRAMI VE TURİZMİN GELİŞİMİ

1.1. Turizm Kavramı ve Gelişimi

Turizm kavramı, insanların yaşamlarını sürdürdükleri yerler dışında geçici olarak seyahat ettikleri yerlerde ortaya çıkan ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili faaliyetlerdir. İnsanların ilk çağdan başlayarak sürekli seyahat halinde oldukları düşünülürse, turizm kavramının ilk çağlardan günümüze kadar devamlılık gösterdiğini söyleyebiliriz. Tarihin tozlu raflarına dönüp bakıldığı zaman, seyahatler genel olarak dini, ticari ve askeri amaçla yapılmaktaydı. Günümüzde bu seyahatler, sanayinin gelişmesi, değerlendirilecek zamanın ve toplumun refah seviyesinin artması ile beraber sosyo-ekonomik bir durum haline gelmiştir. (Olah ve Timur,1988:17; Usta, 2014: 2).

Turizmin ortaya çıktığı dönemlerde, sektörün oluşumunda toplumun unsurları ön plandayken, zamanla bu durum politik ve ekonomik gelişmelerin ortaya çıkmasıyla yön değiştirmiştir. Günümüzde toplumun sanayi sektörüne ilgi göstermesi ve bunu takiben ortaya çıkan kentleşme ile birlikte, teknolojik ve ekonomik unsurlar ön plana çıkmıştır. Bu durumun turizmin arz ve talep dengesini etkilediği görülmektedir. Hızla yayılan kentleşme, hava kirliliği, trafik, stres, gürültü gibi unsurların ortaya çıkmasına neden olmuştur. İnsanların şikâyet ettiği bu durumlar, dinlenebilecekleri, gezip görebilecekleri, eğlenebilecekleri ve yoğun kent yaşantısının ortaya çıkardığı stresi atabilecekleri alanlara yönelim ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Halk bu gibi gereksinimleri karşılamak için yerleştikleri yerden sürekli olarak farklı bölgelere gitmek ihtiyacı duymaktadır. Bu olaya turizm adı verilmiştir ve günümüzde temel bir ihtiyaç olarak kabul edilmektedir. (Kozak, vd., 2017: 49; Küçüksarı, 2011: 5).

İnsanlar seyahat etmek için gezindikleri bölgelerde, sağlık, spor, eğlenme, dinlenme gibi farklı aktivitelere katılmak ve kalmak için otel veya pansiyona ihtiyaç duyarlar. Toplulukların, ulusların kendi aralarındaki yakınlaşmayı arttırmak için modern döneme özgü bir durum olarak nitelendirilen turizm, kişilerin sürekli olarak çalıştıkları veya yaşadıkları yerlerin dışında seyahat etme isteği ve bu yerdeki turizm vasıtasıyla oluşan işletmelerin hizmet ve ürünlerini, geçici olarak kullandıkları konaklamalarının sonucu olarak meydana gelen ilişkiler ve olaylar bütünü olarak bilinmektedir. (Bulu ve Eraslan, 2007: 4).

Tarihi, sosyal, ekonomik, politik, toplumsal ve çevresel sebeplerle bağlantılı bir şekilde gelişme gösteren ayrıca sosyal ve kültürel yönü olan ve toplumun sosyal yapısı konusunda etkin olan turizm kavramı hassas bir yapıdadır. Bunların yanı sıra turizm, ulusal ve uluslararası boyutta yapılacak olan iş hacminin ve yatırımların artmasında, döviz girişinin sağlanmasında, insanlar için istihdam olanakları yaratılmasında, sosyal ve kültürel hayata etki eden ve toplumda ortaya çıkan olayların gelişmesinde kullanılan bir araç haline gelmiştir. (Olalı, 1982: 16; Avcıkurt, 2017; 57).

Turizm sektörü, aynı zamanda farklı bölgeleri keşfetmek isteyen kişilere faaliyet alanında deneyim kazandıran, endüstri ve hizmetlerden oluşan bir grup olmakla beraber, turizmciler ve turistlerin, ev sahipliği yapan devletlerin ve yerel halkın ilgisini çeken, yerel toplulukların sosyal ve kültürel çevresi ile iletişiminden dolayı ortaya çıkan süreç, sonuç veya faaliyet olarak tanımlanmaktadır. Alışveriş, eğlence, konaklama, ulaşım, yeme-içme gibi aktiviteler için, bulundukları yerden başka bir bölgeye giden bireylere ya da gruplara yöneltilen bir hizmettir. (Goeldner & Ritchie, 2007).

Turizm kavramı genel olarak sabit oran olarak bir araya toplanan hizmet veya mal grubu olarak düşünülmektedir. Farklı sektörlerle etkileşimde olan turizm kavramı, ürünleri turist ve yerel halka satmak için birbiriyle alakalı olan (seyahat acenteleri, havayolları, tur operatörleri, oteller vb.) kurumlardan oluşmaktadır. (Ardahaey, 2011: 206).

Turizm, bulunduğu bölgeye gelişme imkânı ile beraber söz konusu olan bölgeye döviz girişi sağlar, yerel halka iş imkânı sunar ve ekonominin daha canlı ve çeşitli olmasına etki eder. Dağ manzarası, plaj gibi doğal güzelliklerden ücretsiz olarak yararlanılması imkânı yaratan turizm, halka düşük ücretle bu alanlara giriş imkânı

sağlar. Aynı zamanda turizm, sermaye nitelikli projeler için yatırım çekme özelliğine sahiptir. Turizm amacıyla bölgeye gelen turistler için yapılan altyapı çalışmaları, yerel topluluklarla beraber çalışılmasını sağlamıştır. Çünkü diğer endüstrilerden farklı olarak turizm kota veya tarife gibi engellerle karşılaşmamaktadır. (Cole, 2008: 273).

Turizm genel olarak bakıldığında endüstriler arasında hızla gelişen ve büyüyen bir anlayış haline gelmiştir. Turizm genel olarak gelişmekte olan ülkeler arasında önemli bir gelir kaynağı olarak görülmektedir. Dış ticarete az bir payı olan ülkelerde, turizmin gelişmesi ile beraber ülkeye yüksek miktarda döviz girme beklentisi oluşmuştur. Bundan dolayı turizm kavramı, ticaretteki dengeyi sağlama ve ekonomik kalkınmayı hızlandıran bir hedef olarak görülmektedir. Aynı zamanda turizm, ziyaret edilen bölgeler açısından istihdam olanakları sunmanın yanında yerel halkta çevre bilincinin gelişmesini sağlamaktadır. Turizm, ayrıca döviz arttırıcı ve gelir seviyesindeki dengeyi sağlama özelliğine de sahiptir. (Boz, 2013: 49).

Ülkelerin sosyal ve ekonomik büyümelerine etki eden turizm, bu yönüyle önemli bir araç olarak kabul edilmektedir. Bunların yanı sıra sürdürülebilir kalkınma, çevresel iyileştirme ve kültürel değerlerle de bağlantılıdır. (Okuyucu, 2013; 816).

Bölge halkının gelişme aracı olarak gördükleri turizm, bölgedeki insanlara yardım fırsatı, iş olanağı, festival alanları kültürel ve doğal mekân ayrıcalığı gibi imkânlar sunmaktadır. Bu nedenle turizm yerel halkın refah düzeyini artırmak, gelişmek ve kalkınmak için önemli bir sektör haline gelmiştir. (Andereck vd., 2005: 1057).

Turizm kavramı, bölgedeki ekonomiyi canlandırmak ve geliştirmek açısından önemli bir kaynak olarak görülmektedir. Turizm alanında yapılmış olan birden fazla çalışma olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların ortak yönü ise, turizmin istihdam olanaklarını arttırdığı, vergi ve ek vergi gelirlerinin arttığı, döviz ödemelerinin birçok faaliyet alanında gelişme gösterdiği gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Bölgelerde yakın bir tarihe kadar, turistik faaliyetlerin geliştirilmesi ve evrensel olarak tanıtılması özellikle gelişimi az olan ülkelere oranla, yararlı bir ekonomik faaliyet olarak görülmektedir. (Ko ve Stewart, 2002: 521).

Turizmin gelişim göstermesi, halk tarafından kritik bir öneme sahiptir. Bunun sebebi ise turizmin gelişmesi ve sürdürülebilirliği büyük bir oranda bölge halkının olumlu niyetlerine bağlıdır. Birçok ülke, piyasadaki vergi gelirleri, gelir kaynakları ve

ödemelerin dengeli bir şekilde devam niteliği göstermesi gibi ekonomik faaliyetlerde kalite arttırmak için turizmi teşvik etmektedirler. Fakat turizm bölge halkının üstündeki etkileri ile ilgili yapılan araştırmalarda görülüyor ki, turizm yerel halka yalnızca ekonomik açıdan değil sosyal ve kültürel yönden de yaşam kalitesine etki etmektedir. (Jurowski ve Gürsoy, 2004: 296-297).

Bu nedenle turistik faaliyetler sadece, halkın turizm alanında gelişmesini değil, hayat standardını yükselttiğini de göstermektedir. Belirli bir bölge veya topluluk turizm alanında hedef haline gelince doğrudan o halkın yaşam kalitesinde de yükselme olduğu görülmektedir. Bu nedenle turizm genel olarak bulunduğu bölgeye kalite, ekonomik kalkınma, kültürel ve sosyal reaksiyon vb. faydalar ortaya çıkardığı için yaşam kalitesini arttıran bir araç haline gelmektedir. Turizm ile ilgili araştırmalara bakıldığında zaman, hükümetteki turizm planlamacıları, toplulukla ilgili gelişmeler, turizmin gelişmesiyle ilgili planlamalar yapıldığını ve bölgedeki halkın refah seviyesinin giderek arttığı görülmektedir. (Uysal, vd., 2016: 247).

Turizmin literatürüne bakıldığında zaman, gelişimiyle ilgili ortaya konan sonuçlar üç kategoriye ayrılmaktadır. İlk ekonomik etki; turizmin milli hasıla üzerindeki etkisi, turizmin döviz arttıran etkisi, turizmin bölgesel fiyatlar üzerindeki etkisi ve turizmin dış ödemelerdeki etkisi gibi konuları ele alır. İkinci kültürel etki; bölgeler arası iletişim, aile yapılarının değişimleri, bölgedeki suç oranları, bölgesel sanatlar gibi birçok konu içeren sosyal ve kültürel etkileridir. Üçüncüsü ise çevresel etkilerdir. Bunlar yaban hayatı koruma, çevredeki parklar, su, hava, toprak, ses kirliliği ve bunların çevresel etkileri gibi unsurlardır. (Avcıkurt, 2003: 26; Andereck vd., 2005: 1057).

1.2. Turizmin Etkileri

Turizm araştırmaları ile ilgili yapılan incelemelerde, “turizmin etkisi” kavramı gün geçtikçe önem kazanmaya başlamıştır. Günümüzde yapılan çalışmalarda bölgedeki halkın, turizm ile ilgili gelişmeler üzerindeki algısını incelenmiştir. Sonuçlar incelendiğinde zaman bu konunun öneminin daha da arttığı görülmektedir. Bu artışın en önemli nedenlerinden birisi ise yerel halkın turizmin etkilerine karşı sergiledikleri tavırlardır. Şu anda ve gelecek dönemde ortaya çıkacak olan turizm program ve projelerin başarılı olması, geliştirilmesi ve pazarlanması için gerekli olan iyi bir plan ve politikanın geliştirilmesidir. Turizmin, olası etkisinin artmasının bir diğer nedeni ise, oluşan etkinin

olumlu bir gelişme olduğunun kabul edilmesidir. (Ap, 1992: 666; Ko ve Stewart, 2002: 520).

Turistik faaliyetlerin geliştirilmesi geniş vadede sürdürülebilirlik sağlaması ve bu başarıyı koruması için, turizm endüstrisinin bölge halkı üzerindeki etkilerini değerlendirmek ve anlamak gerekir. (Diedrich ve Garcia-Buadsi, 2009: 512). Turistik destinasyonların gelişme göstermeye başladığı yerler ile ilgili bölge halkının düşüncelerini ve tutumlarını etkileyen başlıca etkenler; ekonomi, çevresel ve sosyo-kültürel etkilerdir. (Lindberg ve Johnson, 1997: 91; Mason, 2003: 30).

Turizm sektörüne bağlı olan olumlu ve olumsuz etkiler söz konusudur. Olumlu etkiler “fayda”, olumsuz etkiler ise “maliyet” olarak tanımlanmaktadır. Bölge halkı, turizm sektörünün gelişmesine bağlı olan algı ve tutumlarını söz konusu olan maliyet ve faydalara göre biçimlendirmektedir. Yerel halk, turizm gelişimiyle ilgili mantıksal ve gerçeğe uygun olarak değerlendirme yaparsa, olumlu etkilerin olumsuz etkilerden daha etkili olacağını ve bundan dolayı da hem turizmin planlamasına hem de gelişmesine bir katkı sunmuş olacaktır. Eğer bölge halkı turizm endüstrisine karşı bir katılım göstermez ve desteklemez ise söz konusu olan turizm, bölge halkı üzerinde çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel olarak olumsuz etkiler bırakacaktır. (Çolak ve Tayfun, 2017: 583; Jurowski ve Gürsoy, 2004: 297).

1.2.1. Turizmin Ekonomik Etkileri

Turizm endüstrisinin etkisi ile ilgili literatürde birçok araştırma yapılmıştır. Ekonomik etki bu araştırmalarda diğer etki türlerine göre daha ağırlıklıdır. (Mason, 2003: 34). Turizmde yapılan hareketler, dövizle olan talebin artmasına bağlı olarak, genel ödemeler dengesi konusunda etkilidir. Turizmin gelir ve dağılım gibi yollarla ekonomiyi hareketlendirmesi, milli hasıla üzerinde katma değer etkisinin olması, devlet ile alakalı gelirlerin artmasında önemli rol oynaması, ülke içi fiyatları etkilemesi parasal olaylar üzerinde önemli rol oynamaktadır. Turizmin bölgedeki istihdama olan etkisi, ekonomik sektörlere, aynı zamanda altyapıyı etkilemesi ekonomik etkilerinden birkaçıdır. (Avcıkurt, 2003: 26)

Turizm ile ilgili çalışmalara bakıldığında zaman, bölge halkının çoğu turizm kavramını ekonomiye katkı sağlayan bir strateji olarak görmektedir. Bunun sonucu olarak da yerel halkın bir kalkınma aracı olarak gördükleri turizm sektöründe yapılan

faaliyetlere destek vermektedir. Bölgedeki turizm faaliyetlerinin, istihdamı artırıcı özelliğinin olması, devlet ve bireylerin gelirlerine katkı sağladığı için turizm kavramı bölge halkı için işsizliği azaltan bir araç olarak görülmektedir. Yapılan çoğu çalışmada, turizmin gelişmesine yönelik tutumların, ekonomik faydalar ile pozitif bir ilişkide olduğu belirtilmiştir. (Ling ve Jabkar, 2011: 267).

1.2.1.1. Turizmin Olumlu Ekonomik Etkileri

Turizmin istihdama olan etkisi: Bir sektör olarak gelişen turizm emek gücüyle gelişen ve bu sebeple devasa bir istihdam kaynağı haline gelmiştir. Birçok ülkede turizme bağlı olarak gelişen sektörlerin kısmen ve bütün olarak ekonomiyle beraber gelişen istihdamın ortalamasından daha büyük ve ciddi bir büyümenin olduğunu ve bunun kaynağı olarak da turizmin olduğu kabul edilmiştir. Genel olarak işsizliğin büyük bir sosyo-ekonomik sorun olduğu bölgelerde, turizmin özellikle Türkiye ve Akdeniz bölgesi başta olmak üzere birçok gelişmekte olan ülkede istihdama kaynak oluşturduğu görülmüştür. 1980'lerden bu yana gözle görülür bir şekilde turizm kavramı gerek özel sektörde gerekse kamu kuruluşlarınca büyük bir oranda desteklenmektedir. (Tosun, Timothy ve Öztürk, 2003: 141).

Birçok endüstri ile ilişki içerisinde olan turizm sektörünün, istihdam üzerindeki doğrudan veya dolaylı olan etkilerini belirli bir çizgide ayırmak oldukça zordur. Turizmin istihdama olan yoğun etkisi, turizmin gelişim göstermesine ve turizme olan talebin çok olup olmamasına göre artış veya azalış göstermektedir. Turizm endüstrisinin gelişmesine bağlı olarak tesislerin artması, turizmin mevsimlere bağlı olarak işgücüne olan istekleri de arttırmaktadır. (Olalı ve Timur, 1988: 146; Çalışkan, 2003: 74).

Turizm sektörünün gelişim göstermesiyle beraber üç tip istihdam türü ortaya çıkmıştır. Birinci tür olarak doğrudan istihdamdır. Daha çok restoran ve otel gibi işletmelerde, turist hareketliliği sebebiyle ortaya çıkan istihdamdır. İkinci tür olan dolaylı istihdamda, turizm sektörüyle ilişkili olan başka sektörlerin turizmin gelişme göstermesiyle ortaya çıkan arzdaki istihdam türüdür. Üçüncü tür olan istenilen istihdam da ise diğer iki tür olan doğrudan ve dolaylı istihdamın sonucu olan turizm gelirlerinin bölge halkı tarafından tüketilmesiyle ortaya çıkan bir iş sağlama türüdür. (Ardahaey, 2011: 211; İçöz, 2005: 273)

Ödemeler dengesine etkisi: Ödemeler dengesi kavramı hem turizmde hem de uluslararası ticarete kabul gören katkılarından dolayı ekonomide en fazla açıklama getirilen bir konu olarak ön plana çıkmaktadır. Ödemeler dengesi, özellikle turizmin ekonomiye olan etkisini en açık şekilde ortaya koyan kavramdır. Bir ülkedeki ödemeler dengesi, söz konusu ülkenin halkıyla diğer herhangi bir ülkenin halkı arasındaki ve genellikle bir yılı kapsayan süre içerisindeki ekonomik işlemlerin kayıt altına alınmasıdır. Ödemeler dengesi konusu bölgeye giriş çıkış yapan malların, kredilerin, altının, yardımların ve bu unsurların arasındaki ilişkiye dikkat eder. Buna bağlı olarak turizmin ödemeler dengesi üzerinde farklı etkileri vardır. (Wall ve Mathieson, 2006: 90-91).

Turizm sebebiyle elde edilen dövizler, dövizin talep ve arz konularını etkilemektedir. Bu etki ile turist alan ülke döviz arzını, turist gönderen bölgeler ise döviz arttırıcı ve uyarıcı rol oynar. Bu durumda ülkedeki ödemeler dengesi üzerine turizm etkileri ortaya çıkar. Bir ülkeye döviz girişinin o ülkenin ihracat yapması ile söz konusu bölgeye turist gelmesi ve bölgenin turist göndermesi ile söz konusu ülkenin döviz çıkışı açısından ithalat yapılması arasında hiçbir fark görülmemektedir. Bunun sonucu olarak görülüyor ki aslında turizm sektörü görülmeyen bir dışa alım ve satım durumudur. (Ünlüöner, Tayfun ve Kılıçlar, 2014: 145).

Turizmin gelir etkisi: Turizm endüstrisi yoğun iletişim niteliği nedeniyle birden fazla sektörle aralarında dolaylı ya da doğrudan iletişim kurar. Bir bölgeye gelen turistler, bu ziyaret esnasında yalnızca konaklama ya da yeme-içme gibi konularda değil aynı zamanda; eğlence, alışveriş, spor etkinliği, tarihi yerleri gezme gibi aktivitelerde bulunarak bölgeye döviz girişi sağlarlar. Bunun sonucu olarak da meydana gelen tüm bu döviz harcamaları, turizm gelirlerini ortaya çıkarır. (Kozak, vd., 2017: 114).

Turizmle beraber ortaya çıkan turistik etkenler nedeniyle elde edilen gelirler, turizm sayesinde farklı yerel bölgelerdeki halkında gelirini etkilemektedir. Turizm bölgesini ziyarete gelen turistlerin harcamaları sonucunda ülkeye giren döviz, ülke ekonomisi içerisinde dolaşıma girmesi sebebiyle ülke ekonomisinin büyük bir bölümüne etki yapar. Ve bu nedenle turistlerin yapmış olduğu döviz harcamaları giderek artacak ve büyüyecektir. Bu olaya da çarpan etkisi denmektedir. Destinasyon

bölgesine gelen turistlerin yaptığı döviz harcamalarının sonunda ülkeye ne kadar gelir artışının olduğunu gösteren katsayıya çarpan etkisi denir. (Ersoy, 2017: 39).

Bölgelerarası dengeli kalkınmaya etkisi: Turizm endüstrisinin gelişim göstermesiyle beraber ülkede yeni istihdam imkanları ortaya çıkmaktadır. Bununla beraber bölgelerdeki gelir dağılımı pozitif bir yön izlemektedir. Bunun sonucu olarak da ülkeler arası dengeli kalkınmaya olanak sağlanmaktadır. Bir bölge de yapılan turistik yatırımlar, gelişmekte olan ya da az gelişmiş bir ülke de artış gösterdiğinde, bu yatırımlar sayesinde bölgede istihdam alanları oluşmakta ve bununla beraber çalışanlarında gelirleri artmaktadır. Bu da ülkede ki gelir dağılımına pozitif etki yapmaktadır. (Ünlüöner vd., 2014).

Diğer ekonomik sektörlerle etkisi: Turizmin gelişmesiyle artan gelirlerin ülke veya bölgede yarattığı yararlı katkılar, turizm sektörü ile ilişkili olarak hizmet, sanayi ve tarım sektörlerine de pozitif yönde etkilemektedir. Bir destinasyon bölgesinde gelişme gösteren turizm o bölgenin ekonomisinde de değişim meydana getirecektir. Bu değişimler diğer sektörlerinde gelişmesine ve üretimlerinde artışlar meydana getirecektir. Birçok sektörle iletişim halinde olan turizm, söz konusu sektörlerle doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir. Turizm endüstrisi etkileşim halinde olduğu diğer sektörlerle talep etkisi üretmekte. Dolayısıyla bu durum diğer sektörlerin birbiriyle pozitif bir ilişki halinde olmasını sağlamaktadır. (Çolak, 2017: 27; İçöz, 2005: 298)

Yatırımları teşvik etkisi: Turistlerin destinasyon bölgelerini ziyaret etmesi ve buralarda yoğun olarak harcamalar yapması hem devletin hem de girişimcilerin dikkatini çekmiştir. Bu sebeplerden dolayı turizmin yoğun olduğu bölgelere daha çok turist çekmek ve döviz girişi sağlamak için çeşitli sektörler, turizme daha çok yatırım yapmaya başlamışlardır. Turizm istihdam yaratır. Ülkeler ve bölgeler arasındaki ekonomik dengesizlikleri düzeltir. Ülke kaynaklarının doğru bir şekilde kullanılmasını sağlar. Bölge ekonomisinin gelişimine katkıda bulunur (Avcıkurt, 2017: 47; Usta, 2014: 84).

1.2.1.2. Turizmin Olumsuz Ekonomik Etkileri

Turizmin bölge ekonomisine pozitif etkileri olduğu gibi negatif etkileri de vardır. Aşağıda turizmin ekonomi üzerindeki olumsuz etkileri ele alınmıştır. (Çalışkan, 2003: 77; Mason, 2003: 35).

Enflasyon: Herhangi bir ülkede ekonomik olarak ücret miktarında artış olması, söz konusu ekonomide meydana gelen para artışının mal ve hizmetlere kıyasla daha yükselmesi, fiyatlar genel düzeyinde önemli ve sürekli bir artışın olması anlamına gelir. Turizm bölgelerinde, turizme bağlı olarak gelişen ürünlerin ve hizmetlerin fiyatlarında oluşan veya meydana gelecek bir artış bölgede bir ekonomik kriz etkisi yaratacaktır. Bu sebeple fiyat artışları kısa vadeli olarak turistik akımdan dolayı üst bir seviyeye çıkacaktır. Bunun sonucu olarak da hem ülke hem de bölge halkı için ekonomi konusunda geçici bir maliyet artışı ortaya çıkacaktır. Bu fiyat artışları, turizm sezonunun kapanmasıyla eski haline gelme durumu gösterecektir. (İçöz, 2005: 261; Korkmaz ve Güngör, 2015: 599).

Fırsat maliyeti: Turizm araştırmalarında çok fazla karşımıza çıkmamasına rağmen, turizmin gelişmesinde fırsat maliyetleri kavramının önemli bir etkisinin olduğu bilinmektedir. Turizm bölgelerine yatırım yapmak mı yoksa farklı alanlara yatırım yapmak mı sorusunun araştırılması fırsat maliyetinin çerçevesini oluşturmaktadır. Eğer yapılan araştırmalarda turizm bölgesine yatırım yapmak karşısında diğer alandan daha karlı bir yatırımı elemine ediyorsa buna kaçırılan fırsat ve onun maliyeti anlamına fırsat maliyeti denir. Bunu ölçmenin zorluğu çoğu yatırımcı fırsat maliyeti ölçümünü yapmamaktadır. (Ardahaey, 2011: 211)

Turizme aşırı bağımlılık: Turizm sektörü geliştikçe, turizme bağımlılık olgusu ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu algı hükümet yetkililerince ya da turizm ilgililerince önemli bir gelişme yöntemi olarak görülmüştür. Hükümet tarafından destek gören bu algı daha çok az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde görülmeye başlanmıştır. Zamanla turizm destinasyonlarına yapılan aşırı yatırımlar, ülkenin kalkınması için farklı sektörlerin gelişmesine sebebiyet vermiş, bu da ülke ekonomisinin turizme aşırı bağlı olması durumunu ortaya çıkarmıştır. Bunların bir sonucu olarak, ülkede talebin farklı bir yönde değişim göstermesi büyük bir ekonomik sıkıntıya sebep olmaktadır. Hükümet turizme bağlı olan gelire karşı bir aşırı bağlanma durumu yaşamaktadır. Ülkede

ekonomi alanında çeşitlendirmelerin yapılması, söz konusu ülkede ekonominin sadece turizme bağlı olmasından oluşan olumsuz durumdan kurtulabilir. (Mason, 2003: 35).

Mevsimsellik: Turizm sektörünün olumsuz etkilerinden birisi de mevsimsellik etkisidir. Mevsimsellik etkisi genel olarak turizme bağlı olarak konaklama sektöründe belirgin hale gelmiştir. Turizmden doğan hareketlilik yılın daha çok belirli aylarında artması, yerli turistlerin yanında daha çok yabancı turistler tarafından rağbet görmesi genellikle yaz aylarını kapsayan zorlu bir süreci temsil etmektedir. Kış aylarında ciddi bir azalma seviyesi yaşayan turizm hareketleri kapasite olarak düşmekte ve atıl kapasiteye sebep olmaktadır. Bunun bir sonucu olarak da turizm sektörüne yönelik açılan tesisler yılın belli zamanlarında kapalı veya açık olması nedeniyle düşük bir gelir karşılığında hizmet etmek zorundadırlar. Yaz aylarında yoğun olan bu hareketlilik maalesef kış aylarında azalmaktadır. Konaklama hizmeti veren işletmeler, kış aylarındaki hareketsizlikten dolayı işten çıkarma durumları yaşamaktadır. Bu da mevsimsel işsizlik sorununu ortaya çıkarır. Bu tarz negatif durumların meydana gelmemesi için turizme bağlı hareketliliğin yılın her ayına yayılması gerekir. Bu yayılmanın sağlıklı olması için kış turizminin doğru bir şekilde yönlendirilmesi gerekmektedir. (Bahar ve Kozak, 2013: 185).

1.2.2. Turizmin Çevre Üzerindeki Etkileri

Turizm hem ulusal hem de yerel olarak sektörler arasında en hızlı büyüyen sektör özelliği kazanmaya başlamıştır. Hızla büyümenin getirdiği olumlu ve olumsuz çevresel, ekonomik ve sosyo- kültürel etkenler ortaya çıkmıştır. Araştırmalarda turizmin bölgenin kalkınması için gerekli bir hedef haline geldiği görülmektedir. Fakat bu araç doğru bir yöntemle planlanmazsa biyolojik açıdan çeşitlilik ve el değmemiş ortamların üstünde zarar verici etkileri söz konusu olabilir. Ayrıca ormanlar, mevcut su kaynakları ve deniz canlılarının yaşamı gibi doğal kaynakların kötüye kullanılmasına da neden olabilir. Turizm sektörünün çevre üzerinde oluşturduğu negatif etkiler, hem ülkenin kıyı kesiminde oluşan turizmin asıl kaynağına zarar vermekte hem de turizm haricinde farklı sektörlerdeki faaliyetleri yoğun bir şekilde etkilemektedir. Bunun gibi olumsuz etkilerden zarar görmemek için sosyal açıdan faydalı, çevre açısından sürdürülebilir ve ekonomik açıdan da uygulanabilir proje uygulamaya konulmasıdır (GhulamRabbany, M., Afrin, S., Rahman, A., Islam, F., & Hoque, F. (2013). Turistik sektör sahip olduğu

özellikler nedeniyle sürekli bir değişim içerisinde. Oluşan bu değişimlerden bazılarını düzenlemek, kontrol etmek veya yönlendirmek mümkündür. Turizm sektörü için doğru bir gelişim süreci izlenirse, turizm için oluşturulan kaynakların bütünlüğü korunur hatta arttırılabilir yüksek potansiyelli bir endüstri haline gelecektir. Ancak bu süreç yanlış yönlendirilirse ya da amaç ve hedeflere kısa vadeli olarak bakılırsa, elde edilen kaynaklar yok olma durumuna gelecektir (Mbaiwa, J. E. 2003).

1.2.2.1. Turizmin Çevre Üzerindeki Olumlu Etkileri

Turizm sektöründe oluşan kaynaklar uygun haliyle kullanıldığında, plan ve program dahilinde çevreye karşı bir sürdürülebilirlik durumu ortaya çıkar. Turizm endüstrisinin çevre üzerinde göstermiş olduğu olumlu etkiler aşağıdaki gibidir.

- Turizm sektörü destinasyon bölgesine ait olan tarihi, sosyal, kültürel ve doğal kaynakların korunması,
- Turizm sayesinde bölgede oluşan çevre bilinci ve kalitenin artması,
- Turizmin olduğu bölgedeki alt ve üst yapının iyileşmesi ve gelişmesi,
- Turizm bölgesindeki yaban hayatın korunması,
- Turizm sektörü sayesinde ilgi gören tarihi mekanların iyileştirilmesi ve restorasyonlarına yönelik çalışma yapılması,
- Bölgesel çevrenin korunması amacıyla faaliyetlerde bulunulması,
- Turizm endüstrisinin gelişmesiyle beraber turistik mekanların görünümüne önem vermek,
- Turizm sektörüne ait destinasyon bölgelerine ait bölgesel olan mimarilerin korunması,

Turizm sektörü yönünden yararlanılabilir ve sürdürülebilir bir çevrenin meydana gelmesi için, sosyal, tarihi ve kültürel kaynakların korunması ayrıca geliştirilmesi gerekmektedir. Bu tedbirler turistik bölgenin çekicilik kazanmasına sebep olacaktır. Bunların oluşabilmesi için mevcut kaynakların sistematik bir şekilde kullanılması ve kapasitenin aşılması gerekmektedir (Tuna, 2007: 28).

1.2.2.2. Turizmin Çevre Üzerindeki Olumsuz Etkileri

Yapılan araştırmalar neticesinde, turizmin çevre üzerindeki olumsuz etkileri arasında çevre kirliliği, ekolojik bozulma ve doğal yaşamın zarar görmesi gibi olumsuz faktörler görülmektedir (Andereck, vd., 2005: 1058; Çolak, 2017: 31).

Turizm endüstrisinin gelişim göstermesi sonucunda olumsuz etkilerini doğal çevre üzerinde gösterdiği gibi sosyal ve kültürel çevre üzerinde de göstermektedir. Bu olumsuzlukların yanında bir de turizm bölgelerindeki destinasyonlarda görülen çarpık kentleşme, turizm bölgesinde mevcut olan tarihi yapıların zarar görüp bozulması gibi durumlar turizmin çevre üzerindeki olumsuz etkilerindendir. (Tuna, 2007: 24).

- Turizmin çevre üzerindeki diğer etkileri aşağıdaki gibidir. (Mason, 2003: 55).
- Turizm sektörünün gelişimi nedeniyle ortaya çıkan çöp atıklarının çoğalması,
- Turizmin gelişmesiyle meydana gelen kalabalıklaşmanın trafik yoğunluğuna neden olması,
- Turizm yoğunluğu nedeniyle su kaynaklarının azalması ve plaj kirliliklerinin meydana gelmesi,
- Bölgesel mimariye uygun olmayan yapıların oluşturulması,
- Turizmin gelişmesi sebebiyle yaban hayatına yönelik zararların ve rahatsızlıkların oluşması,
- Yoğunlaşan turizm nedeniyle bölgedeki bitki örtüsünün zarar görmesi,
- Turizm sektörünün gelişmesi için yapılan hediyelik eşyaların, hayvanların üremesinde ve beslenmesinde zarara neden olması,
- Turizm sektörünün gelişmesiyle beraber tarım bölgelerinin de turizme açılması,

1.2.3. Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri

Turizm kavramının oluşmasında başlıca faktör, toplumun yapısı ile turizm sektörünün ortaya çıkardığı sosyal etkileri inceleyen bilim dalı olan turizm sosyolojisidir. Turizm sosyolojisinin uzmanlaştığı konular ise turizmden kaynaklanan

turistlerin motivasyonların, bunların etkilediği ilişkiler, roller, kurumlar, bunların yerli ve yabancı turistler üzerindeki etkileridir (Cohen, 1984: 373).

Sosyal ve kültürel yapı, kültürün oluşturduğu unsurların, zaman içerisinde sosyal kurumlar tarafından tekrarlanan ve insanların karşılıklı olarak iletişim içerisinde bulunmaları sonucunda ortaya çıkan sosyal denge olarak tanımlanır. Sosyal ve kültürel yapının oluşması için mevcut iletişimin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi gerekmektedir. Bu sürdürülebilirlik normlar ve kurallar çerçevesinde gerçekleşmektedir. Bunun yanında sosyo-kültürel yapı içerisinde bulunan iletişim ve sosyal ilişkiler tahmin edilecek bir duruma gelmektedir. Sonuç olarak da bir bütünlük meydana çıkar ve bu bütünlük sayesinde insanlar arasındaki sosyal yapı, eğitim, inanç, siyaset ve ekonomi gibi sosyal kurum endüstrileri olan ve karşılıklı olarak iletişim sonucunda sosyal ve kültürel bir yapı meydana gelmektedir. (Demircan, 2010: 120).

Toplumlar arasında birbirinden farklı sosyal ve kültürel yapılar mevcuttur. Aradaki bu farklılıkları en aza indirmek ancak turizm sektörünün varlığı ile mevcuttur. Bu etkileşim sonucunda ortaya birtakım değişimler çıkacaktır. Ortaya çıkan bu sosyal ve kültürel değişimler, turizm endüstrisinin gelişmesi, turistlerin çoğalması ve bölge halkı ile etkileşim içerisinde olmalarıdır. Herhangi bir bölgede turizm endüstrisinin gelişim göstermesi ve endüstrinin varlığı bölge halkının mevcut yapısını çeşitlendirmektedir. Bunun sonucu olarak da sosyal ve kültürel yapının değişmesine de zemin hazırlamaktadır (Güneş, 2014: 27; Erdem, 2017: 22).

Turizm endüstrisi, yerel halkın yaşadığı bölgede yaşamsal faaliyetleri çeşitlendirmektedir. Toplumlar bu çeşitlenme ile beraber farklı kültürleri ve farklı yaşam tarzlarını tanımaktadırlar. Bölgeye gelen yeni turistler sayesinde yeni arkadaşlıkların kurulması söz konusudur. Bu da insanların kendilerini rahatça ifade edebilmelerini ve yeni yaşam tarzları sunmalarına olanak sağlamaktadır. Toplumlar arasında var olan farklılıkların, gelenek ve göreneklerin öğrenilmesi nihayetinde farklı bakış açılarını da beraberinde getirecektir. Farklı toplumlar hakkında bilgi edinmek ancak turizmin gelişmesi ve insanlar arasındaki etkileşimin arttırılmasıyla mümkündür (Çalışkan, 2003: 94).

Turizm kavramının bölge halkı üzerinde oluşturduğu sosyal ve kültürel bir etkisi mevcuttur. Bu etki turizm bölgelerine turistlerin gelmesiyle birlikte bölge halkının

hayatı, davranışları, yaşama biçimi inançları gibi değerleri etkilemektedir. Turist ve bölge halkı arasındaki etkileşimler sosyo-kültürel bağlamda farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Turizmin gelişmesiyle yeni sosyal fırsatlar ortaya çıkacak. Böylece yeni iletişimler kurulacağı gibi bir de bölge halkının yaşam şartlarındaki baskı, sıkıntı, üzüntü gibi duyguları zamanla azalarak ortadan kalkacaktır (Garcia, 2015: 3).

1.2.3.1. Turizmin Sosyal Yapı Üzerindeki Etkileri

Turizm sektörünün gelişmesi, aralarında sosyal ve kültürel farklılıkların olduğu bölgeleri birbirine bağlayarak iletişim kurulması ve toplumlar arasında farklılıklar gösteren gelenek ve görenekler, kültür seviyeleri gibi konularda iletişim kurarak aradaki bağı arttırmaya neden olmuştur. Destinasyon bölgelerine gelen turistlerin seyahat esnasında güvenli bir şekilde seyahat etmeleri, fizyolojik olarak korunmaları gibi durumlardan ötürü bölge halkı ile etkileşim içerisindeyler. Bu iletişim ayrıca turizm sektörünün sosyal yapılar üzerindeki etkilerini ortaya çıkaran ve bu etkileri belirleyen bir toplumsal olay olarak görülmektedir (Usta, 2014: 6; Avcıkurt, 2003: 42).

Turizm sektörünün toplum üzerindeki sosyal açıdan önemi, çeşitli şekillerde görülmektedir. Turistler turizm bölgelerini ziyaret ettikleri esnada hem ziyaret bölgesindeki turizm destinasyonlarından etkilenmekte hem de gittikleri bölgeyi de etkilemektedirler (Lawton, 2005: 187).

Toplumun sosyal yapısını araştırmak için, bölgenin fiziksel yapısını, kültürel durumu, bölge insanların sosyal yapıda üstlenmiş oldukları rolleri ve sosyal çevrede oluşturdukları ilişkilerin meydana geliş biçimini meydana çıkaran, bölge insanların yaşam tarzlarını ayrıntılı bir şekilde incelemek gerekir (Demircan, 2010: 121).

Toplumdaki sosyal değişim araştırmaları sonucunda, bir bölgedeki turizm faydaları turizm maliyetlerinden fazla olursa, bölge halkı tarafından turizmin konusunda daha olumlu yaklaşımlarda bulunuyorlar kanısına varılmıştır (Pranic, 2012: 240).

Turizm endüstrisinin gidilen ülkede veya bölgedeki yerel halk ve turistler üzerindeki sosyal etkiler aşağıda verilmiştir (Usta, 2014: 70).

- Bölgedeki sosyal yapılar üzerinde farklılıklara neden olmaktadır.
- Bölge halkına ait olan değer yargılarında değişimlere neden olmaktadır.
- Kültürel ve sosyal çevrenin değişimine neden olmaktadır.

- Bölge halkının gelenek ve göreneklerini etkilemektedir.

Turizm endüstrisinin sosyal yaşam üzerindeki genel etkileri arasında turizmin çeşitlilik göstermesi, turizmin hızlı bir şekilde büyümesi, turist sayısının artması, mevsimden dolayı değişimler olması, bölge halkının sosyal ve kültürel yapılarına bağlılık gibi etkenlere göre değişikliğe neden olmaktadır. Bu değişimler, toplum, sosyal sınıf ve hayat standardı gibi konularda da görülmektedir (Ersoy, 2017: 50-51).

1.2.3.1.1. Turizmin Toplum Üzerindeki Etkileri

Turizm sektörünün toplum üzerindeki etkilerine bakıldığında ilk olarak etkisi altına aldığı kişiler, turizm sektöründe çalışanlar ve turizme tedarik sunanlar olduğu görülmektedir. Turizmin gelişmesiyle ortaya çıkan işletmeler, turistik hizmetler sunmak amacıyla kurulmuşlardır. Turizm oluşturduğu yaşam biçimiyle bölgeler ister destinasyon olsun ister olmasın bölge halkını etkisi altına almaktadır. Oluşan destinasyonlar sayesinde turizm bölgesinde gerek bölge halkı gerekse turist olarak gelen vatandaşlar bir araya gelmektedir. Bunun bir sonucu olarak da karşı karşıya gelen iki tarafta birbirlerini memnun etmek için hal ve hareketlerinde farklılıklar meydana getirmektedir (Demircan, 2010: 126; Hasanlı, 2015: 23).

Turizm, birbirinden farklı yaşam biçimlerinin oluşmasına neden olan bir sektördür. Bundan dolayı turizm farklı özellikleri bulunan toplumsal bir olaya dönüşmektedir. Toplum kavram olarak bakıldığında bireylerin birbiriyle oluşan iletişiminden meydana gelmiştir. Turizm devreye girdiği zaman ise bu iletişim bölge halkı ve bölgeye gelen turistler arasında oluşmaktadır. Araştırmalarda görülen ise hem bölge halkının hem de turistin birbirlerinin etkisinde kaldığı şeklindedir. Ama çoğunluk olarak turistlerin gittikleri bölgelerdeki toplumun etkisi altında kaldığı gözlemlenmiştir. Turizmin toplum üzerindeki etkilerine bakıldığında ortaya ekonomik ve kültürel olmak üzere iki kavram çıkmaktadır. Turizm bölgelerindeki toplumlara kültür açısından bakıldığında bölgeye turistlerin gelmesi büyük bir ilgi ve yeniliklerle karşılanmaktadır. Öte yandan bu durumun olumsuz yönü ise bölgeye turistlerin gelmesi gelenek ve göreneklerde bozulmalar ve sosyal dengesizlikler ortaya çıkarmaktadır. Diğer bir etken olan ekonomin toplumda bıraktığı etkiler arasında bölge halkının yaşam kalitesinin arttığı, refah seviyesinin yükseldiği gibi olumlu durumlar yaşansa da turistik bölgede maliyetlerin artması halkın davranış şekillerinin olumsuz anlamda değişmesi gibi

durumlar bölgede suç oranlarını arttırarak sorunlu bir bölge haline getirmektedir (Çolak, 2017: 37; Ersoy, 2017: 55).

1.2.3.1.2. Turizmin Eğitim Üzerindeki Etkileri

Her toplumda olduğu gibi turizmden doğan destinasyon bölgelerinde de halk için, eğitim, dil, beceri gibi kavramlar oldukça önem taşımaktadır. Turistlerin gittikleri bölgelerde, yerel halkın kendilerini turistlere ifade edebilmesi, sosyal yaşamlarından, gelenek ve göreneklerinden, kültürel hayatlarından söz edebilmeleri için kendilerini geliştirmesi gerekmektedir. Bu gelişme ihtiyacıyla beraber ortaya birçok imkân çıkmıştır. Turizm geliri sağlamak amacıyla birçok işletme yetenekli ve donanımlı eleman ihtiyacı duymaktadır. Toplum tarafından bu ihtiyaç eğitim ile karşılanmaktadır. Turizm endüstrisinin gelişmesiyle beraber bölge de yaşayan ailelerin gelirlerinde artış meydana gelmiştir. Bunun sonucu olarak ailelerin çocukları için daha iyi bir eğitim almaları için imkân sağladıkları görülmüştür. Yapılan araştırmalarda bölge halkının eğitime verdiği önem sayesinde bu alandaki tutum ve davranışlarındaki olumlu yansıma, turizmin gelişmesine katkı sağlamaktadır (Avcıkurt, 2017: 67; Çolak, 2017: 36; Ersoy, 2017: 57).

1.2.3.1.3. Turizmin Hayat Standardı Üzerine Etkisi

Turizm ile beraber oluşan destinasyon bölgelerinde sürekli bir turist girişi sağlandığı için bölge halkının hayat standardının yükselmesi de hız kazanmıştır. Turizmin gelişim gösterdiği bölgeye etki olarak bırakılan olumlu yansımalar arasında devlete ödenen vergi dilimlerinin artması ve toplumda refah seviyesinin yükselmesi gibi olumlu sonuçlar sayesinde devlet bu vergi gelirleri ile topluma ve kamuya daha çok harcama yapmaktadır. Bunun yanında bölgede olumlu anlamda istihdam etkisi de sağlamaktadır. Bu da toplumu pozitif olarak etkilemektedir. Turizm sektörünün bölge halkı üzerinde sağladığı istihdam sayesinde bölge halkının yaşamında kalite kavramı ivme kazanmıştır.

Turizm bölgesinde gelişen eğlence, alışveriş, hizmet olanakları, bölgedeki çekicilik yalnızca turistleri değil bölge halkını da etkilemektedir. Turizm sektörünün özellikleri arasında, farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurmak, arkadaşlık etmek ve yeni bakış açıları oluşturmak yer almaktadır. Birbirinden farklı sosyal ve kültürel faaliyetleri deneyimlemek insan ufkunu geliştirir ve farklı yaşam biçimlerinin kazanılmasını sağlar. Ve tüm bunlar insanların yaşam kalitesini, hayat standardını

yükselten durumlardır (Demircan, 2010: 128; Filiz, 2017: 23; Çolak, 2017: 36; Ersoy, 2017: 58).

1.2.3.2. Turizmin Olumlu Sosyo-Kültürel Etkileri

Turizm endüstrisi oluşturduğu destinasyonlardaki bölge halkının, yaşamını, geleneklerini, değerlerini, inançlarını etkisi altına alan sosyo-kültürel bir kavramdır. Sosyal ve kültürel yönden bölgeye gelen turistler ile yerel halk arasında fırsatlar oluşmakta. Yeni yeni kültürel iletişimler meydana gelmektedir. Ancak bunu tam tersi durumda söz konusu olabilir. Bölge halkı ile turist arasında kültürel kimliğini kaybetme, baskı altında hissetme gibi durumlarda söz konusu olabilir (Garcia, 2015).

Turizm sektörünün sosyal ve kültürel olarak oluşan olumlu etkileri aşağıdaki gibidir (Çalışkan, 2003: 108-109; Çolak, 2017: 38; Erdem, 2017: 25; Kim, 2002: 3-4; Çelikkanat, 2015: 15).

- Toplum içerisinde barış kavramını geliştirmek.
- Turistik bölgelerde yapılan tesislerin bölge halkına fayda sağlaması.
- Genel anlamda kadın haklarının korunması ve geliştirmesi.
- Turistik bölgelerde toplum açısından kurumlar oluşması.
- Bölgede bulunan halkın katılımını sağlamak.
- Turizm bölgelerinde farklı meslek gruplarının meydana gelmesi.
- Bölgelerdeki toplum ve aile bağlarını güçlendirir.
- Bölgeler arasındaki sosyal ve kültürel etkileşimi artırır.
- Turizm bölgelerine özgün olan geleneksel ürünlerin ve faaliyetlerin gelişmesini ve hareketlilik kazandırır.
- Bölge halkının kültürel, sosyal ve tarihi değerlere sahip çıkar ve korunma bilincini artırır.
- Bölgelerdeki birbirinden farklı kültürleri öğrenmek, yeni yerler keşfetmekle beraber yeni insanlar tanımak ve farklı bir dil öğrenme ihtiyacını artırır.
- Oluşan boş zamanları değerlendirme alışkanlığı kazandırır.

1.2.3.3. Turizmin Olumsuz Sosyo-Kültürel etkileri

Turizm sektörünün gelişim gösterdiği destinasyon bölgelerinde yaşayan bölge halkı ile turistler arasında iletişim oluşmaktadır. İki tarafta bu iletişimden fazla

etkilenebilir ya da bu iletişime karşı büyük bir direnç oluşturabilir. Turizm endüstrisiyle beraber gelişen destinasyon bölgelerinde normal hayatı etkileyecek kadar kapasitesinin artış göstermesi çeşitli sorunlara yol açabilir. Yapılan birçok çalışmada turizm sektörünün geliştiği bölgelerde suç oranlarının arttığına dair incelemeler yapılmıştır (Filiz, 2017: 27; Çolak, 2017: 39).

Bölge halkının turizm sektörüne karşı olumlu veya olumsuz algılarını inceleyen araştırmacılar, bölge halkının trafik, suç, hava kirliliği gibi sorunlara yol açtığı ortaya konmuştur. Aynı zamanda turizm sektörünün bölge halkının ahlaki yapısında bozulmalara neden olmaktadır. Kültürel kimlikte de olumsuz davranışların ortaya çıktığı, incelemeler sonucunda görülmüştür.

Turizmin olumsuz sosyal ve kültürel olumsuz etkileri aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Haralambopoulos ve Pizam, 1996: 504; Çalışkan, 2003: 109; Çelikkanat, 2015: 15; Almeida-Garcia vd., 2016: 2; Çolak, 2017: 38; Erdem, 2017: 25; Filiz, 2017: 28).

- Turizmin gelişimiyle bölgesel değerlerin ve bölgesel kimliğin değişim göstermesi ve kayıplar mevcuttur.
- Turizm gelişimiyle kültürel kaynaklar ticari araç haline gelmiştir.
- Bölgelere gelen turistler sebebiyle yerel halkın anadilinde bozulmalar meydana gelir.
- Ahlak yapısında bozulmalar meydana gelir.
- Turist bölgelerinde suç artışları meydana gelmektedir.
- Bölgedeki yerel halk tarafından turistlerin taklit edilmesi.
- Yabancı olan insanlara düşmanlık duygusu artabilir.
- Turizm bölgelerinde kalabalıklaşma, trafik, suç gibi öğelerin artması.
- Turizm bölgelerinde turistler nedeniyle bölgesel kültür ve inançlarda yozlaşma meydana gelir.

İKİNCİ BÖLÜM

MİDYAT İLÇESİNİN TURİZM POTANSİYELİ

2.1. Midyat İlçesinin Konumu, İklim Özellikleri

Araştırma bölgesi olan Midyat ilçesi, Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer almaktadır. Dicle bölümünde de sınırları olan Midyat ilçesi, idari alanda ise Mardin iline bağlıdır. Mardin'e 70 kilometre mesafededir (Ayan, 2012: 13; Acar, 2016: 9)

2.1.1. Midyat İlçesinin Konumu

Araştırmaya konu olan Midyat ilçesinin konum özelliklerine bakıldığında, 1200 veya 1300 metreyi bulan bir plato üzerinde kurulmuştur. Midyat ilçesi doğu ve batı doğrultusunda uzanmıştır. 15.3 km²'lik bir alana sahip olan şehir, 41.2 doğu boylamı ve 37.2' kuzey enlemi koordinatları üzerinde yer almaktadır. Genel olarak alçak tepelerle kuşatılmış olan Midyat ilçesi, doğuda Kaser Tepesi, batıda Estelbatısı Tepesi, kuzeyde İbrahim ve Kışla Tepesi, güneyde ise Dağdül Tepesi ile çevrelenmiştir (Bekleyen ve Dalkılıç, 2014: 29)

İnceleme alanı olan Midyat ilçesi “ibadet edenlerin dağı” anlamına gelen “Tur Abdin” bölgesinde bulunmaktadır. Tur Abdin bölgesi Mardin, Cizre, Hasankeyf (Batman), Nusaybin sınırlarını kapsamaktadır. Aynı zamanda Anadolu uygarlıklarının ve Mezopotamya'nın kesiştiği noktada yer almaktadır. Midyat ilçesi geçmiş tarihten bu yana Bitlis ve Diyarbakır'a giden yolların kavşağı görevini üstlenmiştir. Günümüz de Cizre bölgesinden gelip Tur Abdini geçerek Mardin ve Diyarbakır'a giden yollar Midyat ilçesinden geçmektedir (Daşdemir, D.,2009,)

İklim kavramı, uzun süreçler içinde değişmeyen ve ortalama bir seviyede olan hava koşullarını gösteren bir kavramdır. Bilimde var olan jeolojik zaman ölçülerine bakıldığında iklim sürekli olarak değişiklik gösterir ve söz konusu değişimler iklimle beraber oluşan kayaçlar içindeki fosillerin incelenmesi ile belirlenmektedir (Solomon ve diğ., 2007).

23

toplamda 34,2 gündür. Donmaların olduğu günlerin aylara göre oranlarının incelenmesinde en fazla don olayının ocak (11,2 gün) ayında olduğu görülmektedir. Bölge sahasında meydana gelen don olaylarının kış mevsimi boyunca devam etmesinin yanı sıra sonbahar mevsiminde de donma riski mevcuttur. Don olaylarının görülmediği aylar ise Mayıs-Ekim devresidir. Bu dönemler bölge halkı için güvenli bir iklim zamanıdır. Midyat ilçesi, ekstrem sıcaklıklarını bir kenara koyarsak, Midyat iklim rejiminin, Akdeniz Termik Rejimi etkisi altında olduğunu görmekteyiz (Koçman,1993:2, Sezer,1990:110).

2.1.3 Midyat İlçesinde Ulaşım

Midyat ilçesi, bulunduğu konum itibariyle ulaşım bağlantısı yalnızca karayolu ile sağlanmaktadır. Midyat'a sadece karayolundan ulaşılıyor olması turistlerin ziyaret beklentisini yukarıya çekmektedir. Mardin iline 65 km uzaklıktaki Midyat ilçesine yarım saatte bir yolcu seferlerinin olması ziyaret açısından olumlu bir durumdur. Ayrıca farklı illerden Midyat ilçesine giden otobüslerin olması ziyaretçi sayısını da arttırmaktadır. Midyat ilçesi tarihten bu yana bilinen en eski uygarlıkların merkezinde bulunmaktadır. Mezopotamya adı verilen bu bölgenin kuzey bölümünde önemli kültürlerin, dinlerin ve dillerin bir araya geldiği ve birbirlerinin etkisinde kaldığı birçok uygarlık yaşamıştır (Göyünç,1972:145-146).

Midyat ilçesi konumu Mardin başta olmak üzere Hasankeyf, Cizre, Batman, Nusaybin bölgelerini birbirine bağlayan bir geçit niteliği taşımaktadır. Belirtilen yerleşim yerlerine gidecek yerli ve yabancı turistlerin Midyat bölgesinden geçmesi gerekir. Durum böyle olunca da Midyat ilçesinin tanınması ve tarihler boyunca ilçede bir nüfus değişme hızı kaçınılmaz olmuştur (Arınç, 2011).

Midyat ile Estel'in Midyat ilçesinin adı altında birleşmesiyle ortaya 3 kilometrelik bir mesafenin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu iki mesafenin birbirine uzak olması ilçenin içinde dolmuşlar ile seyahat etme durumu oluşmuştur. Midyat'ta Şehirlerarası ulaşım ise seyahat firmalar ile sağlanmaktadır. Hava yolu ulaşım ise Mardin iline yapılp, daha sonra kara yolu taşıtları ile Midyat'a yapılmaktadır (Günay, 2007, s. 682).

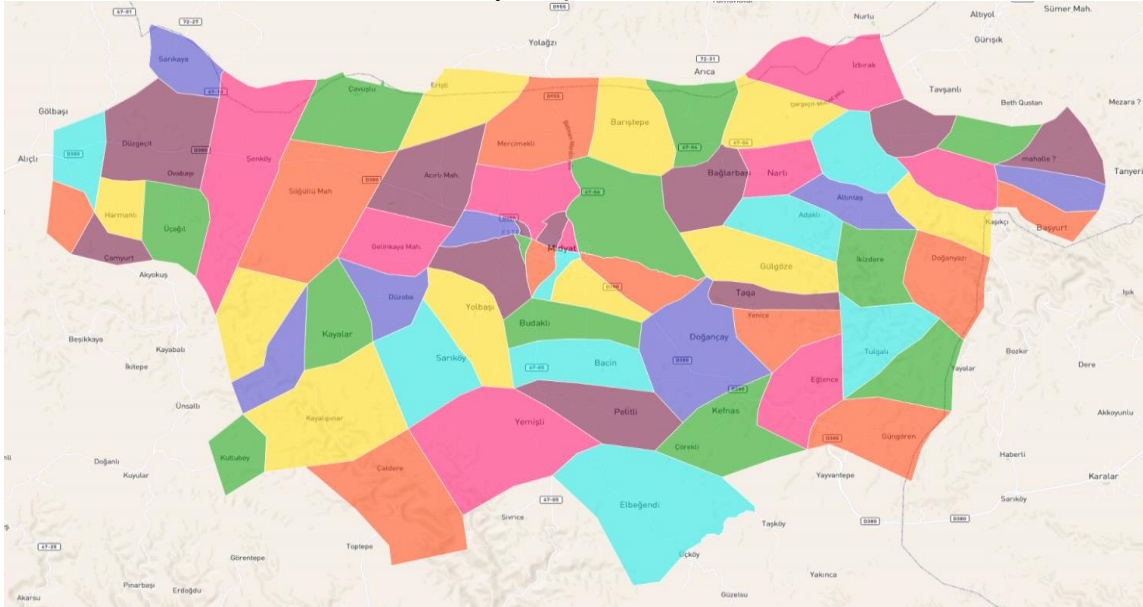
Estel ve Midyat'ta toplamda iki adet otogar bulunmaktadır. Fakat bu iki otogarda yeterince gelişme gösterememiştir. Bölgeye gelen turistlerin bulunduğu araçlar

öncelikle Estel otogarına sonrasında ise Midyat otogarına giriş yapmaktadır (Çetin, 2007: 101).

2.2. Midyat İlçesinin Nüfusu ve Demografik Özellikleri

Midyat ilçesinin 2022 yılındaki nüfus sayımlarında mevcut nüfus 120.069 olarak belirlenmiştir. Bu nüfus sayımlarının, 59.939'u erkek, 60.130'u ise kadın nüfusundan oluşmaktadır. Elde edilen nüfus verilerine yüzdesel olarak bakıldığında ise: %50,08 kadın, %49,92 ise erkek nüfustur. Midyat ilçesinde 2022 yılı itibariyle 72 mahalle mevcuttur (Erpolat,2007:389-393).

Şekil 2 2. Midyat İlçesi Mahalle Haritası

2.3. Midyat İlçesinin Tarihi

İnceleme alanı olan Midyat ilçesi, Selekiler uygarlığı döneminde önemli bir bölge olan Matiat adı verilen bir şehir üzerine kurulmuştur. Günümüzde izlerine rastlanılmayan Selekililerin, Sasaniler tarafından tahrip edildiği düşünülmektedir. Mardin'e bağlı olan Midyat ilçesinin kimler tarafından ne zaman kurulduğu bilinmemektedir. Midyat ilk yıllardan itibaren, Asur, Pers, Abbasi, Sümer, Urartu, Makedon ve Osmanlı dönemlerine şahitlik etmiş ve söz konusu olan uygarlıkların etkileriyle gelişimini sürdürmüştür (Yılmaz Çelik, 1995).

Tarihi araştırmalara bakıldığında Hristiyanlık toplumunun ilk kez Midyat bölgesinde yaşadığı görülmüştür. Hristiyan halkıdan kaynaklı olarak manastır hayatı ilk

kez bu alanda ortaya çıkmıştır. M.Ö 9'uncu yüzyıldaki Midyat ilçesi Asur tabelalarında mağara kenti olarak geçmektedir. 16. yüzyıla gelindiğinde ise Matiat olarak bilinen Midyat ilçesinin aslında bir köy olduğu incelenmiştir. 1810 tarihine gelindiğinde köy olarak kayıtlı olan Midyat kaza olarak tarihe geçmiştir. Kaza olarak resmî belgelere geçişi ise 1839 yılında olmuştur. Kaza olarak resmî belgelere geçen Midyat'a 1890 senesinde belediye kurumu kurulmuştur. Midyat'ın Mardin'e bağlanması ise 1927 senesinde olmuştur (İşler, Çetin, M, 2000).

Midyat ilçesinin yerleşimine bakıldığında, Hristiyan kesimin eski yapıdaki Midyat'ta yaşarken, Müslüman nüfus ise belediye teşkilatının kurulduğu Midyat'ta yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Mezopotamya'nın yukarı bölümünde yer alan Midyat, "Tur Abidin" adı verilen bölgede bulunmaktadır. Tur Abidin bölgesi kuzeyde Hasankeyf, güneyde Nusaybin, doğuda Cizre ve batı da Mardin sınırıyla çevrelenmiştir (Erkanal,2007:3-11, Nasıroğlu,2010:15-16).

Midyat ilçesinin geçmişine bakıldığında resmi kayıtlarda, 16. Yüzyıl ile 19. Yüzyılın başlarına kadar köy konumunda olduğu görülmektedir. Bu durum 1839 senesinde resmî belgeler ile kaza konumuna yükselmiştir. 1890 yılında belediye teşkilatının kurulmasıyla önem kazanan Midyat, 1927 yılında Mardin iline bağlandığı kayıtlara geçmiştir. 1930 yılına gelindiğinde ise Estel ve Midyat köyü, Midyat adı altında toplanmıştır (Yeşilmen, 2017: 117-118).

2.4. Midyat İlçesinin Turizm Kaynakları

Şehirlerde, yerleşim alanlarının toplandığı bölgelerden birinin çok fazla gelişim göstermesi, dinamizm kazanması ve bu tür özelliklerle ön plana çıkmasıyla turizm bir gelişim göstermeye başlar (Tunçdilek, 1986).

Midyat ilçesi de tam olarak böyle özelliklerle ön plana çıkan bir bölgedir. Gizem dolu manastır ve kiliseleri, masallara konu olabilecek toprakları, insanları hayallere daldıran inişli çıkışlı sokakları, prizmaya benzeyen taş evleri, duvarları sarmaşıklarla bezeli katlı avluları, eve gelen misafirleri ev sahibinden önce karşılayan taşlarla ön plana çıkan sokakları, Midyat'ı diğer bölgelerden ayıran ve ön plana çıkaran en önemli özelliklerindendir. Midyat bölgesinde yaşayan Araplar, Kürtler ve Süryanilerin tarihi geçmişi 2 bin 500 yılına kadar uzanmaktadır. Birbirinden farklı kültürlerin, öykülerin iç içe geçtiği bir kent olan Midyat, diller ve dinler şehri olarak bilinmektedir. (Uluocak,

1999). Midyat bağı olduğu Mardin gibi bir tarafında çan seslerinin duyulduğu bir yandan da ezan seslerinin susmadığı bir hoşgörü ve tolerans kentidir (Arınç, 2011).

Makedonların, Romalıların, Urartuların, Sümerlerin, Asurların ve Perslerin bir zamanlar hüküm sürdüğü Midyat Yezidilerin, Kürtlerin, Arapların ve Süryanilerin; dillerini, kültürlerini ve dinlerini beraber buluşturan ve yaşayan bir kent haline gelmiştir. Midyat adı da bu özelliklerden türemiştir (Toprak, 2012).

Midyat tarih boyunca birbirinden farklı etnik grupları kendi bünyesinde barındıran bir bölge olarak bilinmektedir. Bu yüzden ‘Kudüs’ün maketi’ ve ‘diller ve dinler kenti’ şeklinde tanımlanan bir kültürel zenginlik örneğidir (Çetin; 2007: 98).

Midyat kenti, aralarında yaklaşık olarak 3 km’lik mesafe bulunan Midyat ve Estel’den oluşmaktadır. Estel kesiminde genellikle 90’lı yıllarda göç eden Kürtler ve Mıhalmiler bulunurken, Midyat bölgesinde ise özellikle Kürt, Süryani, Yezidi halkı beraber yaşamaktadır. İki bölge arasındaki en belirgin fark; Estel modern kent etkileri barındırırken, Midyat ilk yerleşim yeri olma özelliği taşımaktadır. Bundan dolayı tarihi dokusu korunmuş bir bölgedir. Midyat hem tarihi dokusu hem de gümüş işlemeciliği gibi sanatsal faaliyetlerinden dolayı turistlerin ilgi odağı olan bir kenttir (Çetin, 2007: 101).

Görsel 2 1. Midyat İlçesinden Bir Görüntü

2.4.1. Midyat Turizm Tesisleri

Midyat kenti özellikle kültür turizmine karşı ilgi duyan turistlerin uğrak yerlerinden biri haline gelmiştir. Araştırma bölgesi olan Midyat, kültürü, tarihi, mutfağı,

mimarisi ve kentin kendine has taştan otantik havası ile gerek yerli gerekse yabancı turistler tarafından oldukça ilgi odağı olan bir ilçe haline gelmiştir. Midyat'a gelen turistler bu eşsiz yerleri ziyaret ederken konaklamak içinde araştırmalar yapmaktadırlar. Bölgede geçmiş yıllara göre oluşan turist yoğunluğu nedeniyle otel, pansiyon vb. konaklama tesislerinde de bir artışın söz konusu olduğu görülmektedir.

Midyat'ta inşa edilen otel ve pansiyon tarzı konaklama tesislerinin hepsi bölgede var olan mimari özellikleri taşımaktadır. Midyat otellerinde konaklama yapıldığında odaların duvarlarında veya dekorasyonunda Midyat'ın tarihine, kültürüne ait izlerle karşılaşmak mümkündür. Midyat'ta inşa edilen otellerin yanı sıra, pek çoğu önceden ev olarak kullanılmış olan yapıda daha sonrasında restore edilerek otel haline dönüştürülmüştür. Genelde aile işletmeleri olarak faaliyet gösteren oteller yılın her döneminde hizmet vermektedirler. Söz konusu oteller her aile bütçesine hitap edecek şekilde planlanmıştır (Gültekin ve Özcan, 1997, 245–249).

Midyat bölgesinde yaklaşık olarak 28 otel bulunmaktadır. Bunların çoğu yakın tarihlerde inşa edilmiş olup turist talebini ve memnuniyetini karşılar niteliktedir. Bu otellerden biri 5 yıldızlı, ikisi ise 4 yıldızlıdır.

Yapılan çalışmalarda Midyat ilçesine yaklaşık olarak 8 ayda 1 milyon civarında hem yerli hem de yabancı turistin ziyaret ettiği görülmektedir. Turist ziyaretlerinin Haziran-Ağustos aylarında yoğunlaştığı ve gelen turistlerin çoğunun yurt içinden geldiği ortaysa çıkmıştır. Yabancı turistlerin çoğunluk olarak Almanya'dan, yerli turistlerin ise Marmara, Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgesinden geldiği görülmektedir (Arınç, 2018: 2129-2147).

2.4.2. Midyat Turizm Kaynakları

Midyat bölgesi gelişim göstermesiyle beraber turistler tarafından talep gören bir kent haline gelmiştir. Midyat'a olan talepler hem yabancı turist hem de yerli turist tarafından her geçen yıl artmaktadır. Midyat kenti kendine ait olan doğal kültürel ve tarihi kaynaklardan oluşan turizm potansiyeli ulaşım ve güvenlik gibi sebeplerden dolayı hak ettiği ilgiyi geçmiş yıllarda alamamıştır. Bölgede güvenliğin ve ulaşım yollarının gelişim göstermesiyle beraber, tarihi ve kültürel varlıkların farkına varılması, ilginin artmasıyla, bölgeye yapılan yatırım ve tanıtım çalışmalarında bir artış olmasıyla

beraber son yıllarda Midyat kentini ziyarete gelen turist sayısında artış meydana gelmiştir (Aşkın, 2006: 255).

Midyat'ın turistlerin dikkatini çeken bir bölge haline gelmesinde, kendine özgü turizm kaynaklarının var olması etkili olmaktadır. Bölgede tarım, sanayi, taş işlemeciliği, telkâri sanatı, Süryani şarabı gibi ürün ve sanatlar bölgeye turist çeken başlıca kaynaklardır.

Tarım yönünden bakıldığında Midyat'ta bağcılık çok önemlidir. İlçede bulunan bağlarda yetiştirilen üzümler farklı şekillerde işleme uğramaktadırlar. Talep ise hem ulusal hem de uluslararasından sağlanmaktadır. Toplanan üzümlerden bir kısmı kurutulup kuru üzüm haline getirilirken bir kısmından da bölgede pekmez, pestil, cevizli sucuk ve şarap yapımında kullanılmaktadır (Soileau, 2012). Midyat ilçesinde üzüm üretimi ve ticareti oldukça önemlidir. Tarım ürünü olan üzümün Midyat'ta yaş olarak satışı yapıldığı yakın çevredeki yerleşim alanlarına da yaş olarak gönderilmektedir. Bölgede yetiştirilen üzümler kendine özgü tatları ile tanınır ve bölgede “Kabarcık Üzüm-Mazruna” adıyla anılmaktadır. Bunun dışında Zeyti (Rezzaki), Tayıfı, Südeni (Papazkarası), Hasani (Öküzgözü), Harmani (Kardinal), Zeynebi (Hatunparmağı) çeşitleri oluşturmaktadır (Kiracı, 2021).

Görsel 2 2. Midyat Yöresine Ait Bağlarda Yetişen Üzümler

Midyat bölgesinde tarım ürünü olan üzümün şarap kültürüne dönüştürülmesi çok eski bir tarihe dayanmaktadır. Araştırma bölgesindeki Süryani nüfus tarafından kurulan Süryani Şarabı imalathanesi sayesinde büyük şehirlere şarap satımı yapılmaktadır (Soileau, 2012).

Araştırma bölgesindeki Süryanilerin üzümü geliştirmesiyle sürdürülen şarap üretimi, geçmişte birçok imalathanede sürdürülürken bölgede Müslüman nüfusun artmasıyla bu üretim azalmaya başlamıştır. Süryani aileler günümüzde, şarapları kendi evlerinde olan küplerde yapmaya devam etmektedirler. Bölgede yetiştirilen üzümlerden yapılmış olan şaraplar oldukça meşhur bir konuma gelmiştir. Bu şaraplar arasında en meşhurları ise Horozkarası, Dökülgen, Öküzgözü ve Boğazkere'dir. Bu şarapların meşhur olma sebepleri ise zengin aromalı, iri gövdeli ve alkol oranlarının normalden fazla ve tatlı olmasıdır. Süryani şarabının bir diğer özelliği ise içinde hiçbir katkı maddesinin olmaması ve ince bir filtresinin olmasıdır (Küçük, 2008: 43).

Görsel 2 3. Süryaniler Tarafından Üretilen Şaraplardan Bir Görünüm

İnceleme bölgesinde tarımın yanı sıra, gümüş, taş işlemeciliği, kilim dokumacılığı ve sabun üretimi de turizmi etkileyen kaynaklar arasında yer almaktadır. Bu ürünlerin üretimini yapan işletmeler az sayıda işçi çalıştırmaktadırlar. Söz konusu işletmeler araştırma bölgesindeki ticaret hayatını ayakta tutan kaynaklardır. Turizm faaliyetlerinin artması nedeniyle bölgeye ait geleneksel el sanatları atölye tipi işletmelerde hizmet vermeye başlamıştır.

Midyat bölgesinin turizm kaynaklarından olan taş işlemeciliği, şehir merkezinden 12 km mesafede olan Batman karayoluna yakın bir alanda açılmış olan 4 tane taş ocağında yapılmaktadır. Bu taş ocağından çıkarılan kireçtaşları merkezdeki atölyelere dağıtılmaktadır. Yapılan incelemelerde bölgedeki ailelerin bazılarının bu işten gelir sağladıkları görülmüştür (Demircan, 2014)

Katori adı verilen sarı renkteki kalker taşları, ocaktan çıkarıldığı ilk anda yumuşak bir kıvamdadır. Sertleşme özelliğini ise hava ile temas ettiğinde gerçekleşmektedir. Yumuşak kıvamda oluşu, taşların kolay işlenmesine ve ustaların tüm becerilerini taşa yansıtmaya olanak sağlar. Birbirinden farklı nakışlarıyla Midyat’a özgü olan evlerin içine ya da dışına genellikle de pencere ve kapı kenarlarına yapılan süslemelere bakıldığında ortaya çıkan işçilik göz kamaştırıcı hale gelmektedir.

Midyat’ın günümüzde ilgi odağı olan geleneksel ev yapısının meydana gelmesinde Süryani halkının büyük bir etkisi vardır. Çünkü bölgedeki en iyi taş ustaları Süryanilerden çıkmıştır. Günümüzde İlçe Kaymakamlığının öncülüğünde açılan kurslar, kurulmuş olan atölyeler, taş işlemeciliğinin gelişmesi için sayıları arttırılmıştır. Araştırma bölgesinde eskiden kalmış olan evler, kiliseler, manastırlar restore edilirken katori taşı kullanılmaktadır. Midyat’ta gezildiğinde katori taşlarla yapılmış yapıtları görmek kaçınılmazdır (Demircan, 2014).

Görsel 2 4. Midyat Taş İşlemeciliği

Midyat’ta yaşayan turizm kaynaklarından bir diğeri de telkâri sanattır. Asıl merkezinin 12. yy. da Musul olduğu ve oradan Suriye’ye, oradan da Anadolu’ya geçiş yaptığı tahmin edilmektedir. Midyat ilçesinde de yoğun ilgi duyulan telkâri sanatı Süryaniler tarafından devam ettirilmektedir. El işçiliğine dayalı olarak gelişen telkârının, “Türkiye’de en gelişmiş ilçesi” unvanını Midyat ilçesi almış ve korumaktadır (Yeşilmen,2012). Midyat’ta telkâri sanatıyla yalnızca Süryani halkı değil, Müslümanlarda ilgilenmektedir. Telkâri sanatında kullanılan gümüş ince bir levha haline (1 mm) getirerek küpe, kolye, yüzük, anahtarlık, şekerlik, tepsi, tütün

kutusu, sigaralık, kaşık, takunya, kemer, kalemlik gibi birçok takı ve eşyaya dönüşmektedir (Atakul, 2006:53-54).

Eşyalar yapılırken oldukça dikkatli ve titiz davranmak gerekir. Çünkü yapım aşamasına tellerin birleştirilmesi esnasında lehim kullanılmamaktadır. Onun yerine ince telleri birleştirirken kaynak kullanımına başvurulur. Kaynak kullanımını dengeli bir şekilde yapmak gerekir. Gümüş teline fazla bir baskı uygulanırsa telin kendisi erir (Yeşilmen, 2012).

Hem yurt içi hem de yurt dışında Süryani halkının etkisinden dolayı telkâri sanatına olan ilgi her geçen gün artmaktadır. Bu durum ilçe ekonomisine önemli bir katkı sağlamaktadır. Günümüz teknolojisinin sunduğu imkanlar sayesinde de birçok sipariş verilerek ticareti daha hareketli bir hale getirmektedir.

Midyat bölgesinde yapılan incelemeler neticesinde telkâri atölyesi sayı olarak gün geçtikçe artmaktadır. Aynı zamanda gümüşçü dükkanlarında da ufak tezgahların etrafında telkâri sanatı yapılmaktadır.

Telkâri sanatının ilerleme ve devam niteliği göstermesi için bölgede çeşitli eğitimler verilmektedir. Gümüş geleneğinin öğrenilmesi için Midyat Endüstri Meslek Lisesinde kuyumculuk bölümü açılmıştır. Aynı zamanda Süryani halkının önderliğinde, Midyat Süryani Kültür Derneği'nde telkâri sanatı ile alakalı kurs faaliyetleri hayata geçmiştir. Yalnızca Midyat ve Ankara'nın Beypazarı İlçesinde faaliyet gösteren telkâri sanatına ilgi gün geçtikçe artmaktadır (Demir, Öz. Mustafa, 2018).

Görsel 2 5. Midyat Telkâri Sanatı

Midyat'ta turistler tarafından ilgi gören bir diğer kaynak ise sabun ticaretidir. İlçede “Bıttım” adı verilen ve her yönüyle doğal olarak üretilen sabunlar, atölyelerde üretilmektedir. Banyo veya el sabunları olarak ihtiyaç gidermek amacıyla üretilen yöre sabunları, bölgeyi ziyarette gelen turistler tarafından tercih edilen ürünler arasındadır.

Görsel 2 6. Midyat’a Ait Yöresel Sabunlar

Midyat örtülerde, ayakkabılarda, kıyafetlerde yöreye uygun motiflerle de turist karşısına çıkmaktadır. Çarşı ve pazarda görülen bu el işi nakışlar yüksek oranda rağbet görmektedirler.

Görsel 2 7. Yöre Motiflerini Taşıyan Nakışlar Turizme Hizmet Eder Durumdadır

2.4.3 Midyat Tarihi Yapılar

Yapılan araştırmalar sonucunda birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Midyat, farklı dil ve dinlere sahip uygarlıklara da hoşgörülü davranmış ve kardeşçe yaşamalarına olanak sağlamış bir kettir. Midyat'ın zengin bir tarihsel kültüre sahip

olması ve zenginliklerin içerisinde bulunan Midyat taşları, turistleri bölgeye çekmesi ile önemli bir destinasyon durumuna gelmiştir. Taş evlerinin kullanıldığı ve Midyat'ın merkezinde bulunan Konuk Evi adlı taş ev, son dönemde çekilmiş olan film ve dizilerde kullanılmış bu da yalnızca Türkiye de değil dünya genelinde bir yankı uyandırmış ve dikkatleri o evin ve dolayısıyla Midyat'ın üzerine çekmiştir. Bununla beraber Midyat Estel'de bulunan ve taştan yapılan Kültür Evi de Midyat Belediyesi tarafından turizme kazandırılmıştır (Demircan,2014).

Midyat ilçesi, tarihten bu yana birbirinden farklı dini guruplara kapılarını açmış ve ev sahipliği yapmıştır. Bu sebeple bölgede farklı dini inançlara sahip olan kilise, manastır ve cami gibi ibadethaneler ile karşılaşmak kaçınılmazdır. Bölgedeki ticaretin gelişimine katkı sağlayan İpek Yolu'nun da Midyat'tan geçmesinin etkisiyle birçok uygarlık burada ağırlanmıştır. Bunu ispatı ise yöreyi yansıtan taşlardan yapılan hanların varlığıdır. Taştan yapılan evlerden meydana gelen Midyat, kendi kültürüne ait olan tarihi eserleri ile de dikkatleri üzerine çekmektedir.

Midyat tarihi yapısı, kültürü, yaşam tarzı ile Mardin'e bağlı olan diğer ilçelere oranla yüksek sayılarda turist çeken bir ilçedir. Birbirinden farklı mekanların aynı atmosferde bulunması, çan ve ezan seslerinin yankılarının duyulduğu, topraklarında farklı etnik kökene sahip insanların yaşadığı ve söz edilen durumların bölgenin mimarisine yansınmasıyla beraber kentte bir tarih ve kültür mozaigi ortaya çıkmıştır. Midyat bölgesinin ayrıcalıklı olmasına imkân sağlayan bu özellikler hem yurt içi hem de yurt dışında turistik turların artmasına sebep olmuştur.

Midyat bölgesinde turizmden kaynaklı olarak değerlendirmeye alınan birçok kültürel ve tarihi eser mevcuttur. Bu eserler içerisinde en önemli olanları ve turistler tarafından en çok ziyaret edilen miras niteliği taşıyan yapıtlar aşağıda sıralanmıştır (Demircan,2014).

Mor Barsavmo Kilisesi: 1790 yılında yıkıldığı düşünülen kilisenin temeli 4. Yy da atılmıştır. 1910 yılına gelindiğinde yıkılan temelin üzerine tarihi yapı tekrardan inşa edilmiştir. Günümüzü kadar devam eden ibadetler hafta içi yapılmaktadır. Ayrıca söz konusu kilisede çocuklara din eğitimi de verilmektedir. Midyat merkezde bulunan ve tarihi Cevat Paşa Camii yakınlarında bulunan kilise, eşsiz ve güzel olan bezeme ve süslemeleri ile turist ilgisini çekmeyi başarmıştır (Demircan,2014).

Aksnoyo (Ahısnoyo) Kilisesi: Midyat'ta bulunan kilise, bölgenin dış kısmına doğru inşa edilmiştir. Mor Abraham Kilisesi bulunduğu yerin karşısında yer alan ve Mor Abraham'a göre daha yüksek ve Midyat ilçesine yakın bir bölgede kurulmuş olan ilçedeki en eski kilisedir. M.Ö. yapıldığı düşünülen kilise yapıldığı tarihten itibaren farklı dinlere ev sahipliği yapmıştır. M.S. 100 ile 200 yılları arasında bölgede yaşamış olan halk Hristiyanlık dinini benimsemişlerdir. Yapılan araştırmalar sonucunda kilisede nedeni tam olarak bilinmeyen bir sebepten dolayı yapılan ibadetlere 400 yıllık bir ara verilmiştir. Kilisenin dışarıdan bakıldığı zaman diğer kiliselere oranla daha az süsleme ve bezemeler vardır. Kilise inşaatı için sade bir görünüm tercih edilmiştir. Midyat ilçesinde bulunan Mor Aksnoyo Kilisesi'nde 1960 yılında tekrardan restorasyon çalışmalarına başlanmıştır (Demircan,2014).

Mor Şarbel Kilisesi: Midyat ilçesinin merkezinde bulunan kilise, geleneksel taş evlerin arasında heybetli duruşuyla dikkat çeken tarihi bir yapıdır. Şarbel kilisesi kendine özgü işleme ve bezemelerle usta bir elden çıktığını göstermektedir. Ve ziyaretçilere mükemmelliği doruklarda hissettirmektedir. Ortodokslara ait olan kilise paskalya ve Noel bayramları için kapılarını açmaktadır (Demircan,2014).

Mort Şmuni kilisesi: Söz konusu kilise Süryani dinine mensup cemaat tarafından inşa edilmiştir. Halkın dini inancına göre kilisenin adı olan Mort Şmuni, Tanrı'nın emirlerine karşı gelip reddetmektense, işkence altına girip aziz mertebesine yükselmeyi seçmiştir. Midyat ilçesi, metropolitlik olarak Hristiyan merkezidir. Tarihte Bizans tarafından Hristiyanlar üzerine uygulanan baskılar neticesinde metropolitler manastıra sığınmayı uygun bulmuşlardır. Süryani halkı yalnızca resmî tören ve dini bayramlarda Midyat'a gelmektedirler. Ortaya çıkan bu adetler günümüze kadar devam etmektedir. Metropolit olan Samuel Aktaş da dini bayramlarda ve özel günlerde kiliseyi ziyaret etmektedir. Her pazar günü saat 6-8 arası ayinler yapılmaktadır (Demircan,2014).

Mor Abraham Kilise ve Mor Hobel Manastırı: Midyat ilçe merkezinin güneyinde yer alan manastır ilçe merkezine oldukça uzak bir alanda kurulmuştur. M.S. 5. yy. ile 8. yy. arasında yapıldığı düşünülmektedir. Kilisenin etrafında mezarlıklar mevcuttur. Meryem Ana Kilisesi, bakımsız ve çok eski bir kilisedir (Demircan,2014).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL HALKIN TURİZMİN ETKİLERİNE YÖNELİK ALGILARININ ÖLÇÜLMESİ (MİDYAT ÖRNEĞİ)

3.1. Literatür Taraması

Turizm ile ilgili günümüze kadar birçok çalışma yapılmıştır. Çalışmamızın farkını ortaya koyabilmek amacıyla turizmin insanlar üzerindeki algısını ölçen çalışmalardan aşağıdaki şekilde bir literatür taraması yapılmıştır. Bu literatür taraması aşamasında turizm algısı üzerine birçok çalışmaya rastlanılmıştır. Ancak bu çalışma Midyat genelinde halkın turizm algısını ölçmesi amacıyla yapılan ilk bilimsel eser olma özelliğini taşımaktadır.

Bölge halkının turizm kaynaklı etkilere yönelik algı ve tutumlarını araştıran çalışmalar turizm sektörü literatüründe önemli bir yere sahiptir (Işık vd., 2016). Turizm, etkilerinden dolayı bulunduğu bölgeyi kapsamlı bir şekilde düzenleyen faaliyetlerin bütünü olarak tanımlanmaktadır (Bertan, 2010). Turizm sektörünün yaratmış olduğu çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkiler, uluslararası birçok ilişkide de önemli bir rol oynamaktadır (Özdemir ve Kervankıran, 2011). İş olanaklarını artırması, gelir yaratıcı etkisinin olması, turizmi tüm ekonomiler için önemli bir sektör haline getirmektedir (Akova, 2006).

Turizmin sonucu olarak ortaya çıkan ekonomik etkiler genel olarak olumlu karşılanmaktadır. Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler açısından turizm, ekonomik kalkınmanın önemli bir aracı olarak görülmektedir. Turizm, döviz getirisi rolüyle milli gelire de katkısı olmaktadır (Mesci ve Dönmez, 2016).

Sosyo-kültürel etkiler, turizmin var olan sosyal değerlere, kişisel davranışlara, aile içi ilişkilere, ahlaki değerlere, tarihi ve kültürel değerlere, yerel halkın gelenek ve

göreneklerine, sanatsal faaliyetlere kısacası toplumun mevcut sosyal yapısına doğrudan ya da dolaylı yoldan yapmış olduğu olumlu ve olumsuz nitelikteki etkilerdir (Yavuz, 2006).

Turizm sektörünün sonucunda meydana gelen çevresel etkiler ise olumlu ve olumsuz olabilmektedir. Olumlu etkilerin başında, çevrenin iyileştirilmesi, çevre değerinin artırılması, doğal ve tarihi alanların korunması, alt yapı olanaklarının iyileştirilmesi yer almaktadır. Turizmin olumsuz etkileri ise gürültü, hava ve su kirliliği, ortaya çıkan katı atıklar, görsel kirlilik, biyolojik bozulmalar, ekolojik dengesizlikler, tarihi yapıların zarar görmesi ve alan kullanım sorunlarıdır (Özdemir ve Kervankıran, 2011).

2016 yılında Bagri ve Kala, yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algı ve tutumlarını ölçmek için Hindistan'ın kırsal bölgelerinde bir çalışma yapmışlardır. Elde ettikleri veriler sonucunda yerel halkın, turizmin ekonomik etkilerine karşı (istihdam, yaşam kalitesi ve gelire olan katkı) olumlu bir algı oluşturduğu belirlenmiştir. Farklı demografik özelliklere sahip olan katılımcıların turizmin çevresel, ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerini de farklı algıladıkları sonucuna varılmıştır. Örneğin bölgede yaşayan yaşlı nüfusun kalıplaşmış yaşam tarzından dolayı, turizmin sosyo-kültürel etkilerini olumsuz algıladıkları saptanmıştır. Olası bir değişikliğe de diren gösterecekleri ifade edilmiştir. Katılımcılar arasında eğitilmiş olanların turizmin gelişimine destek verdiği tespit edilmiştir. Turizmle doğrudan çalışma içerisinde olan kadın ve erkek katılımcıların da turizmin sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel etkilerine karşı olumlu bir algı oluşturmuştur.

Ateş 2016 yılında Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaptığı çalışmada, yerel halkın genel olarak turizmin etkilerini olumlu algıladıkları, özellikle de turizmi, ekonomiyi geliştiren bir araç olarak gördükleri belirtilmiştir. Aynı zaman da bölge halkı, tarihi ve doğal kaynakların iyileştirilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Böylelikle de turistik alanların gelişmesiyle durumdan fayda sağlanacağı düşünülmektedir.

2016 yılında Çalkın ve Işık'ın, TRA2 bölgesinde bölge halkının turizm üzerindeki algılarını ölçmek amacıyla yaptıkları çalışmanın sonucunda, halkın turizmin gelişimine olumlu baktıkları sonucuna varılmıştır. Elde edilen analizler neticesinde, yerel halkın, turizm sektörünün gelişmesi gerektiğini, bölgeye gelen turistlerin yapmış

oldukları harcamalar sayesinde hayat standartlarının arttığını, turizmin bölgenin imajını olumlu yönde değiştirdiğini ve bundan dolayı turizmin gelişimine destek verdikleri belirtilmiştir.

Dönmez ve Mesci 2016 yılında, Mudurnu da yapmış oldukları çalışma sonucunda, bölge halkının turizme katıldıklarını ve destek verdikleri belirtilmiştir. Çalışmada yapılan analizler sonucunda halkın turizmin, ekonomik, çevresel ve sosyal etkilerini olumlu açıdan algıladıkları saptanmıştır. Özellikle de çevre ve sosyal etkilere önem verdikleri belirtilmiştir.

2012 yılında Doğan ve Üngüren yapmış oldukları çalışmada, bölge halkının Isparta ilinde mevcut olan turizm potansiyeli hakkında fikir sahibi olmadığı belirlenmiştir. Buna rağmen bölge halkı turizme karşı olumlu bir algı oluşturduğu belirtilmiştir. Turizmin bölge ekonomisine katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

2012 yılında Enemou, UNESCO Mirası olan Nijerya'nın Kutsal Ormanı Osun Oshogba üzerine bir araştırma yapmıştır. Turizmin yerel halk üzerindeki sosyal etkileri incelenmiştir. Çalışmaların neticesinde, turizmin bölge halkı üzerinde etkiler yarattığını, hayat standartlarının değiştiğini, turist ve yerel halk arasında oluşan kültürel etkileşimlerin sağlandığını, olumlu kültürel etkilerin ortaya çıktığı belirlenmiştir. Dolayısıyla turizmin yerel halk üzerinde olumlu etkiler bıraktığı vurgulanmıştır.

Kervankıran ve Özdemir 2011 senesinde yapmış oldukları Afyonkarahisar çalışmasında, bölge halkına uyguladıkları anket sonuçları verilerine göre, yerel halkın bölgeye gelen turistlere olumlu baktıkları, turizm kaynaklı faaliyetlere ve turizm etkilerine katkı sağladıkları belirtilmektedir. Turizmi ekonomik bir olay olarak gösterecek de bölge halkında turizm bilincinin oluşması, tarihi kaynakların iyileştirilerek turizm sektörüne kazandırılması, çevresel düzenlemeler yaparak turizm gelişimine katkı sağlanması vurgulanmıştır.

2009 yılında Çetin, Beypazarı'nda yaşayan bölge halkının turizmin ekonomik, kültürel ve sosyal etkilerine karşı tutum ve algılarını incelediği bir çalışma yapmıştır. Yerel halkın bölgeye gelen turistlerin yaşam tarzından olumsuz etkilendiğini, turizm sektörünün gelişmesiyle bölgedeki kira, tüketim, ulaşım ve hizmet fiyatlarında artış olduğu tespit edilmiştir.

Özüpekçe ve Gümüş 2009 yılında Foça’da yaptıkları çalışmada, bölge halkının öğrenim düzeyleri dışındaki demografik özelliklerin ile turizmin etkileri arasında anlamlı farklılık olduğu belirtilmiştir. Çalışmaya katılanların, turizmin ekonomiye büyük katkı sağladığı konusunda aynı görüşte olduğu tespit edilmiştir. Bölgede istihdam sorununa turizmin tek başına yeterli olmayacağını, ancak kadınlarında iş hayatına atılmasıyla teşvik edici bir durumun ortaya çıktığı vurgulanmıştır.

3.2. Yerel Halkın Turizmin Gelişmesine Yönelik Algı ve Tutumları

Turizm bölgesinde yaşamakta olan yerel halkın, turizmi algılama şekline bağlıdır. Turizm sektörünün gelişimi esnasında meydana gelen etkilerin algılanmasıyla beraber, turizmin bölge halkı üzerindeki etkilerinin boyutları söz konusu halkın günlük yaşam tarzında görülmeye başlayacaktır. Ele alınan etkilerin bir kısmı halk üzerinde olumlu etkiler bırakırken bir kısmı ise olumsuz etkiler bırakmaktadır (Kim, 2002; Altuntaş: 2010).

Belirlenen bir destinasyon, turizm sektörünün gelişimine ne ölçüde açık ve hazır olduğunu, yerel halkın sağlıklı bir turizm gelişiminin gösterilmesi için oldukça önemli bir konudur. Çünkü turizm, yerel halk ve turist arasında bir iletişim hattı oluşturmak ve bu hattı dinamik tutma süreci ile ilgili önemli bir özellik taşımaktadır. Evrenin amaçlanan nitelikte olması ve halkın ihtiyaçlarına cevap verebilmesi için bölge insanının ekonomik, sosyal ve kültürel yönden turizm sektörüne hazırlanması önemli bir durumdur. Turizm bölgesinin alt ve üst yapısı, turistleri bölgeye çeken cazibe unsurları, bölgede ortaya çıkan karar vericilerin turizm sektörüne karşı bakış açıları gibi birçok etken turizm sektörünün gelişimi için önemli bir unsurdur (Alaeddinoğlu, 2007: 4). Bu unsurlardan bir diğeri de bölge halkının turizm sektörünü algılama seviyesine, bölge halkının turizm ile ilgili neler beklediği ve turizmin gelişmesine ne ölçüde destek verdiğidir.

Turizm sektörünün mevcut olduğu bölgeler de yaşamakta olan yerel halk, turizme karşı oluşan bakış açıları, turizmin gelişim göstermesinde, sahip olunan tarihi, kültürel ve doğal kaynakların kullanılması ve geliştirilmesinde önemli bir unsur haline gelmektedir. Ülkemiz bölge halkının desteğini tam olarak alamadığından, birçok ülkeye göre gerek kültürel gerekse tarihi açıdan daha zengin kaynaklara sahip olmasına rağmen

turizmin gelişmesi ve turizm sektöründen elde edilen gelirlerde istenilen seviyeye gelememiştir (Cengiz ve Kırkbir, 2007)

Turizmin gelişme gösterdiği bölgelerde yaşamakta olan yerel halkın turizme yönelik tutumlarının incelendiği birçok çalışma mevcuttur. Yapılan çalışmaların sonucunda yerel halkın davranışlarını etkileyen birçok etkenin olduğu ve bölge halkının turistler hakkında farklı görüşlerinin olduğu tespit edilmiştir (Mason ve Cheyne, 2000).

Turizm sektörü ile ilgili olarak yapılmış araştırmalarda sosyal ve demografik değişkenlerin bölge halkının algısını değiştirme de önemli rol oynadığı görülmüştür. Demografik boyut olarak ele alınan başlıklar arasında yerel halkın cinsiyet, yaş, eğitim, meslek, gelir durumu gibi faktörler yer almaktadır. Aynı zamanda bölgeye gelen turistler ve yerel halk arasında oluşan iletişim, bölgeye olan yakınlık, ekonomik bağlılık, ekonominin ve turizmin gelişmesine yönelik algılarda ve desteklerde etkili olmuştur (Cordero, 2007).

Turizmin yerel halk üzerindeki olumsuz etkilerinin en aza indirilebilmesi için turizm içerisinde yer alan tüm paydaşların belli bir çaba harcaması ve birlikte hareket etmesi turizmin gelişmesi açısından oldukça önemlidir. Birden fazla kesim üzerinde olumsuz etki yaratan turizm bölge halkının turizmin gelişmesini desteklemesi önemli bir yere sahiptir. Bölge halkının turizmin gelişiminde sürdürülebilir bir başarı sağlamasında önemli bir noktada yer almaktadır (Güneş, Alagöz, Uslu 2017: 202)

3.3. Uygulama

Midyat ilçesinde yapılan çalışmanın bu bölümünde söz konusu araştırmanın amaç, önem ve yapılma yöntemine dair birtakım bilgilere yer verilmiştir. Araştırma esnasında elde edilmiş olan veriler ve bu verilerin analizleri, bu bölümde ayrıntılı olarak verilmiştir.

3.3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Turizm endüstrisinin gelişmesi ve sürdürülebilecek bir duruma gelmesi için bölge halkının desteklerine büyük bir oranda ihtiyaç vardır. Bu sebepten dolayı herhangi bir destinasyonun turizm açısından gelişim göstermesi ve başarılı olması için bölge halkının turizmin gelişmesine yönelik oluşan algı ve tutumlarının incelenmesi gerekmektedir. Bu nedenle bölgede bulunan herhangi bir destinasyonda turizm gelişim

gösterdiği zaman çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerinin ortaya çıkardığı durumları, yerel halkın nasıl algıladığı konusu önemli bir hale gelmektedir.

Ortaya konan bu çalışma ile beraber Türkiye'nin kültür turizmine etkisi ve turizmi geliştirme potansiyeline sahip olan Midyat ilçesinde çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerin sonucunun bölge halkı tarafından nasıl algılandığı incelenerek, yerel halkın turizmin gelişimine yönelik ortaya koydukları destek derecesinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Araştırma alanının Midyat ilçesinde yaşayan bölge halkı üzerinde olmasının sebebi, Midyat ilçesi bünyesinde oluşan kültürel ve tarihi turizm kapasitesinin öneminin vurgulanmasıdır. İlçede yaşamakta olan bölge halkının turizm sektörünün gelişmesine ve turizme karşı oluşan algılarının tespit edilmesi sonucunda bölgede var olan turizm varlıklarının daha yararlı ve etkin kullanılması ve benzer sektörlerle rekabet avantajı sağlamasından dolayı, ilçenin turizm varlıklarına yönelik gerçekleşebilecek, turizme yönelik faaliyetlere yüksek derecede katkı sağlayacaktır. Midyat ilçesinin mevcut olan turistik arz ve potansiyel arz kapasitelerinin verimli ve etkin bir düzeyde kullanılmasının yanı sıra bölgede oluşan turizm ile ilgili faaliyetlerin sürdürülmesi yönünden de önem arz etmektedir.

3.3.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Mardin ilinin Midyat ilçesinde yaşamakta olan bölge halkının turizme karşı oluşan algılarının ölçülmesini hedef alan bu araştırma 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, turizme yönelik literatür araştırması yapılmıştır. Turizmin tanımı, tarihi, etkileri gibi konular açıklanmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde, Midyat ilçesine ait demografik, ulaşım, iklimsel, ekonomik, tarihsel ve kültürel bilgilere yer verilmiştir. Aynı zamanda Midyat ilçesinde var olan turizm potansiyeline yönelik yapılan araştırmalar sonucunda bilgiler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Söz konusu araştırmaya ait olan yöntem, bulgular ve analizler araştırmanın üçüncü bölümünde yer almaktadır.

3.3.3. Araştırmanın Yöntemi

Ele alınan araştırma, Midyat halkının turizm sektörünün etkilerine yönelik oluşan algı ve tutumlarını analiz etmeye yönelik bir konudur. Midyat ilçesinde yapılmış olan çalışmada araştırma yöntemi olarak anket kullanılmıştır. Oluşturulmuş olan anket, hayata geçirilmeden önce, halk tarafından anlaşılmayan ifadelerin düzeltilmesi için, 20

kişiyle yüz yüze görüşülmüştür. Hazırlanmış olan anketler sonrasında bölge halkı ile görüşülerek uygulamaya konulmuştur.

Ele alınan bu çalışmada araştırmanın evreni ve  rneklemi belirlenmiştir. Aynı zamanda çalışmanın veri toplama aracı, hipotezleri, verilerin toplanması ve verilerin analizleri yer almaktadır.

3.3.3.1 Araştırmanın Hipotezleri

Midyat ilçesinde yerel halkın turizme karşı oluşan algılarına yönelik yapılan çalışma kapsamında oluşturulan hipotezler aşağıdaki gibidir.

H1. Turizmin algılanan etkileri yerel halkın cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.

H2. Turizmin algılanan etkileri yerel halkın medeni durumlarına göre farklılık göstermektedir.

H3. Turizmin algılanan etkileri yerel halkın yaş durumuna göre farklılık göstermektedir.

H4. Turizmin algılanan etkileri yerel halkın gelir düzeyine göre farklılık göstermektedir.

3.3.3.2. Araştırmanın Evren ve  rneklem Seçimi

Çalışma esnasında elde edilen verilerin incelenmesi neticesinde sonuçların onaylanacağı, g r leceğı ve analiz edileceğı gruba evren denir. Evrenin özelliklerini belirleyen ve ele alınan verileri tahmin etmek sebebiyle temsilen uygun olabilecek örnekleri bulunması için yapılacak olan bütün işlemlere de örneklem denmektedir (Büyüköztürk, vd., 2018: 82-83).

Araştırmanın evrenini, Midyat ilçesinde yaşamakta olan yerel halkı temsil etmektedir. İkametg h adresine dayalı nüfus kayıtlarına göre 2022 yılında Midyat ilçesinin toplam nüfusu 120.069'dur (Kankal, 2007:467).

Yapılacak olan araştırmaya yardımcı olmak amacıyla = 0.05 için +- 0.03, +- 0.05 ve +- 0.10 örnekleme hataları için birbirinden farklı olan evren büyüklüklerinden, araştırma için gerekli olan örneklem büyüklükleri hesaplanarak aşağıdaki tabloda 3.1'de verilmiştir (Yazıcıoğlu ve Erdoğıan, 2004: 49-50).

Tablo 3 1. Örneklem Büyüklükleri

Evren Büyüklüğü	+- 0.03örnekleme hatası (d)			+-0.05 örnekleme hatası (d)				+-0.10 örnekleme hatası (d)	
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Sekaran, 2003: 294

Araştırmada örnekleme metodu olan tesadüfî içermeyen örnek grup seçme yöntemi olan kolayda örneklem yöntemi kullanılmıştır. Ele alınan örneklem yöntemine göre, evrende bulunan bütün birimlerin örnekleme alınması olasılığının eşitliği savunulmuştur. Başka bir ifade ile söz konusu bireylerin birbirinden bağımsız olarak seçilmiş olmaları olasılık olarak eşittir. Bununla beraber ele alınan örnekleme yönteminin temsil edilmesi, diğer örnekleme yöntemlerinden daha güçlü olduğu savunulmuştur. Yöntemin uygulanması için öncelikli olarak araştırmanın evren büyüklüğü bilinip buna uygun olarak çalışmanın yapılması gerekmektedir. Daha sonra belirlenmiş olan örnekleme ulaşınca kadar hazırlanan listeden birim seçilmelidir (Büyüköztürk, vd., 2018: 82-83). Bu bilgilerden yola çıkarak, Tablo 3.1'e çalışmanın örneklem sayısına bakıldığında =0.05 örnekleme hatası için 383 kişiden bilgi alınması gerektiği görülmektedir. Araştırma sahası olan Midyat ilçesinde toplamda 601 örnekleme ulaşılmıştır.

3.3.3.3. Veri Toplama Aracı

Yapılan araştırmanın incelenmesi için ihtiyaç duyulan veriler anket yöntemi yardımı ile ele alınmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu Kızıldemir (2017)'de

alınmıştır. Anket formu 2 kısımdan meydana gelmektedir. Birinci kısımda katılımcıların demografik özellikleri ile ilgili 6 soru, ikinci kısımda turizmin etkilerine yönelik 24 tane soru sorulmuştur. 24 sorudan 16 tanesi turizmin olumlu ekonomik etkileri, 8 tanesi ise turizmin olumsuz ekonomik etkilerinden oluşmaktadır. Toplanmış olan verilerin güvenilir seviyede olması için anket, Midyat ilçesinde yaşayan bölge halkı ile görüşülerek doldurulmuştur. Uygulanan anket sonuçlarının toplanması için seçilmiş olan kolayda örnekleme yöntemi, ankete katılanlara ulaşabilmek ve bilgi almak için en uygun yol olduğu ve diğer veri toplama tekniklerinden daha az maliyetli ve daha kısa sürede yapılmasına olanak sağladığı için tercih edilmiştir. Ele alınan anket yönetimi ile çalışmaya katılım sağlayan tüm katılımcılar dahil edilmiştir.

3.3.3.4. Araştırma Verilerinin Toplanması

Midyat ilçesini konu edinen bu çalışmada veriler 2022 yılının aralık ayı ile 2023 yılının Nisan ayı arası dönemde katılımcılarla birebir yapılan anket sonucu elde edilmiştir. Bu çalışmada kullanılan anketler yöre halkı arasından tesadüfi yöntemlerle seçilen ve ana kütleyi temsil eden 601 adet anketten elde edilmiştir.

İncelenecek olan anket formunda turizmin olumlu ekonomik etkileri, turizmin olumsuz ekonomik etkileri ve bu sorulara bölge ile ilgili olarak oluşturulan demografik soruların eklenmesi ile ortaya konmuştur. Çalışmaya eklenen anket formu toplam 32 sorudan meydana gelmektedir. Bölge halkının turizmin etkilerinden dolayı ortaya çıkan algılarını belirlemek için oluşturulan ankette 5'li Likert tipi ölçek (1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum,3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum) kullanılmıştır.

3.3.3.5. Veri Analiz Yöntemi

Anket tekniği kullanılarak elde edilen veriler, SPSS Statistics 26 paket programı kullanılarak incelenmiştir. Bu kapsam ile SPSS paket programına eklenen verilerin incelenmesine ilk olarak, elde edilen verilerin uygun bir dağılım gösterdiğini ya da göstermediğinin kanıtlanması için normallik analizine başvurulmuştur. Devamında ise bölgenin özellikleri göz önüne alınarak hazırlanan demografik verilere ilişkin frekans analizi yapılmıştır. Yapılan çalışmada kullanılan verilerin güvenilirlik oranlarının tespit edilmesi amacıyla güvenilirlik analizi yapılmıştır. Turizmin bölge halkına karşı oluşturduğu etkilerin bir sonucu olarak oluşturulan ifadelerle cevap düzeyinin standart

sapmaları ve ortalamalarına bakılıp, araştırma için belirlenmiş olan hipotezler, test edilmek için t-testi ve ANOVA'ya başvurulmuştur.

3.3.4. Araştırmanın Bulguları

3.3.4.1. Normal Dağılım Analizi

Çalışmada kullanılacak bilgilerin incelenmesine geçmeden önce bu bilgilerin normal bir şekilde dağılıp dağılmadığının belirlenmesi için basitlik ve çarpıklık analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları tablo 3.2. de gösterilmektedir.

Verilerin normal dağılım göstermesi ile ilgili olarak, elde edilen sonuçlardan bilgi sağlanması açısından elde edilen veriler Skewness (çarpıklık) ve Kurtosis (basıklık) değerleri dikkate alınarak da normallik testi yapılabilmektedir. Kline (2016) çarpıklık değeri ± 3 ; basıklık değeri ± 10 aralığında olması normal dağılım göstermektedir (Kline, R. B. 2016).

Tablo 3.2. Normal Dağılım Analiz

Turizmin Olumlu Ekonomik Etkileri	Çarpıklık	Basıklık
Turizm bölgeye yönelik döviz girişi sağlar	-1,21	1,10
Turizm bölgeye yabancı sermaye girişi sağlar	-1,43	1,69
Turizm bölgeye yönelik yatırım artışı sağlar	-1,48	1,84
Turizm bölgedeki kişi başına düşen geliri artırır	-1,43	1,71
Turizm istihdam olanaklarının yaratılmasını sağlar	-1,49	1,77
Turizm bölgenin alt yapı olanaklarının gelişmesini sağlar	-1,46	1,71
Turizm bölgenin üst yapı olanaklarının gelişmesini sağlar	-1,38	1,46
Turizm bölgedeki tarım sektörünün gelişmesine katkı sağlar	-1,27	,867
Turizm bölgedeki sanayi sektörünün gelişmesine katkı sağlar	-1,42	1,57
Turizm diğer bölgelerle arasındaki gelişmişlik farkını azaltır	-1,45	1,58
Turizm bölgedeki çevre kalitesinin artmasını sağlar	-1,43	1,51
Turizm yerel kamu yönetimi gelirlerini artırır	-1,43	1,61
Turizm üretilen ürünlerin satış miktarlarını artırır	-1,44	1,45
Turizm gelirleri turizm kaynaklarına ayrılan paydan daha fazladır	-1,39	1,28
Turizm tarım sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır	-1,37	1,21
Turizm sanayi sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır	-1,39	1,35
Turizm gelirleri yöre halkına dengeli dağılmaktadır	-1,16	,521
Turizmin Olumsuz Ekonomik Etkileri	Çarpıklık	Basıklık
Turizm bölgesel enflasyon yaratır	-1,35	1,12
Turizm kamu giderlerini artırır	-1,27	,939
Turizm yabancı iş gücü artışı sağlar	-1,26	,957
Turizm ithalatı artırır	-1,27	,888
Turizm bölgedeki ekonomik sistemi bozar	-,388	-1,13
Turizm tarım sektörüne olan yatırımları azaltır	-,118	-1,27
Turizm sanayi sektörüne olan yatırımları azaltır	-,146	-1,29

3.3.4.2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulguları

Yapılan çalışma esnasında kullanılan veriler doğrultusunda ankete katılım sağlayan bölge halkının demografik özelliklerine ilişkin veriler tablo 3.3'te yer almaktadır.

Tablo 3.3. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	N	%
Kadın	79	13,1
Erkek	522	86,9
Toplam	601	100
Medeni Durum	N	%
Evli	253	42,1
Bekâr	348	57,9
Toplam	601	100
Yaş	N	%
18 yaş ve 25 yaş arası	24	4,0
26 yaş ve 35 yaş arası	313	52,1
36 yaş ve 45 yaş arası	172	28,6
46 yaş ve 55 yaş arası	59	9,8
56 yaş ve üzeri	33	5,5
Toplam	601	100
Eğitim Durumu	N	%
İlkokul	63	10,5
Lise	388	64,6
Lisans	102	17,0
Yüksek Lisans	17	2,8
Doktora	31	5,2
Toplam	601	100
Meslek	N	%
Esnaf	107	17,8
İşletme Sahibi	379	63,1
Memur	50	8,3
Serbest Meslek Sahibi	37	6,2
Emekli	28	4,7
Toplam	601	100
Gelir Durumu	N	%
5.000 ve altı	46	7,7
6.000 ve 10.000 arası	249	41,4
11.000 ve 15.000 arası	149	24,8
16.000 ve 20.000 arası	100	16,6
21.000 ve üzeri	57	9,5
Toplam	601	1000

Midyat ilçesindeki yerel halk ile ilgili oluşturulan demografik ifadeler için yapılan frekans analizinin sonucuna bakıldığında cinsiyetleri açısından anket formunu cevaplayan 601 katılımcıdan %13,1'i kadın ve %86,9'u erkeklerden oluşmaktadır. Ankete katılanların medeni durumu incelendiğinde %42,1' evli, %57,9'u bekar bireylerden oluştuğu anlaşılmaktadır.

Ankete katılanların yaş ortalamalarına bakıldığı zaman yüksek oranlı grup %52,1 ile 26,35 yaş arası bireylerin olduğu görülmektedir. Bölgede yapılan ankete en fazla katılım bu yaş grubundan gelmektedir. Sırasıyla %28,6 ile 36 yaş ve 45 yaş arası, %9,8 ile 46 yaş ve 55 yaş arası, %5,5 ile 56 yaş ve üzeri son olarak da %4,0 oranı ile 18 yaş ve 25 yaş arası katılımcıların yer aldığı görülmektedir. Tablo 3.3 incelendiğinde Midyat ilçesine uygulanan ankete en çok katılım sağlayanlar %80,7 oranı ile 26-35 ve 36-45 yaş aralığındaki bireylerin olduğu anlaşılmaktadır. Bunun sonucu olarak da katılım gösterenlerin genç yetişkin ve orta yaş grubu olduğu belirtilmektedir.

Ankete katılım sağlayanların eğitim durumlarına bakıldığında %64,6 ile lise mezunu bireylerin en yüksek orana sahip olduğu saptanmıştır. Katılımcıların eğitim oranları sırasıyla %17,0 ile lisans mezunu, %10,5 ile ilkokul mezunu, %5,2 ile doktora mezunu ve %2,8 ile yüksek lisans mezunu bireylerden oluşmaktadır. Tablo 3.3'e bakıldığında ankete katılım sağlayanların %81,6'nin lise ve lisans mezunlarından oluştuğu ve bu sonuç katılımcıların eğitim düzeylerinin orta seviye de olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların mesleki durumları incelendiğinde %4,7'si emekli, %6,2'si serbest meslek sahibi, %8,3'ü memur, %17,8'i esnaf olduğu incelenmiştir. Ankete en çok katılım sağlayan meslek grubu ise %63,1 ile işletme sahibi olan bireylerin olduğu görülmektedir. Sonuç olarak görülüyor ki Midyat ilçesinde yerel halk çoğunlukla kendi işlerini yapmak için bir işletme sahibi olmayı tercih etmektedir.

Ankete katılan bireylerin aylık ortalama gelir durumlarına bakıldığında %41,4 oranı ile bireylerin Midyat ilçesinde sahip olduğu en yüksek gelir düzeyi 6.000 ₺ ile 10.000 ₺ olduğu incelenmiştir. Bireylerin gelir durumu sırasıyla %24,8 ile 11.000 ₺ ve 15.000 ₺ arası, %16,6 ile 16.000 ₺ ve 20.000 ₺, %9,5 ile 21.000 ₺ ve üzeri, %7,7 ile 5.000 ₺ ve altı olduğu görülmektedir.

3.3.5. Araştırma Verilerinin Analizi

3.3.5.1. Güvenirlilik Analizi

Yapılan araştırmada kullanılan anket ölçeğinin güvenirliliği ve geçerliğinin tespit edilmesi için ele alınan ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Tablo 4' te ölçeğin güvenirlilik ve geçerliliğinin analizi gösterilmektedir.

Tablo 3.4. Güvenirlilik Analizi

Cronbach's Alpha	İfade Sayısı
,950	24

Tablo 3.4 incelendiğinde Cronbach's Alpha katsayısı ,950 değerinde olduğu kabul edilmiştir. Güvenirlilik ve geçerlilik analizleri sonucunda $\alpha \geq 0,80$ olması ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu belirtmektedir (Kayış, 2008: 403-419).

3.3.5.2. Turizmin Etkilerine Yönelik İfadelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Tablo 3.5. Turizmin Etkilerine Yönelik İfadelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Ölçek Maddeleri	Ort.	Std. Sapma
	Turizmin olumlu ekonomik etkileri		
S1	Turizm bölgeye yönelik döviz girişini artırır.	3,90	1,06
S2	Turizm bölgeye yabancı sermaye girişi sağlar.	4,02	1,08
S3	Turizm bölgeye yönelik yatırım artışı sağlar.	4,04	1,07
S4	Turizm bölgedeki kişi başına düşen geliri artırır.	4,06	1,07
S5	Turizm istihdam olanaklarının yaratılmasını sağlar.	4,05	1,10
S6	Turizm bölgenin alt yapı olanaklarının gelişmesini sağlar	4,08	1,08
S7	Turizm bölgenin üst yapı olanaklarının gelişmesini sağlar	4,04	1,06
S8	Turizm bölgedeki tarım sektörünün gelişmesine katkı sağlar	4,02	1,15
S9	Turizm bölgedeki sanayi sektörünün gelişmesine katkı sağlar	4,06	1,08
S10	Turizm diğer bölgelerle arasındaki gelişmişlik farkını azaltır	4,06	1,10
S11	Turizm bölgedeki çevre kalitesinin artmasını sağlar	4,05	1,12
S12	Turizm yerel kamu yönetimi gelirlerini artırır	4,04	1,08
S13	Turizm üretilen ürünlerin satış miktarlarını artırır	4,04	1,13
S14	Turizm gelirleri turizm kaynaklarına ayrılan paydan daha fazladır	4,01	1,14
S15	Turizm tarım sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır	3,99	1,15
S16	Turizm sanayi sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır	4,03	1,13
S17	Turizm gelirleri yöre halkına dengeli dağılmaktadır	3,94	1,17
	Turizmin olumsuz ekonomik etkileri		
S18	Turizm bölgesel enflasyon yaratır	4,02	1,13
S19	Turizm kamu giderlerini artırır	3,95	1,14
S20	Turizm yabancı iş gücü artışı sağlar	3,97	1,13
S21	Turizm ithalatı artırır	3,97	1,16
S22	Turizm bölgedeki ekonomik sistemi bozar	3,28	1,32
S23	Turizm tarım sektörüne olan yatırımları azaltır	3,09	1,31
S24	Turizm sanayi sektörüne olan yatırımları azaltır	3,08	1,32

Yukarıdaki tablo 3.7’de Midyat ilçesinde yaşayan halka uygulanan ankete katılanların, turizmin yaratmış olduğu olumlu veya olumsuz etkilerine yönelik ifadelerin standart sapmaları ile ortalamalarının verileri gösterilmiştir. Turizmin bölgede meydana getirdiği etkilerden olan olumlu ekonomik etkileri arasında katılım düzeyi en fazla olan ifade 4,06 ile “Turizm bölgedeki sanayi sektörünün gelişmesine katkı sağlar” ifadesidir. Sırasıyla 4,06 ile “Turizm diğer bölgelerle arasındaki gelişmişlik farkını azaltır”, 4,61 ile “Turizm bölgedeki kişi başına düşen geliri artırır”, 4,05 ile “Turizm bölgedeki çevre kalitesinin artmasını sağlar”, 4,05 ile “Turizm istihdam olanaklarının yaratılmasını

sağlar”, 4,04 ile “Turizm yerel kamu yönetimi gelirlerini artırır”, 4,04 ile “Turizm bölgeye yönelik yatırım artışı sağlar”, 4,04 ile “Turizm bölgenin üst yapı olanaklarının gelişmesini sağlar”, 4,04 ile “Turizm üretilen ürünlerin satış miktarlarını artırır”, 4,03 ile “Turizm sanayi sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır”, 4,02 ile “Turizm bölgedeki tarım sektörünün gelişmesine katkı sağlar”, 4,02 ile “Turizm bölgeye yabancı sermaye girişi sağlar”, 4,01 ile “Turizm gelirleri turizm kaynaklarına ayrılan paydan daha fazladır”, 3,94 ile “Turizm gelirleri yöre halkına dengeli dağılmaktadır”, 3,99 ile “Turizm tarım sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır”, 3,90 ile “Turizm bölgeye yönelik döviz girişini arttırır” ifadeleri yer almaktadır.

Anketteki turizmin olumsuz ekonomik etkilerine baktığımızda, 4,02 oranı ile “Turizm bölgesel enflasyon yaratır” ifadesine aittir. İfadelerin oranı sırasıyla; 3,97 ile “Turizm yabancı iş gücü artışı sağlar”, 3,97 ile “Turizm ithalatı artırır”, 3,95 ile “Turizm kamu giderlerini artırır”, 3,28 ile “Turizm bölgedeki ekonomik sistemi bozar”, 3,09 ile “Turizm tarım sektörüne olan yatırımları azaltır”, 3,08 ile “Turizm sanayi sektörüne olan yatırımları azaltır” ifadeleri yer almaktadır.

3.3.5.3. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Farklılık Analizi Sonuçları

Midyat araştırma sahasında yapılan araştırmada elde edilen verilerin normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır ($p < 0,05$).

Bu durumun bir sonucu olarak da elde edilen verilerin incelenmesinde parametrik testlere başvurulması gerekir. Ankette kullanılan 24 ifadeye t-testi ve ANOVA uygulanmıştır. Yapılan testlerin sonucunda anlamlı olan ifadeler tablolar yardımı ile gösterilmektedir.

Tablo 3.6. Turizmin Algılanan Etkileri ile Yerel Halkın Cinsiyetine İlişkin t-Testi

İfade	Cinsiyet	n	x	s.s.	t	p
Turizmin Olumlu Ekonomik Etkileri						
Turizm bölgeye yönelik döviz girişini artırır.	Kadın	79	3,94	1,03	0,439	0,661
	Erkek	522	3,89	1,07		
Turizm bölgeye yabancı sermaye girişi sağlar.	Kadın	79	4,08	1,02	0,560	0,576
	Erkek	522	4,01	1,09		
Turizm bölgeye yönelik yatırım artışı sağlar.	Kadın	79	3,98	1,13	-,526	0,599
	Erkek	522	4,05	1,06		
Turizm bölgedeki kişi başına düşen geliri artırır.	Kadın	79	4,08	1,07	0,240	0,810
	Erkek	522	4,05	1,08		
Turizm istihdam olanaklarının yaratılmasını sağlar.	Kadın	79	4,08	1,08	0,291	0,771
	Erkek	522	4,04	1,10		
Turizm bölgenin alt yapı olanaklarının gelişmesini sağlar	Kadın	79	4,07	1,15	-,064	0,949
	Erkek	522	4,08	1,07		
Turizm bölgenin üst yapı olanaklarının gelişmesini sağlar	Kadın	79	4,13	0,99	0,835	0,404
	Erkek	522	4,02	1,11		
Turizm bölgedeki tarım sektörünün gelişmesine katkı sağlar	Kadın	79	4,13	1,09	0,934	0,351
	Erkek	522	4,00	1,15		
Turizm bölgedeki sanayi sektörünün gelişmesine katkı sağlar	Kadın	79	4,22	1,02	1,387	0,166
	Erkek	522	4,04	1,09		
Turizm diğer bölgelerle arasındaki gelişmişlik farkını azaltır	Kadın	79	4,12	1,13	0,518	0,604
	Erkek	522	4,05	1,09		
Turizm bölgedeki çevre kalitesinin artmasını sağlar	Kadın	79	4,10	1,05	0,379	0,704
	Erkek	522	4,04	1,13		
Turizm yerel kamu yönetimi gelirlerini artırır	Kadın	79	4,03	1,09	-,104	0,917
	Erkek	522	4,05	1,09		
Turizm üretilen ürünlerin satış miktarlarını artırır	Kadın	79	4,06	1,09	0,183	0,855
	Erkek	522	4,03	1,13		
Turizm gelirleri turizm kaynaklarına ayrılan paydan daha fazladır	Kadın	79	4,03	1,15	0,191	0,848
	Erkek	522	4,01	1,14		
Turizm tarım sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır	Kadın	79	3,96	1,18	-,258	0,796
	Erkek	522	3,99	1,15		
Turizm sanayi sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır	Kadın	79	3,93	1,22	-,785	0,433
	Erkek	522	4,04	1,11		
Turizm gelirleri yöre halkına dengeli dağılmaktadır	Kadın	79	3,89	1,16	-,362	0,718
	Erkek	522	3,95	1,18		
Turizmin Olumsuz Ekonomik Etkileri						
Turizm bölgesel enflasyon yaratır	Kadın	79	3,78	1,25	-2,00	0,046
	Erkek	522	4,05	1,11		
Turizm kamu giderlerini artırır	Kadın	79	3,67	1,22	-2,39	0,017
	Erkek	522	4,00	1,12		
Turizm yabancı iş gücü artışı sağlar	Kadın	79	3,78	1,94	-1,60	0,109
	Erkek	522	4,00	1,12		

Tablo 3.6. Turizmin Algılanan Etkileri İle Yerel Halkın Cinsiyetine İlişkin t-Testi

İfade	Cinsiyet	n	x	s.s.	t	p
Turizm ithalatı artırır	Kadın	79	3,78	1,22	-1,53	0,125
	Erkek	522	4,00	1,14		
Turizm bölgedeki ekonomik sistemi bozar	Kadın	79	3,16	1,33	-0,89	0,370
	Erkek	522	3,30	1,32		
Turizm tarım sektörüne olan yatırımları azaltır	Kadın	79	2,97	1,33	-0,87	0,383
	Erkek	522	3,11	1,30		
Turizm sanayi sektörüne olan yatırımları azaltır	Kadın	79	3,07	1,29	-0,07	0,940
	Erkek	522	3,08	1,33		

P<0,05

Tablo 3.6’da yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılarının ölçülmesi ile katılımcıların cinsiyetleri ile aralarında farklılık olup olmadığına ilişkin t-testi sonuçları verilmiştir. Yapılan t-testi sonucunda katılımcıların turizme karşı algıları ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Dolayısıyla H1 “Turizmin algılanan etkileri yerel halkın cinsiyetine göre farklılık göstermektedir” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.7. Turizmin Algılanan Etkileri ile Yerel Halkın Medeni Durumuna İlişkin t-Testi

İfade	Medeni Durum	n	x	s.s.	t	p
Turizmin Olumlu Ekonomik Etkileri						
Turizm bölgeye yönelik döviz girişini artırır.	Evli	253	4,20	0,98	6,235	,000
	Bekar	348	3,67	1,07		
Turizm bölgeye yabancı sermaye girişi sağlar.	Evli	253	4,37	0,95	6,943	,000
	Bekar	348	3,77	1,10		
Turizm bölgeye yönelik yatırım artışı sağlar.	Evli	253	4,32	0,95	5,622	,000
	Bekar	348	3,84	1,10		
Turizm bölgedeki kişi başına düşen geliri artırır.	Evli	253	4,34	0,95	5,723	,000
	Bekar	348	3,85	1,10		
Turizm istihdam olanaklarının yaratılmasını sağlar.	Evli	253	4,39	0,94	6,591	,000
	Bekar	348	3,81	1,14		
Turizm bölgenin alt yapı olanaklarının gelişmesini sağlar	Evli	253	4,43	0,92	7,142	,000
	Bekar	348	3,82	1,11		
Turizm bölgenin üst yapı olanaklarının gelişmesini sağlar	Evli	253	4,37	0,93	6,470	,000
	Bekar	348	3,80	1,14		
Turizm bölgedeki tarım sektörünün gelişmesine katkı sağlar	Evli	253	4,40	0,96	7,122	,000
	Bekar	348	3,75	1,19		
Turizm bölgedeki sanayi sektörünün gelişmesine katkı sağlar	Evli	253	4,41	0,92	6,888	,000
	Bekar	348	3,81	1,12		

Tablo 3.7. Turizmin Algılanan Etkileri ile Yerel Halkın Medeni Durumuna İlişkin t-Testi

İfade	Medeni Durum	n	x	s.s.	t	p
Turizm diğer bölgelerle arasındaki gelişmişlik farkını azaltır	Evli	253	4,37	0,99	6,100	,000
	Bekar	348	3,83	1,12		
Turizm bölgedeki çevre kalitesinin artmasını sağlar	Evli	253	4,39	0,96	6,603	,000
	Bekar	348	3,80	1,16		
Turizm yerel kamu yönetimi gelirlerini artırır	Evli	253	4,38	0,95	6,706	,000
	Bekar	348	3,80	1,11		
Turizm üretilen ürünlerin satış miktarlarını artırır	Evli	253	4,33	1,03	5,573	,000
	Bekar	348	3,82	1,15		
Turizm gelirleri turizm kaynaklarına ayrılan paydan daha fazladır	Evli	253	4,29	1,11	5,250	,000
	Bekar	348	3,81	1,12		
Turizm tarım sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır	Evli	253	4,26	1,10	5,006	,000
	Bekar	348	3,79	1,15		
Turizm sanayi sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır	Evli	253	4,33	1,01	5,879	,000
	Bekar	348	3,80	1,15		
Turizm gelirleri yöre halkına dengeli dağılmaktadır	Evli	253	4,13	1,16	3,420	,001
	Bekar	348	3,80	1,16		
Turizm bölgesel enflasyon yaratır	Evli	253	4,20	1,11	3,300	,001
	Bekar	348	3,89	1,14		
Turizm kamu giderlerini artırır	Evli	253	4,18	1,07	4,199	,000
	Bekar	348	3,79	1,17		
Turizm yabancı iş gücü artışı sağlar	Evli	253	4,14	1,17	3,186	,002
	Bekar	348	3,85	1,08		
Turizm ithalatı artırır	Evli	253	4,18	1,15	3,826	,000
	Bekar	348	3,81	1,14		
Turizm bölgedeki ekonomik sistemi bozar	Evli	253	2,98	1,39	-4,89	,000
	Bekar	348	3,51	1,23		
Turizm tarım sektörüne olan yatırımları azaltır	Evli	253	2,58	1,25	-8,67	,000
	Bekar	348	3,46	1,22		
Turizm sanayi sektörüne olan yatırımları azaltır	Evli	253	2,56	1,26	-8,76	,000
	Bekar	348	3,46	1,24		

P<0,05

Tablo 3.7’de yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılarının ölçülmesi ile katılımcıların medeni durumları ile aralarında farklılık olup olmadığına ilişkin t-testi sonuçları verilmiştir. Yapılan t-testi sonucunda katılımcıların turizme karşı algıları ile medeni durumları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Dolayısıyla H2 “Turizmin algılanan etkileri yerel halkın medeni durumuna göre farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmiştir. Ankette yer alan ifadelere bakıldığında, yerel halkın medeni durumlarında değişiklik oldukça farklılık ortaya

çıkmaktadır. Örneğin “turizm bölgeye yönelik döviz girişini artırır.” İfadesine bekar grubunun evli grubuna göre farklılık göstermektedir. “Turizm bölgeye yabancı sermaye girişi sağlar” ifadesi ($p<0.05$) Midyat yerel halkın medeni durumları arasında farklılık olduğu görülmektedir. Genel olarak ifadelere bakıldığında medeni durumlar değiştikçe anket sorularına verilen cevaplarda değişmektedir.

Tablo 3.8. Turizmin Algılanan Etkileri ile Yerel Halkın Yaş Gruplarına İlişkin ANOVA Testi

İfadeler	Yaş	n	x	s.s	Std. Hata	F	P	Tukey
Turizmin Olumlu Ekonomik Etkileri								
Turizm bölgeye yönelik döviz girişini artırır.	26-35 yaş	337	4,10	0,73	0,03	83,113	,000	1>3
	36-45 yaş	172	4,12	0,97	0,07			2>3
	46-55 yaş	92	2,72	1,46	0,15			
	Toplam	601	3,90	1,06	0,04			
Turizm bölgeye yabancı sermaye girişi sağlar.	26-35 yaş	337	4,17	0,75	0,04	73,956	,000	1>3
	36-45 yaş	172	4,33	0,91	0,07			2>3
	46-55 yaş	92	2,90	1,58	0,16			
	Toplam	601	4,02	1,08	0,04			
Turizm bölgeye yönelik yatırım artışı sağlar.	26-35 yaş	337	4,12	0,84	0,04	49,622	,000	1>3
	36-45 yaş	172	4,37	0,83	0,04			1<2
	46-55 yaş	92	3,13	1,60	0,16			2>2
	Toplam	601	4,04	1,07	0,04			2>3
Turizm bölgedeki kişi başına düşen geliri artırır.	26-35 yaş	337	4,14	0,82	0,04	51,385	,000	1<2
	36-45 yaş	172	4,39	0,82	0,06			1>3
	46-55 yaş	92	3,13	1,63	0,17			
	Toplam	601	4,06	1,07	0,04			2>3
Turizm istihdam olanaklarının yaratılmasını sağlar.	26-35 yaş	337	4,14	0,86	0,04	40,016	,000	1>3
	36-45 yaş	172	4,33	0,92	0,07			2>3
	46-55 yaş	92	3,18	1,64	0,17			
	Toplam	601	4,05	1,10	0,04			
Turizm bölgenin alt yapı olanaklarının gelişmesini sağlar	26-35 yaş	337	4,18	0,82	0,04	47,153	,000	1>3
	36-45 yaş	172	4,37	0,89	0,06			2>3
	46-55 yaş	92	3,16	1,63	0,17			
	Toplam	601	4,08	1,08	0,04			
Turizm bölgenin üst yapı olanaklarının gelişmesini sağlar	26-35 yaş	337	4,12	0,84	0,04	34,371	,000	1>3
	36-45 yaş	172	4,31	0,94	0,07			2>3
	46-55 yaş	92	3,23	1,66	0,17			
	Toplam	601	4,04	1,09	0,04			
Turizm bölgedeki tarım sektörünün gelişmesine katkı sağlar	26-35 yaş	337	4,10	0,92	0,05	54,389	,000	1<2
	36-45 yaş	172	4,40	0,90	0,06			1>3
	46-55 yaş	92	3,01	1,62	0,16			2>3

Tablo 3.8. Turizmin Algılanan Etkileri ile Yerel Halkın Yaş Gruplarına İlişkin ANOVA(Devamı)

İfadeler	Yaş	n	x	s.s	Std. Hata	F	P	Tukey
Turizmin Olumlu Ekonomik Etkileri								
	Toplam	601	4,02	1,15	0,04			
Turizm bölgedeki sanayi sektörünün gelişmesine katkı sağlar	26-35 yaş	337	4,18	0,81	0,04	62,028	,000	1>3
	36-45 yaş	172	4,39	0,84	0,06			2>3
	46-55 yaş	92	3,03	1,62	0,16			
	Toplam	601	4,06	1,08	0,04			
Turizm diğer bölgelerle arasındaki gelişmişlik farkını azaltır	26-35 yaş	337	4,14	0,90	0,04	40,194	,000	1>3
	36-45 yaş	172	4,37	0,84	0,06			2>1
	46-55 yaş	92	3,20	1,64	0,17			2>3
	Toplam	601	4,06	1,10	0,04			
Turizm bölgedeki çevre kalitesinin artmasını sağlar	26-35 yaş	337	4,13	0,89	0,04	42,377	,000	1>3
	36-45 yaş	172	4,38	0,92	0,07			2>1
	46-55 yaş	92	3,16	1,64	0,17			2>3
	Toplam	601	4,05	1,12	0,04			
Turizm yerel kamu yönetimi gelirlerini artırır	26-35 yaş	337	4,12	0,87	0,04	32,843	,000	1>3
	36-45 yaş	172	4,32	0,97	0,07			2>3
	46-55 yaş	92	3,27	1,56	0,16			
	Toplam	601	4,04	1,08	0,04			
Turizm üretilen ürünlerin satış miktarlarını artırır	26-35 yaş	337	4,09	0,92	0,05	27,110	,000	1<2
	36-45 yaş	172	4,33	0,97	0,07			1>3
	46-55 yaş	92	3,31	1,66	0,17			2>3
	Toplam	601	4,04	1,13	0,04			
Turizm gelirleri turizm kaynaklarına ayrılan paydan daha fazladır	26-35 yaş	337	4,11	0,92	0,05	42,358	,000	1<2
	36-45 yaş	172	4,30	0,96	0,07			1>3
	46-55 yaş	92	3,08	1,64	0,17			2>3
	Toplam	601	4,01	1,14	0,04			
Turizm tarım sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır	26-35 yaş	337	4,09	0,93	0,05	41,788	,000	1>3
	36-45 yaş	172	4,29	0,95	0,07			2>3
	46-55 yaş	92	3,06	1,66	0,17			
	Toplam	601	3,99	1,15	0,04			
Turizm sanayi sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır	26-35 yaş	337	4,08	0,92	0,05	40,468	,000	1>3
	36-45 yaş	172	4,38	0,89	0,06			2>1
	46-55 yaş	92	3,16	1,65	0,17			2>3
	Toplam	601	4,03	1,13	0,04			
Turizm gelirleri yöre halkına dengeli dağılmaktadır	26-35 yaş	337	4,06	0,90	0,04	29,460	,000	1>3
	36-45 yaş	172	4,15	1,18	0,09			2>3
	46-55 yaş	92	3,11	1,62	0,16			
	Toplam	601	3,94	1,17	0,04			

Tablo 3.8. Turizmin Algılanan Etkileri ile Yerel Halkın Yaş Gruplarına İlişkin ANOVA(Devamı)

İfadeler	Yaş	n	x	s.s	Std. Hata	F	P	Tukey
Turizmin Olumlu Ekonomik Etkileri								
Turizm bölgesel enflasyon yaratır	26-35 yaş	337	4,09	0,89	0,04	23,090	,000	1>3 2>3
	36-45 yaş	172	4,25	1,08	0,08			
	46-55 yaş	92	3,32	1,66	0,17			
	Toplam	601	4,02	1,13	0,04			
Turizm kamu giderlerini artırır	26-35 yaş	337	4,02	0,95	0,05	18,412	,000	1>3 2>3
	36-45 yaş	172	4,16	1,04	0,07			
	46-55 yaş	92	3,32	1,66	0,17			
	Toplam	601	3,95	1,14	0,04			
Turizm yabancı iş gücü artışı sağlar	26-35 yaş	337	4,09	0,88	0,04	24,899	,000	1>3 2>3
	36-45 yaş	172	4,13	1,10	0,08			
	46-55 yaş	92	3,23	1,60	0,16			
	Toplam	601	3,97	1,13	0,04			
Turizm ithalatı artırır	26-35 yaş	337	4,05	0,94	0,05	18,246	,000	1>3 2>3
	36-45 yaş	172	4,15	1,12	0,08			
	46-55 yaş	92	3,32	1,65	0,17			
	Toplam	601	3,97	1,16	0,04			
Turizm bölgedeki ekonomik sistemi bozar	26-35 yaş	337	3,36	1,19	0,06	1,366	0,25	
	36-45 yaş	172	3,20	1,39	0,10			
	46-55 yaş	92	3,16	1,61	0,16			
	Toplam	601	3,28	1,32	0,05			
Turizm tarım sektörüne olan yatırımları azaltır	26-35 yaş	337	3,24	1,20	0,06	8,277	,000	1>2 2<3
	36-45 yaş	172	2,75	1,28	0,09			
	46-55 yaş	92	3,19	1,61	0,16			
	Toplam	601	3,09	1,31	0,05			
Turizm sanayi sektörüne olan yatırımları azaltır	26-35 yaş	337	3,21	1,23	0,05	5,885	,000	1>2
	36-45 yaş	172	2,79	1,29	0,09			
	46-55 yaş	92	3,16	1,63	0,17			
	Toplam	601	3,08	1,32	0,05			

P<0,05

Tablo 3.8’de yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılarının ölçülmesi ile katılımcıların yaş grupları arasında farklılık olup olmadığına ilişkin varyans (ANOVA) analizi sonuçları verilmiştir. Yapılan varyans analizi sonucunda katılımcıların turizme karşı algıları ile yaş grupları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p>0.05$). Dolayısıyla H3 “Turizmin algılanan etkileri yerel halkın yaş grubuna göre farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmiştir.

Yapılan varyans analizi sonucuna tespit edilen anlam farklılığının hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için çoklu karşılaştırma testlerinden olan Tukey testi

yapılmıştır. Test sonucunda yaş grupları ile yerel halkın arasında farklılık olduğu görülmektedir. Sonuç olarak Midyat'ın yerel halkı, turizmin etkilerine karşı gelir yaş durumu farklılık gösterdikçe, halkın ifadelere karşı bakış açısı da değişmektedir.

Katılımcıların “Turizm bölgeye yönelik döviz girişini artırır.” ifadesi ile yaş grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Yaş grupları arasında farklılığın en fazla 26-35 yaş ile 46-55 yaş grupları arasında olduğu görülmüştür. 26-35 yaş arası genç grubunun katılımın yaşlı nüfusa göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Katılımcıların yaş gruplarına göre “turizm bölgeye yabancı sermaye girişi sağlar” ifadesi arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Yaş grupları arasında en fazla farklılık 26-35 ile 36-45 yaş arası ile 36-45 yaş ile 46-55 yaş arası olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Sonuçlara bakıldığında genç nüfusun (25-35 yaş), yaşlı nüfusa (46-55) göre katılım düzeyi fazladır.

“Turizm bölgeye yönelik yatırım artışı sağlar” ifadesi yaş gruplarına göre en fazla farklılık 26-45 yaş ile 36-55 yaş arasında olduğu belirtilmiştir ($p<0,05$). En fazla anlamlı farklılığın 26-35 ile 36-45 yaş grubu olan “Turizm bölgedeki kişi başına düşen geliri artırır” ifadesi yer almaktadır ($p<0,05$). Genç nüfusun katılım düzeyinin daha fazla olduğu görülmektedir.

Katılımcıların yaş gruplarına göre “Turizm istihdam olanaklarının yaratılmasını sağlar” ifadesi arasında anlamlı farklılığın en fazla olduğu yaş gurubu 26-35 ile 36-45 yaş ve 26-35 ile 46-55 yaş arasındır ($p<0,05$). Yaş gruplarında genç olan katılımcıların, ifadeye katılma oranları daha fazla olduğu sonucuna varılmaktadır.

“Turizm bölgenin alt yapı olanaklarının artmasını sağlar” ifadesi yaş gruplarına göre en fazla farklılık 26-35 ile 36-45 yaş ve 26-35 ile 46-55 yaş arasındır ($p<0,05$). “Turizm bölgenin üst yapı olanaklarının artmasını sağlar” ifadesi yaş gruplarına göre en fazla farklılık 26-35 ile 36-45 yaş ve 26-35 ile 46-55 yaş arasındır ($p<0,05$). İfadeye katılım oranlarının genç nüfusta yüksek, yaşlı nüfusta ise düşük olduğu görülmektedir.

Katılımcıların “Turizm bölgedeki tarım sektörünün gelişmesine katkı sağlar” ifadesi ile yaş grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Yaş grupları arasında farklılığın en fazla 26-35 yaş ile 36-45 yaş, 26-35 yaş ile 46-55 yaş ve 36-45 yaş ile 46-55 yaş grupları arasında olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Sonuçlara

bakıldığında genç nüfusun (25-35 yaş), yaşlı nüfusa (46-55) göre katılım düzeyi fazladır.

Katılımcıların “Turizm bölgedeki sanayi sektörünün gelişmesine katkı sağlar” ifadesi ile yaş grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Yaş grupları arasında farklılığın en fazla 26-35 yaş ile 46-55 yaş, 36-45 yaş ile 46-55 yaş grupları arasında olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Analiz sonucunda genç yaştakilerin yaşlılara göre daha yüksek düzeyde katılım ortalamalarına sahiptir.

“Turizm diğer bölgelerle arasındaki gelişmişlik farkını azaltır” ifadesi yaş gruplarına göre en fazla farklılık 26-35 ile 46-55 yaş, 36-45 ile 26-35 yaş 36-45 yaş ile 46-55 yaş arasındadır ($p<0,05$). Genç katılımcıların ortalamaları yüksek düzeydeyken, yaşlı katılımcılar ise düşük bir katılım oranına sahiptir.

Katılımcıların yaş gruplarına göre “turizm bölgedeki çevre kalitesinin artmasını sağlar” ifadesi arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Yaş grupları arasında en fazla farklılık 26-35 ile 36-45 yaş arası ile 36-45 yaş ile 46-55 yaş arası olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Sonuçlara bakıldığında genç nüfusun katılım oranının, orta ve yaşlı nüfusa göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların yaş gruplarına göre “Turizm yerel kamu yönetimi gelirlerini artırır” ifadesi arasında anlamlı farklılığın en fazla olduğu yaş gurubu 26-35 ile 46-55 yaş ve 36-45 ile 46-55 yaş arasındadır ($p<0,05$). Analiz sonucunda genç grubun yaşlı gruba göre, yüksek katılım ortalamalarına sahiptir.

“Turizm üretilen ürünlerin satış miktarlarını artırır” ifadesi yaş gruplarına göre en fazla farklılık 26-35 ile 46-55 yaş, 26-35 yaş ile 36-45 ve 36-45 yaş ile 46-55 arasındadır ($p<0,05$). “Turizm gelirleri, turizm kaynaklarına ayrılan paydan daha fazladır” ifadesine göre yaş grupları arasında en fazla farklılık 26-35 ile 46-55 yaş, 26-35 yaş ile 36-45 ve 36-45 yaş ile 46-55 arasındadır ($p<0,05$). İfadeye en fazla katılım sağlayanlar genç grubun olduğu görülmektedir.

Katılımcıların “Turizm tarım sektöründe çalışanların gelirlerini artırmaktadır” ifadesi ile yaş grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Yaş grupları arasında farklılığın en fazla 26-35 yaş ile 46-55 yaş grupları arasında olduğu görülmüştür ($p<0,05$). “Turizm sanayi sektöründe çalışanların gelirlerini artırmaktadır” ifadesi ile yaş grupları arasında en fazla anlamlı farklılık 26-35 yaş ile 46-55 yaş ve 36-

45 yaş ile 46-55 yaş arasında olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Sonuçlara bakıldığında genç nüfusun katılım oranları yüksek orandayken, yaşlı nüfusun katılımı ise düşük ortalamaya sahiptir.

“Turizm gelirleri yöre halkına dengeli dağıtılmaktadır” ifadesi yaş gruplarına göre en fazla farklılık 26-35 ile 46-55 yaş ve 36-45 yaş ile 46-55 arasındadır ($p<0,05$). İfadeye en fazla katılım sağlayanların genç nüfusun olduğu görülmektedir.

Katılımcıların “Turizm bölgesel enflasyon yaratır” İfadesi ile yaş grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Yaş grupları arasında farklılığın en fazla 26-35 yaş ile 46-55 yaş ve 36-45 yaş ile 46-55 yaş grupları arasında olduğu görülmüştür. Analiz sonucunda genç grubun yaşlı gruba göre, yüksek katılım ortalamalarına sahiptir.

Katılımcıların “Turizm kamu giderlerini artırır” İfadesi ile yaş grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Yaş grupları arasında farklılığın en fazla 26-35 yaş ile 46-55 yaş grupları arasında olduğu görülmüştür ($p<0,05$). “Turizm yabancı iş gücü artışı sağlar” ifadesi ile yaş grupları arasında en fazla anlamlı farklılık 26-35 yaş ile 46-55 yaş ve 36-45 yaş ile 46-55 yaş arasında olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Analiz sonucunda genç grubun yaşlı gruba göre, yüksek katılım ortalamalarına sahiptir.

“Turizm ithalatı artırır” ifadesi ile yaş grupları arasında en fazla anlamlı farklılık 26-35 yaş ile 46-55 yaş ve 36-45 yaş ile 46-55 yaş arasında olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Sonuçlara bakıldığında genç nüfusun (25-35 yaş), yaşlı nüfusa (46-55) göre katılım düzeyi fazladır.

Katılımcıların “Turizm tarım sektörüne olan yatırımları azaltır” İfadesi ile yaş grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Yaş grupları arasında farklılığın en fazla 26-35 yaş ile 36-45 ve 36-45 yaş ile 46-55 yaş grupları arasında olduğu görülmüştür ($p<0,05$). “Turizm sanayi sektörüne olan yatırımları azaltır” ifadesi ile yaş grupları arasında en fazla anlamlı farklılık 26-35 yaş ile 36-45 yaş arasında olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Genç katılımcıların ortalamaları yüksek düzeydeyken, yaşlı katılımcılar ise düşük bir katılım oranına sahiptir.

Tablo 3 9. Turizmin Algılanan Etkileri ile Yerel Halkın Gelir Gruplarına İlişkin ANOVA Testi

İfadeler								
Turizmin Olumlu Ekonomik Etkileri	Gelir	n	x	s.s	Std. Hata	F	P	Tukey
Turizm bölgeye yönelik döviz girişini artırır.	5.000	46	3,91	1,17	0,17	18,260	,000	1>5
	6.000-10.000	249	3,83	0,76	0,04			2<3
	11.000-15.000	149	4,18	0,91	0,07			2<4
	16.000-20.000	100	4,19	1,05	0,10			3>5
	21.000+	57	2,92	1,74	0,23			4>5
	Toplam	601	3,90	1,06	0,04			
Turizm bölgeye yabancı sermaye girişi sağlar.	5.000	46	4,00	1,13	0,16	17,184	,000	1>5
	6.000-10.000	249	3,96	0,79	0,05			2<3
	11.000-15.000	149	4,26	0,95	0,07			2>5
	16.000-20.000	100	4,36	1,01	0,10			4>5
	20.000+	57	3,07	1,79	0,23			5>3
	Toplam	601	4,02	1,08	0,04			
Turizm bölgeye yönelik yatırım artışı sağlar.	5.000	49	3,86	1,35	0,20	18,237	,000	1<3
	6.000-10.000	249	4,00	0,75	0,04			2<3
	11.000-15.000	149	4,34	0,87	0,07			3>5
	16.000-20.000	100	4,32	0,98	0,09			4>5
	20.000+	57	3,08	1,79	0,23			
	Toplam	601	4,04	1,07	0,04			
Turizm bölgedeki kişi başına düşen geliri artırır.	5.000	46	4,00	1,17	0,17	15,491	,000	1>5
	6.000-10.000	249	4,02	0,79	0,05			2<3
	11.000-15.000	149	4,37	0,84	0,06			3>5
	16.000-20.000	100	4,24	1,08	0,10			4>5
	20.000+	57	3,15	1,82	0,24			5<2
	Toplam	601	4,06	1,07	0,04			
Turizm istihdam olanaklarının yaratılmasını sağlar.	5.000	46	3,93	1,28	0,19	14,289	,000	1<4
	6.000-10.000	249	3,99	0,87	0,05			1>5
	11.000-15.000	149	4,35	0,89	0,07			2<3
	16.000-20.000	100	4,31	1,05	0,10			4>5
	20.000+	57	3,19	1,76	0,23			
	Toplam	601	4,05	1,10	0,04			
Turizm bölgenin alt yapı olanaklarının gelişmesini sağlar	5.000	46	4,04	1,13	0,16	13,405	,000	1>5
	6.000-10.000	249	4,06	0,81	0,05			2>5
	11.000-15.000	149	4,29	0,98	0,08			3>5
	16.000-20.000	100	4,33	1,06	0,10			4>5
	20.000+	57	3,19	1,71	0,22			
	Toplam	601	4,08	1,08	0,04			
Turizm bölgenin üst yapı olanaklarının gelişmesini sağlar	5.000	46	3,95	1,28	0,18	14,099	,000	1>5
	6.000-10.000	249	4,03	0,80	0,05			2>5
	11.000-15.000	149	4,28	0,93	0,07			3>5
	16.000-20.000	100	4,26	1,05	0,10			4>5
	20.000+	57	3,12	1,81	0,24			
	Toplam	601	4,04	1,09	0,04			
Turizm bölgedeki tarım sektörünün gelişmesine katkı sağlar	5.000	46	3,76	1,41	0,20	15,261	,000	1<2

Tablo 3.9. Turizmin Algılanan Etkileri ile Yerel Halkın Gelir Gruplarına İlişkin ANOVA Testi(Devamı)

İfadeler	Gelir	n	x	s.s	Std. Hata	F	P	Tukey
Turizmin Olumlu Ekonomik Etkileri								
	6.000-10.000	249	4,00	0,89	0,05			1>5
	11.000-15.000	149	4,33	0,91	0,07			2<3
	16.000-20.000	100	4,27	1,15	0,11			3>1
	20.000+	57	3,08	1,76	0,23			
	Toplam	601	4,02	1,15	0,04			
Turizm bölgedeki sanayi sektörünün gelişmesine katkı sağlar	5.000	46	4,04	1,17	0,17	16,439	,000	1>5
	6.000-10.000	249	4,05	0,80	0,05			2>5
	11.000-15.000	149	4,33	0,94	0,07			3>5
	16.000-20.000	100	4,29	1,11	0,11			4>5
	20.000+	57	3,08	1,69	0,22			
	Toplam	601	4,06	1,08	0,04			
Turizm diğer bölgelerle arasındaki gelişmişlik farkını azaltır	5.000	46	4,10	1,21	0,17	13,351	,000	1>5
	6.000-10.000	249	4,01	0,85	0,05			2<3
	11.000-15.000	149	4,35	0,92	0,07			2>5
	16.000-20.000	100	4,25	1,12	0,11			4>5
	20.000+	57	3,19	1,74	0,23			
	Toplam	601	4,06	1,10	0,04			
Turizm bölgedeki çevre kalitesinin artmasını sağlar	5.000	46	4,17	1,25	0,18	12,603	,000	1>5
	6.000-10.000	249	3,97	0,85	0,05			2<3
	11.000-15.000	149	4,31	1,07	0,08			2>5
	16.000-20.000	100	4,30	1,04	0,10			3>5
	20.000+	57	3,21	1,71	0,22			
	Toplam	601	4,05	1,12	0,04			
Turizm yerel kamu yönetimi gelirlerini artırır	5.000	46	4,00	1,21	0,17	14,416	,000	1>5
	6.000-10.000	249	3,99	0,84	0,05			2<3
	11.000-15.000	149	4,36	0,86	0,07			2>5
	16.000-20.000	100	4,23	1,17	0,11			4>5
	20.000+	57	3,17	1,70	0,22			
	Toplam	601	4,04	1,08	0,04			
Turizm üretilen ürünlerin satış miktarlarını artırır	5.000	46	3,91	1,36	0,20	11,948	,000	1>5
	6.000-10.000	249	3,95	0,91	0,05			2<3
	11.000-15.000	149	4,32	0,96	0,07			2<4
	16.000-20.000	100	4,32	1,05	0,10			2>5
	20.000+	57	3,26	1,75	0,23			
	Toplam	601	4,04	1,13	0,04			
Turizm gelirleri turizm kaynaklarına ayrılan paydan daha fazladır	5.000	46	4,13	1,10	0,16	11,648	,000	1>5
	6.000-10.000	249	3,95	0,91	0,05			2>5
	11.000-15.000	149	4,26	1,04	0,08			3>5
	16.000-20.000	100	4,23	1,17	0,11			
	20.000+	57	3,15	1,74	0,23			
	Toplam	601	4,01	1,14	0,04			
Turizm tarım sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır	5.000	46	4,13	1,27	0,18	13,241	,000	1>5
	6.000-10.000	249	3,96	0,88	0,05			2>5

Tablo 3.9. Turizmin Algılanan Etkileri ile Yerel Halkın Gelir Gruplarına İlişkin ANOVA Testi(Devamı)

İfadeler	Gelir	n	x	s.s	Std. Hata	F	P	Tukey
Turizmin Olumlu Ekonomik Etkileri								
	11.000-15.000	149	4,22	1,04	0,08			3>5
	16.000-20.000	100	4,19	1,12	0,11			4>5
	20.000+	57	3,03	1,80	0,23			
	Toplam	601	3,99	1,15	0,04			
Turizm sanayi sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır	5.000	46	4,15	1,15	0,17	10,381	,000	1>5
	6.000-10.000	249	3,98	0,91	0,05			2>5
	11.000-15.000	149	4,24	1,01	0,08			3>5
	16.000-20.000	100	4,22	1,13	0,11			4>5
	20.000+	57	3,21	1,73	0,23			
	Toplam	601	4,03	1,13	0,04			
Turizm gelirleri yöre halkına dengeli dağılmaktadır	5.000	46	3,95	1,36	0,20	17,026	,000	1>5
	6.000-10.000	249	3,95	0,92	0,05			2<3
	11.000-15.000	149	4,34	0,88	0,07			2>5
	16.000-20.000	100	3,90	1,32	0,13			4>5
	20.000+	57	2,91	1,69	0,22			
	Toplam	601	3,94	1,17	0,04			
Turizm bölgesel enflasyon yaratır	5.000	46	4,19	1,20	0,17	8,597	,000	1>5
	6.000-10.000	249	4,00	0,89	0,05			2>5
	11.000-15.000	149	4,19	1,03	0,08			3>5
	16.000-20.000	100	4,17	1,19	0,11			4>5
	20.000+	57	3,24	1,73	0,22			
	Toplam	601	4,02	1,13	0,04			
Turizm kamu giderlerini artırır	5.000	46	3,89	1,30	0,19	4,496	,000	3>5
	6.000-10.000	249	3,90	0,95	0,06			4>5
	11.000-15.000	149	4,14	1,02	0,08			5<4
	16.000-20.000	100	4,13	1,17	0,11			
	20.000+	57	3,45	1,76	0,23			
	Toplam	601	3,95	1,14	0,04			
Turizm yabancı iş gücü artışı sağlar	5.000	46	4,17	1,27	0,18	7,963	,000	1>5
	6.000-10.000	249	3,96	0,84	0,05			2>5
	11.000-15.000	149	4,13	1,08	0,08			3>5
	16.000-20.000	100	4,10	1,21	0,12			4>5
	20.000+	57	3,22	1,69	0,22			
	Toplam	601	3,97	1,13	0,04			
Turizm ithalatı artırır	5.000	46	4,15	1,24	0,18	5,695	,000	1>5
	6.000-10.000	249	3,92	0,95	0,06			2>5
	11.000-15.000	149	4,12	1,05	0,08			3>5
	16.000-20.000	100	4,13	1,23	0,12			4>5
	20.000+	57	3,35	1,71	0,22			
	Toplam	601	3,97	1,16	0,04			
Turizm bölgedeki ekonomik sistemi bozar	5.000	46	3,73	1,32	0,19	14,47	,000	1>4
	6.000-10.000	249	3,63	1,06	0,06			2<1
	11.000-15.000	149	3,16	1,31	0,10			2>5

Tablo 3.9. Turizmin Algılanan Etkileri ile Yerel Halkın Gelir Gruplarına İlişkin ANOVA Testi(Devamı)

İfadeler	Gelir	n	x	s.s	Std. Hata	F	P	Tukey
Turizmin Olumlu Ekonomik Etkileri								
	16.000-20.000	100	2,78	1,43	0,14			3<2
	20.000+	57	2,61	1,61	0,21			3>5
	Toplam	601	3,28	1,32	0,05			
Turizm tarım sektörüne olan yatırımları azaltır	5.000	46	3,80	1,39	0,20	25,192	,000	1>3
	6.000-10.000	249	3,55	1,09	0,06			1>4
	11.000-15.000	149	2,74	1,28	0,10			1>5
	16.000-20.000	100	2,53	1,21	0,12			2>3
	20.000+	57	2,43	1,40	0,18			2>4
	Toplam	601	3,09	1,31	0,05			
Turizm sanayi sektörüne olan yatırımları azaltır	5.000	46	3,63	1,48	0,21	22,487	,000	1>3
	6.000-10.000	249	3,54	1,06	0,06			1>4
	11.000-15.000	149	2,79	1,33	0,10			2>5
	16.000-20.000	100	2,53	1,32	0,13			3<2
	20.000+	57	2,36	1,35	0,17			
	Toplam	601	3,08	1,32	0,05			

P<0,05

Tablo 3.9’de yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılarının ölçülmesi ile katılımcıların gelir düzeyleri arasında farklılık olup olmadığına ilişkin varyans (ANOVA) analizi sonuçları verilmiştir. Yapılan varyans analizi sonucunda katılımcıların turizme karşı algıları ile gelir düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p>0.05$). Dolayısıyla H4 “Turizmin algılanan etkileri yerel halkın gelir düzeylerine göre farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmiştir.

Yapılan varyans analizi sonucuna tespit edilen anlam farklılığının hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için çoklu karşılaştırma testlerinden olan Tukey testi yapılmıştır. Test sonucunda gelir grupları ile yerel halkın arasında farklılık olduğu görülmektedir. Sonuç olarak Midyat’ın yerel halkı, turizmin etkilerine karşı gelir durumu farklılık gösterdikçe, halkın ifadelere karşı bakış açısı da değişmektedir.

Katılımcıların “Turizm bölgeye yönelik döviz girişini artırır.” İfadesi ile gelir grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Gelir grupları arasında farklılığın en fazla 5.000-21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 11.000-15.000 gelir grubu ve 6.000-10.000 ile 16.000-20.000 gelir grupları arasında olduğu görülmüştür. Sonuçlarda gelir düzeylerinin düşük ve orta olan katılımcıların ortalamaları daha yüksektir.

Katılımcıların yaş gruplarına göre “turizm bölgeye yabancı sermaye girişi sağlar” ifadesi arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Gelir grupları arasında en fazla 5.000-21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 11.000-15.000 gelir grubu ve 6.000-10.000 ile 16.000-20.000 gelir grupları arasında farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,05$). İfadelere katılım oranların gelir düzeyi orta seviye de olan katılımcıların düzeyi daha yüksek olduğu görülmektedir.

“Turizm bölgeye yönelik yatırım artışı sağlar” ifadesi gelir gruplarına göre en fazla farklılık 5.000 ile 11.000-15.000, 6.000-10.000 ile 11.000-15.000 gelir grupları arasında olduğu belirtilmiştir ($p<0,05$). En fazla anlamlı farklılığın 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 11.000-15.000 gelir grubu, olan “Turizm bölgedeki kişi başına düşen geliri artırır” ifadesi yer almaktadır ($p<0,05$). Gelir düzeylerinin orta olan katılımcıların oranı, gelir düzeyi yüksek olanlardan daha fazla ortalama sahiplerdir.

Katılımcıların gelir gruplarına göre “Turizm istihdam olanaklarının yaratılmasını sağlar” ifadesi arasında anlamlı farklılığın en fazla olduğu gelir grubu 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 11.000-15.000 gelire sahip olanlardır ($p<0,05$). Analiz sonucunda gelir düzeyi düşük ve orta olan grubun katılım ortalamaları daha yüksektir.

“Turizm bölgenin alt yapı olanaklarının artmasını sağlar” ifadesi gelir gruplarına göre en fazla farklılık 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu, 11.000-15.000 ile 21.000+ gelir grubu, 16.000-20.000 ile 21.000+ gelir grubu arasındadır ($p<0,05$). “Turizm bölgenin üst yapı olanaklarının artmasını sağlar” ifadesinde en fazla farklılık 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu, 11.000-15.000 ile 21.000+ gelir grubu, 16.000-20.000 ile 21.000+ gelir grubu arasındadır ($p<0,05$). İfadeler sonucunda gelir seviyesi düştükçe, katılım oranlarının arttığı görülmektedir.

Katılımcıların “Turizm bölgedeki tarım sektörünün gelişmesine katkı sağlar” ifadesi ile 5.000 ile 6.000-10.000 gelir grubu, 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 11.000-15.000 gelir grubu arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). “Turizm bölgedeki sanayi sektörünün gelişmesine katkı sağlar” ifadesi ile 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu, 11.000-15.000 ile 21.000+ gelir grubu, 16.000-20.000 ile 21.000+ gelir grupları arasında farklılık olduğu

görülmüştür ($p<0,05$). Gelir düzeyi düşük ve orta seviyede olan grubun katılımı, gelir düzeyi yüksek olan grubun katılımına göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Katılımcıların “Turizm bölgedeki sanayi sektörünün gelişmesine katkı sağlar” ifadesi ile gelir grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Gelir grupları arasında farklılığın en fazla olduğu gruplar 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu, 11.000-15.000 arasında gelire sahip olan yerel halk olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Sonuçlara bakıldığında, ifadeye en fazla katılım sağlayan grup gelir düzeyi düşük ve orta düzeyde olan katılımcılardır.

“Turizm diğer bölgelerle arasındaki gelişmişlik farkını azaltır” ifadesi gelir gruplarına göre en fazla farklılık 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 11.000-15.000 gelir grubu ve 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu arasındadır ($p<0,05$). Gelir düzeyi düşük ve orta seviyede olan katılımcıların ortalamaları, gelir seviyesi yüksek olan katılımcılara göre daha yüksektir.

Katılımcıların yaş gruplarına göre “turizm bölgedeki çevre kalitesinin artmasını sağlar” ifadesi arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Gelir grupları arasında en fazla farklılık 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 11.000-15.000 gelir grubu ve 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir arası olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Gelir düzeyi yüksek olanların katılım ortalamaları, düşük gelir seviyesine sahip olan katılımcıların ortalamalarından daha düşüktür.

Katılımcıların yaş gruplarına göre “Turizm yerel kamu yönetimi gelirlerini artırır” ifadesi arasında en fazla farklılık, 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 11.000-15.000 gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu arasındadır ($p<0,05$). Orta düzey gelire sahip olan katılımcıların ortalamaları, yüksek düzeyde gelire sahip olan katılımcılara göre daha yüksektir.

“Turizm üretilen ürünlerin satış miktarlarını artırır” ifadesi gelir gruplarına göre en fazla farklılık 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 11.000-15.000 gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu arasındadır ($p<0,05$). “Turizm gelirleri, turizm kaynaklarına ayrılan paydan daha fazladır” ifadesine göre gelir grupları arasında en fazla farklılık 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu, 11.000-15.000 ile 21.000+ gelir grubu arasındadır ($p<0,05$). Analiz sonucunda gelir

düzeyi yüksek olan grup, gelir düzeyi düşük olan gruba göre daha düşük bir ortalama ile katılım sağlamışlardır.

Katılımcıların “Turizm tarım sektöründe çalışanların gelirlerini artırmaktadır” ifadesi ile gelir grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Gelir grupları arasında farklılığın en fazla 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu, 11.000-15.000 ile 21.000+ gelir grubu, 16.000-20.000 ile 21.000+ gelir grupları arasında farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). “Turizm sanayi sektöründe çalışanların gelirlerini artırmaktadır” ifadesi ile gelir grupları arasında en fazla anlamlı farklılık 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu, 11.000-15.000 ile 21.000+ gelir grubu, 16.000-20.000 ile 21.000+ gelir grupları arasında farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). İfadelerin analizleri sonucunda gelir düzeyi orta seviyedeki katılımcıların ortalamaları, yüksek düzey gelire sahip olan gruptan daha yüksek bir ortalama sahiptir.

“Turizm gelirleri yöre halkına dengeli dağıtılmaktadır” ifadesi gelir gruplarına göre en fazla farklılık 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 11.000-15.000 gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu, 16.000-20.000 ile 21.000+ gelir grubu, 16.000-20.000 ile 21.000+ gelir grupları arasında farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Gelir düzeyi düşük ve orta seviyede olan grubun katılımı, gelir düzeyi yüksek olan grubun katılımına göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Katılımcıların “Turizm bölgesel enflasyon yaratır” ifadesi ile gelir grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Gelir grupları arasında farklılığın en fazla 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu, 11.000-15.000 ile 21.000+ gelir grubu, 16.000-20.000 ile 21.000+ gelir grupları arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Gelir düzeyi yüksek olanların katılım ortalamaları, düşük gelir seviyesine sahip olan katılımcıların ortalamalarından daha düşüktür.

Katılımcıların “Turizm kamu giderlerini artırır” ifadesi ile gelir grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Gelir grupları arasında farklılığın en fazla 11.000-15.000 ile 21.000+ gelir grubu, 16.000-20.000 ile 21.000+ grupları arasında olduğu görülmüştür ($p<0,05$). “Turizm yabancı iş gücü artışı sağlar” ifadesi ile gelir grupları arasında en fazla anlamlı farklılık 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000

ile 21.000+ gelir grubu, 11.000-15.000 ile 21.000+ gelir grubu, 16.000-20.000 ile 21.000+ gelir grubuna sahiptir ($p<0,05$). Analiz sonucunda gelir düzeyi orta seviyede olan grubun katılım ortalamaları, gelir düzeyi yüksek olan grubun katılım ortalama düzeyi daha yüksektir.

“Turizm ithalatı artırır” ifadesi ile gelir grupları arasında en fazla anlamlı farklılık 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu, 11.000-15.000 ile 21.000+ gelir grubu, 16.000-20.000 ile 21.000+ gelir grubuna sahip olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Sonuçlar doğrultusunda gelir düzeyi düşük ve orta olan grupların katılım ortalamaları, gelir düzeyi yüksek olan grubun katılımına göre daha yüksektir.

Katılımcıların “Turizm tarım sektörüne olan yatırımları azaltır” ifadesi ile gelir grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Gelir grupları arasında farklılığın en fazla 5.000 ile 11.000-15.000 gelir grubu, 5.000 ile 16.000-20.000 gelir grubu, 5.000 ile 21.000+ gelir grubu arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). “Turizm sanayi sektörüne olan yatırımları azaltır” ifadesi ile gelir grupları arasında en fazla anlamlı farklılık 5.000 ile 16.000-20.000 gelir grubu, 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu, 11.000-15.000 ile 6.000-10.000 gelir grubu arasında olduğu görülmektedir ($p<0,05$). İfadelerin sonuçlarına bakıldığında gelir düzeyi düşük ve orta seviyede olan grupların katılım ortalamaları, geliri yüksek olan grubun katılımına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünya çapında hızla büyüyen ve gelişme gösteren turizm sektörü, bölgeler için kayda değer bir ekonomik araç olarak kabul edilmektedir. Belirli bir ölçüde ilerleme derecesi göstermekte olan turizm sektörü kaynaklar üzerinde sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel etkiler yaratabilmektedir. Turizm sektörünün meydana getirdiği olumlu etkileri ön plana çıkarmak, olumsuz etkileri de en aza indirmek için bölge halkının turizm sektörünün planlamasına yönelik fikirlerinin dikkate alınması ve bu planlama yerel halkın da katılımıyla sağlanmaktadır.

Midyat'ta yaşamakta olan bölge halkının turizm sektörünün planlanmasına yönelik tutum ve algıların olumlu yönde olması ilçede gerçekleştirilebilecek turistik faaliyetlerin başarılı bir şekilde yürütülmesi için katkı sağlayacaktır. Fakat bölge halkının turizm sektörünün gelişmesi yönünde oluşturulan faaliyetlere yönelik algıların olumsuz olması turizm sektörü ile ilgili planların uygulanması ve geliştirilmesi için atılacak olan adımlara engel niteliği taşıyacaktır.

Turizm sektörünün neden olduğu sosyal ve çevresel etkilerinin ortaya çıkardığı olumsuz durumları en aza indirilip, bölge halkının turizm sektöründen ekonomik alanda kazancın en üst düzeylere çıkarılması, bölge halkı ile turist arasındaki iletişimi geliştirmek ve bölge halkının turizm planlamasına dahil edilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır (Patterson, 2016, s. 5). Turizmin olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi ve turizm kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılması, yerel halk üzerinde önemli bir role sahiptir (Ayazlar & Ayazlar, 2016). Midyat ilçesinde turizm kaynakları yerel halk üzerinde zamanla ekonomik bir kaynak olarak gelişim göstermiştir. Bölgede turizmden kaynaklı olarak, sosyal yaşam ve çevre koşullarının da değişim içerisinde olduğu görülmektedir.

Turizm faaliyetlerinin geliştiği bölgelerde üzerinde durulan en önemli konulardan birisi de ekonomik faydadır. Araştırmaya katılım sağlayanlar, turizmin ekonomik etkilerinin yerel halk üzerinde üst düzeylerde bir etkisinin olduğunu ve bundan fayda sağladıklarına ilişkin yüksek düzeyde katılım sağlayarak göstermektedirler. Ekonomiyi canlandıran bir kaynak olduğu düşünülen turizmin, bölgede yeni istihdam alanları açtığını ve bölge ekonomisine önemli derecede katkı sağladığı düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda (Assente vd., 2012; Gündüz, 2018;

Güneş & Alagöz, 2018; Dündar & Ünlüönen, 2018) bölge halkının turizmden beklentilerinin çoğunlukla ekonomik yönden olduğu belirtilmektedir. Elde edilen sonuç ekonomi yönünden değerlendirildiğinde turizmin, Midyat ilçesinde oluşturduğu ekonomik faydası, araştırılan diğer ekonomik faydalara göre üst bir seviyededir. Turizmin Midyat'a verdiği ekonomik katkı anket sonucuna bakılarak üst düzeylerde olduğu görülmektedir.

2007 de Yıldız'ın Göller Yöresinde yapmış olduğu araştırmada, bölge ekonomisinin alt yapısını oluşturan kayakların tarım ve hayvancılık olduğu ancak bölgedeki mevcut turizm potansiyelinin kullanılması ve bölgeler arası gelişmişlik farkını azaltmada önemli bir rol oynayacağı, araştırma sonuçlarından bir tanesidir.

2007 de turizmin yerel halk üzerindeki etkilerine yönelik çalışmalardan bir tanesi de Parilla, Font ve Nadal'ın Balear ve Kanarya adasında yapmış olduğu çalışmadır. Bölgedeki turistik faaliyetlerin istihdamı arttırdı ve diğer bölgelerle arasındaki gelişmişlik farkını azalttığı araştırma sonucunda belirtilmektedir. Midyat'ta yapılan çalışma sonucunda yerel halkın turizmin istihdamı artırıcı ve bölgeler arası gelişmişlik farkını azaltan bir etkisinin olduğunu ve buna üst düzeyde katılım sağladıkları, uygulanan anket çalışması sonucunda belirtilmektedir. Balear ve Kanarya adasında yapılan çalışma ile Midyat'ta yapılan çalışmanın sonuçlarında ortak sonuçların mevcut olduğu görülmektedir.

Erzurum'da 2011 yılında Sağlık tarafından yapılan çalışmada ise, Erzurum iline gelen turistlerin yaptıkları harcamaların, bölgedeki diğer ekonomik faaliyetleri de etkilediği görülmektedir. Midyat ilçesine son yıllarda akın eden turistlerin, bölgeye döviz girişi sağlamaları, bir harcama yaparken diğer sektörleri de etkilediği çalışma sonucunda görülmektedir.

Devamlı bir artış gösteren dünya nüfusu ve yakın bir zamana kadar dünya genelinde işsizlik problemini çözmek için, istihdam sağlamada etkili bir araç olarak görülen olgunun artık bu özelliğini yitirmeye başlaması, var olan istidamı da azaltarak maliyetleri düşürmeyi amaç haline getirmesi, tüm dünya ekonomilerinin istihdam konusunda farklı çıkış yolları aramasına neden olmaktadır. Yeterli bir istihdam sağlanamayan ve önemli oranda işsizlik problemiyle karşı karşıya kalan az gelişmiş ve

gelişmekte olan bölgeler için emek yoğun bir sektör olan turizm önemli bir seçenek haline gelmiştir (Ünlüöner vd., 2007:164-165).

Turizm sektöründe istihdam edilen kişiler, bölgeye gelen turistlerin memnuniyeti için sunulan hizmetlerin (taşıma, konaklama vb.) kalbi hükmündedir. Pahalı ve lüks tesisler inşa edilerek çekicilikleri artırılmak istenen bölgelerde, müşteri memnuniyetinin artırılması ve hedeflenen ticari başarıların yakalanması için temelde, nitelikli iş görenlerle hizmetlerin sunulması başarıyı beraberinde getirecektir (Ünlüöner, 2011, 1-25).

Turizm, dünyanın ve bölgelerin gelişim göstermesinde katkıda bulunmasının yanında, bu bölgelerde yaşamakta olan halka istihdam olanakları sağlayarak, hayat kalitelerinin artmasına katkıda bulunmaktadır. Hedeflenen standartlara ulaşılması ve korunması için; bölgedeki turizm faaliyetlerinde istihdama ilişkin olarak düzenleyici ve iyileştirici politikalar, kaliteli eğitim, staj ve kariyer yönetimi ile ilgili çalışmaların yanında mevsimlik dalgalanmalar, yarı zamanlı çalışma ve mevcut işgücü çokluğunun ve buna benzer turizme özgü durumların bir bütün olarak ele alınıp incelenmesi gerekmektedir (Ünlüöner, 2011, 1-25).

İşletmeler de turizme bağlı olarak gelişen üretim, pazarlama ve turizm hizmetlerinin sunulmasında insan rolündeki sürekli değişim hem günümüzde hem de gelecekte de yoğun ve hızlı bir şekilde devam edeceği görülmektedir. Söz konusu değişimlerin çoğu sektör dışı iken (ekonomik, sosyal, politik, çevresel); geri kalanı ise mevcut müşteri değişimlerinden kaynaklanmaktadır. Ortaya çıkan durumlardan kaynaklı etkilerin, turizm sektöründe işsizliği ortaya çıkarmaması için, kamu ve özel sektör yöneticileri tarafından, çalışanların söz konusu ihtiyaçları incelenerek, gerekli olan işbaşı ve iş eğitimi niteliklerini artıracak aşamalar belirlenmelidir (Ünlüöner, 2011, 1-25).

Turizm sektörü, insan unsuruna oldukça bağlıdır. Bununla beraber istihdam yaratmada da etkin bir rol üstlenmektedir. Ülkemizde mevcut turizm potansiyeli tam olarak değerlendirdiğimiz sürece istihdam da buna bağlı olarak artış gösterecektir. Çok sayıda sektörle ilişki içerisinde olan turizm, üç farklı biçimde istihdam yarattığı görülmektedir. İlki konaklama, ikincisi yiyecek ve içecek sektörü ile beraber seyahat işletmeleri ve üçüncüsü de trafik kontrolleri işletmeciliğidir. Turizm alanında faaliyet

gösteren kamu kurum ve kuruluşları da turizm sektöründe doğrudan istihdam yaratma etkisi mevcuttur (Karcioğlu,2011).

Dünya genelinde turizmle ilgili faaliyetlerin ekonomik etkileri ve bölgelerin gelişmesi üzerindeki etkileri ile alakalı olarak yapılmış olan çalışmalarda görüldüğü üzere turizm sektörünün bölgesel olarak gelişmesinde ekonomik açıdan etkileri mevcuttur. İncelenen araştırmalar doğrultusunda yapılmış olan araştırmada Midyat'ta hem sanayi hem de tarım endüstrileri bölgenin temel ekonomik yapısını oluşturmaktadır. Yapılan araştırma temel olarak üç aşamada tamamlanmıştır. İlk aşamada turizm kavramı, turizmin etkileri ile ilgili kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. İkinci aşamada ise Midyat ilçesi ile ilgili demografik bilgilerin yanı sıra, bölgesel olarak kalkınmasında bölgedeki mevcut kaynakların ve diğer sektörlerle değerlendirilmesi amacıyla alan araştırması gerçekleştirilmiştir. Üçüncü bölümde ise turizmin yerel halk üzerindeki etkisi ile ilgili literatür taraması yapılarak daha önce benzer çalışmalarda kullanılmış olan yöntem ve bulgular incelenmiştir. Midyat'ta turizmin yerel halk üzerindeki etkilerinin ölçülmesi araştırmanın temel amacını olduğundan bu süreç içerisinde nicel araştırma teknikleri kullanılarak bölge halkının turizme karşı algılarını ölçmeye yönelik anket kullanılmıştır (Kızıldemir, 2017, 173). Çalışmanın verilerini yerel halkın cevapları oluşturduğu için, Midyat'tın turizmi hakkında yorum yapabilmemiz adına çalışmayı destekleyecek nitelikte olduğu olduğunu belirlemek mümkündür. Kullanılan anket sonucunda elde edilen analizler tablo yöntemi ile gösterilmiştir.

Çalışmanın demografik sonuçlarına bakıldığında ankete katılanların yaklaşık %86 dan fazlasının erkek olduğu ve medeni durumunda %57sinin bekar olduğu sonucuna varılmıştır. Katılım sağlayanların yaklaşık %52sinin 26-35 yaş arasında olduğu, eğitim düzeylerinin %64'ü lise ve üzeri mezunu, gelir düzeyinin ise %41'i 10.000 ve üzeri olduğu anket sonuçların belirtilmiştir. Çalışmaya katılım sağlayanların yarısından fazlasının işletme sahibi ve bölge esnaflarından oluşmaktadır.

Midyat'ta yerel halkın turizmin etkilerinden oluşsan ifadelere verdikleri cevaplar arasında en çok katılım sağladıkları “bölgeye yönelik döviz girişi sağlar” ve “bölgede turizm kaynaklı istihdam olanaklarını arttır” ifadeleri olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre yerel halkın çoğunluğu turizmin ekonomik açıdan bir kalkınma

kaynağı olarak kabul edildiği görülmektedir. Midyat'ta turizmin yeni iş imkanları sağladığı ve ilçeye döviz girdisi sağladığı bilgisini destekler niteliktedir. Midyat da istihdam alanına en fazla katkı sağlayan sektörün tarım olduğunu ve tarım sektörünün turizm ile birleşerek yeni istihdam alanlarının ortaya çıktığı sonucu da elde edilen veriler arasındadır.

Araştırma da ele alınan ifadelerin bir kısmı da Midyat'taki turizm sektörünün yerel halk üzerindeki olumsuz etkilerinden oluşmaktadır. Yerel halkın olumsuz ifadelere yüksek derecede katılım sağladıkları da çalışmanın bir diğer sonucudur. Yerel halkın katılım sağladığı olumsuz ifadelerden birisi “Turizm bölgesel enflasyon yaratır” olup yerel halkın bu ifadeye yüksek derecede katıldıkları görülmüştür. Çalışmada dikkat çeken bir diğer ifade ise, turizm gelirleri bölge halkına dengeli dağıtılmasıdır. Bölge halkının çoğunluğunun Midyat ilçesindeki turizm etkilerinin yerel halk üzerinde olumlu olduğu ve destekler nitelikte olduğu ulaşılan bir diğer sonuçtur. Sonuç olarak bölgedeki geçim kaynakları olan tarım ve hayvancılık sektörlerinin mevcut turizm potansiyeli ile birleştirilerek bölgede ekonomik anlamda bir kalkınma olacağı söylenmektedir.

Araştırmada yerel halka yöneltilen ankete katılımcıların demografik verileri ile ifadelerle vermiş oldukları yanıtlar arasındaki sorulara farklılık analizi yapılmıştır. Yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılarının ölçülmesi ile katılımcıların cinsiyetleri ile aralarında farklılık olup olmadığına ilişkin t-testi analizi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonucunda katılımcıların turizme karşı algıları ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$) sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla H1 “Turizmin algılanan etkileri yerel halkın cinsiyetine göre farklılık göstermektedir” hipotezi reddedilmiştir. Dolayısıyla cinsiyet ile ifadeler arasında bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılarının ölçülmesi ile katılımcıların medeni durumları ile aralarında farklılık olup olmadığına ilişkin t-testi analizi yapılmıştır. Yapılan t-testi analizi sonucunda katılımcıların turizme karşı algıları ile medeni durumları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Dolayısıyla H2 “Turizmin algılanan etkileri yerel halkın medeni durumuna göre farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmiştir. Medeni durumları farklılık gösteren katılımcıların cevap verdikleri ifadeler arasında da farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Ortaya çıkan farklılıklara göre medeni durumun farklılık göstermesi ifadelerde de

katılım oranlarını bildirme de etkili olduğu görülmektedir. Ankette yer alan ifadelere bakıldığında, yerel halkın medeni durumların değişiklik oldukça farklılık ortaya çıkmaktadır. Örneğin “turizm bölgeye yönelik döviz girişini artırır.” İfadesine bekar grubunun evli grubuna göre farklılık göstermektedir. “Turizm bölgeye yabancı sermaye girişi sağlar” ifadesi ($p<0.05$) Midyat yerel halkın medeni durumları arasında farklılık olduğu görülmektedir. İfadeler genel olarak ifadelere bakıldığında medeni durumlar değiştikçe anket sorularına verilen cevap yoğunluğu da değişmektedir.

Bölge halkın turizmin etkilerine yönelik algılarının ölçülmesi ile katılımcıların yaş grupları arasında farklılık olup olmadığına ilişkin varyans ANOVA’ya başvurulmuştur. Yapılan varyans analizi sonucunda katılımcıların turizme karşı algıları ile yaş grupları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p>0.05$). Dolayısıyla H3 “Turizmin algılanan etkileri yerel halkın yaş grubuna göre farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmiştir. Katılımcıların yaş düzeyleri arttıkça ifadelere olumlu yönden katılımları paralellik göstermektedir.

Yapılan varyans analizi sonucuna tespit edilen anlam farklılığının hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için çoklu karşılaştırma testlerinden olan Tukey testi yapılmıştır. İfadelere verilen cevaplar yaş düzeyleri değiştikçe farklılıkta artmaktadır.

Katılımcıların “Turizm bölgeye yönelik döviz girişini artırır.” İfadesi ile yaş grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Yaş grupları arasında farklılığın en fazla 26-35 yaş ile 46-55 yaş grupları arasında olduğu görülmüştür.

Katılımcıların yaş gruplarına göre “turizm bölgeye yabancı sermaye girişi sağlar” ifadesi arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Yaş grupları arasında en fazla farklılık 26-35 ile 36-45 yaş arası ile 36-45 yaş ile 46-55 yaş arası olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

“Turizm bölgeye yönelik yatırım artışı sağlar” ifadesi yaş gruplarına göre en fazla farklılık 26-45 yaş ile 36-55 yaş arasında olduğu belirtilmiştir ($p<0,05$). En fazla anlamlı farklılığın 26-35 ile 36-45 yaş grubu olan “Turizm bölgedeki kişi başına düşen geliri artırır” ifadesi yer almaktadır ($p<0,05$).

“Turizm diğer bölgelerle arasındaki gelişmişlik farkını azaltır” ifadesi yaş gruplarına göre en fazla farklılık 26-35 ile 46-55 yaş, 36-45 ile 26-35 yaş 36-45 yaş ile 46-55 yaş arasındadır ($p<0,05$).

Katılımcıların yaş gruplarına göre “turizm bölgedeki çevre kalitesinin artmasını sağlar” ifadesi arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Yaş grupları arasında en fazla farklılık 26-35 ile 36-45 yaş arası ile 36-45 yaş ile 46-55 yaş arası olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Katılımcıların yaş gruplarına göre “Turizm yerel kamu yönetimi gelirlerini artırır” ifadesi arasında anlamlı farklılığın en fazla olduğu yaş gurubu 26-35 ile 46-55 yaş ve 36-45 ile 46-55 yaş arasındadır ($p<0,05$).

“Turizm üretilen ürünlerin satış miktarlarını artırır” ifadesi yaş gruplarına göre en fazla farklılık 26-35 ile 46-55 yaş, 26-35 yaş ile 36-45 ve 36-45 yaş ile 46-55 arasındadır ($p<0,05$). “Turizm gelirleri, turizm kaynaklarına ayrılan paydan daha fazladır” ifadesine göre yaş grupları arasında en fazla farklılık 26-35 ile 46-55 yaş, 26-35 yaş ile 36-45 ve 36-45 yaş ile 46-55 arasındadır ($p<0,05$).

Katılımcıların “Turizm kamu giderlerini artırır” İfadesi ile yaş grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Yaş grupları arasında farklılığın en fazla 26-35 yaş ile 46-55 yaş grupları arasında olduğu görülmüştür ($p<0,05$). “Turizm yabancı iş gücü artışı sağlar” ifadesi ile yaş grupları arasında en fazla anlamlı farklılık 26-35 yaş ile 46-55 yaş ve 36-45 yaş ile 46-55 yaş arasında olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

“Turizm ithalatı artırır” ifadesi ile yaş grupları arasında en fazla anlamlı farklılık 26-35 yaş ile 46-55 yaş ve 36-45 yaş ile 46-55 yaş arasında olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Katılımcıların “Turizm tarım sektörüne olan yatırımları azaltır” İfadesi ile yaş grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Yaş grupları arasında farklılığın en fazla 26-35 yaş ile 36-45 ve 36-45 yaş ile 46-55 yaş grupları arasında olduğu görülmüştür ($p<0,05$). “Turizm sanayi sektörüne olan yatırımları azaltır” ifadesi ile yaş grupları arasında en fazla anlamlı farklılık 26-35 yaş ile 36-45 yaş arasında olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Midyat yerel halkının yaş ortalamaları, turizmin etkileri hakkında bilgi verilecek niteliktedir. Yaş ortalamasının genç olduğu nüfus turizmi daha fazla benimseyen kesimdir. Yaş grupları artış gösterdikçe, turizme olan bakış açısı da değişmektedir. Bölgede genç nüfusun ekonomik alanda çalışmalar yapmak istemeleri, turizme karşı algılarını da değiştirmektedir.

Yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılarının ölçülmesi ile katılımcıların gelir düzeyleri arasında farklılık olup olmadığına ilişkin varyans (ANOVA) analizi sonuçları verilmiştir. Yapılan varyans analizi sonucunda katılımcıların turizme karşı algıları ile gelir düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p>0.05$). Dolayısıyla H4 “Turizmin algılanan etkileri yerel halkın gelir düzeylerine göre farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmiştir. Dolayısıyla katılımcıların gelir düzeyi, refah seviyesi artış gösterdikçe, turizmin etkileri ile ilgili ifadelere verilen cevaplar gelir durumuna göre değiştiği tespit edilmiştir.

Katılımcıların “Turizm bölgeye yönelik döviz girişini artırır.” ifadesi ile gelir grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Gelir grupları arasında farklılığın en fazla 5.000-21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 11.000-15.000 gelir grubu ve 6.000-10.000 ile 16.000-20.000 gelir grupları arasında olduğu görülmüştür.

Katılımcıların gelir gruplarına göre “turizm bölgeye yabancı sermaye girişi sağlar” ifadesi arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Gelir grupları arasında en fazla 5.000-21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 11.000-15.000 gelir grubu ve 6.000-10.000 ile 16.000-20.000 gelir grupları arasında farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

“Turizm bölgeye yönelik yatırım artışı sağlar” ifadesi gelir gruplarına göre en fazla farklılık 5.000 ile 11.000-15.000, 6.000-10.000 ile 11.000-15.000 gelir grupları arasında olduğu belirtilmiştir ($p<0,05$). En fazla anlamlı farklılığın 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 11.000-15.000 gelir grubu, olan “Turizm bölgedeki kişi başına düşen geliri artırır” ifadesi yer almaktadır ($p<0,05$).

Katılımcıların “Turizm kamu giderlerini artırır” ifadesi ile gelir grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Gelir grupları arasında farklılığın en fazla 11.000-15.000 ile 21.000+ gelir grubu, 16.000-20.000 ile 21.000+ grupları arasında

olduğu görülmüştür $p<0,05$). “Turizm yabancı iş gücü artışı sağlar” ifadesi ile gelir grupları arasında en fazla anlamlı farklılık 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu, 11.000-15.000 ile 21.000+ gelir grubu, 16.000-20.000 ile 21.000+ gelir grubuna sahiptir ($p<0,05$).

“Turizm ithalatı artırır” ifadesi ile gelir grupları arasında en fazla anlamlı farklılık 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu, 11.000-15.000 ile 21.000+ gelir grubu, 16.000-20.000 ile 21.000+ gelir grubuna sahip olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Katılımcıların “Turizm tarım sektörüne olan yatırımları azaltır” ifadesi ile gelir grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Gelir grupları arasında farklılığın en fazla 5.000 ile 11.000-15.000 gelir grubu, 5.000 ile 16.000-20.000 gelir grubu, 5.000 ile 21.000+ gelir grubu arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). “Turizm sanayi sektörüne olan yatırımları azaltır” ifadesi ile gelir grupları arasında en fazla anlamlı farklılık 5.000 ile 16.000-20.000 gelir grubu, 5.000 ile 21.000+ gelir grubu, 6.000-10.000 ile 21.000+ gelir grubu, 11.000-15.000 ile 6.000-10.000 gelir grubu arasında olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Sonuç olarak bir bölge de turizmin gelişim göstermesi halk tarafından benimsenmesi söz konusu bölgede yarattığı etkiye bağlı olarak gelişmektedir. Midyat’ta yaşayan yerel halkın cinsiyeti, medeni durumu, yaşı, gelir durumu gibi demografik etkenler değişkenlik gösterdikçe yerel halkın görüşleri de bunlara bağlı olarak paralellik göstermektedir. Bölge de bulunan mevcut ekonomik kaynakları turizm ile birleştirerek üst düzey bir ekonomik faaliyete erişilebilmektedir. Tarım alanı bölge de gelişim gösterdiyse buna bağlı olarak turizme de katkı sağlayabilir. Yerel halkın eğitimle bu tarz kaynakları kullanmaları için kurumların ön ayak olması gerekmektedir.

Yerel yönetimler, diğer kurum ve kuruluşlara öneriler;

- Ele alınana bu çalışma, turizm sektörü ile yakından ilgilenenlerin ve turizm yetkilerinin yerel halkın, turizmi neden desteklediği ya da desteklemediğini öğrenebilmelerinde yardımcı olabilir.
- Turizm sektörü gelişme gösterdikçe bölgeye fayda sağlamanın yanında maliyetleri attırmada rol oynar. Ortaya çıkan fayda ve maliyetler bölge halkı tarafından incelenerek, turizme karşı algı değişikliğine yol açabilir.

- Bölge halkının turizm sektörüne ait algılarının belirlenmesi ile bölgeye gelen turistler ve bölge halkı arasındaki anlaşmazlıkları gidermek, ilişkiyi geliştirme ve sürekli devam edecek bir turizm planlaması için kaynak niteliği oluşturabilmek.
- Devlet ve yerel yönetimin yanı sıra turizmle yakın ilişki içerisinde olan diğer kuruluşların öncelikle Midyat ilçesinde mevcut olan turizm potansiyelinin incelenmesi gerekmektedir. Sonrasında ise mevcut potansiyelin arttırılıp geliştirilmesi için bölge halkı ile beraber hareket edilmelidir.
- Bölge yönetimleri ile beraber turizmle ilişki içerisinde olan diğer kuruluşlar, turizm sektörü ile ilgili olarak halkı bilinçlendirmeli ve turizmin geliştirilmesi için halkın fikirlerine de önem verilmelidir.
- Bölge idarecilerinin ve diğer kuruluşların bölge halkına yönelik, turizm sektörü kapsamında danışmanlık ve proje hazırlama eğitimleri verilmelidir. Bu sayede bölgede istihdam oranı arttırılıp halkın turizmden daha fazla faydalanması sağlanabilir.
- Midyat ilçesini ziyaret eden turistlerin rahat bir şekilde konaklamaları için mekanların yapılması ve Midyat ilçesine ait kültürü yansıtacak yemeklerin sunulması ile beraber uluslararası menülere ait lüks restoranlar yapılabilir.
- Midyat ilçesinde turizm sektörünün gelişmesi için faaliyetlerin sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi ve turistik alanların koruma altına alınmasına yönelik yerinde yapılacak önlemlerde doğru adımlar atılmalıdır.
- Midyat ilçesinde bölge halkının turizmin sektörünün ekonomik, kültürel, sosyal ve çevre faktörünün etkisi ile ortaya çıkan etkilerin farkında olup turizmin gelişimine ve turizmin ortaya çıkardığı olumlu veya olumsuz durumlarına yönelik bir algıya sahiptir. Turizmin gelişmesi için yapılacak olan faaliyetler, bölge halkının yararına olacak şekilde planlayarak ve halkın olumlu algılarını değiştirmeden yapılmalıdır.
- Midyat ilçesinin turizm yönünden tarihi, kültürel ve doğal yapı potansiyelinin yüksek bir seviyede olduğu görülmektedir. Elde edilen bu potansiyelin artırılması için bölge yönetiminin, belediyenin ve diğer kurumların turizm

faaliyetlerini ön plana çıkaracak tanıtımları yapmaları gerekmektedir. Aynı zamanda ilçede festival, fuar ve kongre gibi etkinliklerin yapılması ve sayılarının artması için çalışmalar yapılmalıdır. Bu faaliyetleri yerine getirebilmek içinde ilçenin tanıtım ve reklam potansiyeli önem taşımaktadır.

- Midyat ilçesine ziyarette bulunan hem yerel hem de yabancı turistlerin günlük ziyaretlerini uzatmaları için seyahat acentelerinin tur rehberlerine Midyat tarihinin genel itibariyle tarih kokan yerlerin gezilebilmesi maksadıyla ayrıntılı bir gezi programının yapılıp turistlere ilçede konaklayabilme ihtiyacını arttıracak faaliyetlerle günlük ziyaretleri uzatabilecek duruma gelebileceklerdir.
- Turizm sektörünün gereksinim olarak gördüğü kalifiye personel isteğinin karşılanabilmesi için ilçede mesleki eğitim kurumlarının kurs açması talebi oluşturulabilir. Aynı zamanda Midyat ilçesinin imaj kaybı yaşamaması için yalnızca fiyat değil, hijyen, kalite ve temizlik konusunda da esnaf grubunu özendirmek için çalışmalar yapılabilir.
- Midyat bölgesine yüksek oranlarda yerli veya yabancı turist çekebilmek için Midyat'ta yaşamakta olan Süryani halkı ile ilgili dini törenler ve festivaller planlanabilir. Yılbaşı da özellikle bu tarz etkinliklerin düzenlenmesi, Süryanilerle ilgili geçmiş tarihin gözler önüne serilmesi ve bilgi edinilmesi gibi merak uyandıran durumlar sayesinde hem yerli hem de yabancı turist çekilebilmektedir. Süryanilerin ibadet yerleri olan kilise ve manastırların yıldönümleri, doğum ve ölüm yıldönümlerinin veya diğer tarihi olayların yapılacak olan faaliyetler ve kutlamalar da yurt dışında olan Süryanileri bölgeye çekme durumu yaşanabilmektedir.
- Midyat'ta turistlerin ilgisini çeken el sanatları ve hediyelik eşya faaliyetleri bu tarz sektörlerin gelişmesiyle Midyat ilçesinde turizm gelirlerine katkı sağlanacağı ve bölge halkının da istihdama katılmasıyla bölgenin kalkınması kaçınılmaz olduğu söylenebilir.

İleride yapılacak olan araştırmalara yönelik öneriler;

- Midyat bölge halkının turizm sektörünün meydana getirdiği etkilerinin halk üzerindeki algılarını ölçmekte olan bu araştırma, ileriki zamanlarda ele alınacak

olan çalıřmalara yardımcı olunacaęı ve gerek yerli gerekse yabancı arařtırmacılara katkı saęlayacaęı dūřunūlmektedir.

- Midyat açısında turizm sektörü henüz istenildiği kadar gelişme göstermediği için ileriki zamanlarda yapılacak olan çalışmalarda bölge halkının turizme karşı algılarının değişme ihtimalinin olması gelecekte de bölge halkı için tekrardan bir algı lme çalışması için gerekli olacağı dūřunūlmektedir. Fakat halk olumsuz dūřnce içinde ise bu olumsuzluğu düzeltebilecek çözümler bulunup geliştirilmelidir.
- Turizmi oluşturan ve canlandıran tarihi, kültürel ve doğal faktörlerin yüksek olduğu başka ilçe ve illerde de benzer çalışmalar yapılmaktadır. Bu alışmalar ile karşılaştırılıp literatüre katkı yaratabilir.

KAYNAKÇA

([Www.Nufusu.Com/İl/Mardin-Nufusu](http://www.Nufusu.Com/İl/Mardin-Nufusu)).

- Acar, S. (2016). *Mardin Tarihi Bibliyografyası* (Master's Thesis, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Akmeşe, H., Ataman, D., & Sercan, A. R. A. S. (2018). Somut Kültürel Mirasın Turizm Açısından Değerlendirilmesi: Mardin İli Örneği. *International Journal Of Social And Humanities Sciences Research (Jshsr)*, 5(29), 3598-3607.
- Akova, O. (2006). Yerel Halkın Turizmin Etkilerini Algılamalarına Ve Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 1(2), 77-109.
- Aktaş, A., Çevirgen, A., & Toker, B., (2010). Tourists' Satisfaction And Behavioral Intentions On Destination Attributes: An Emprical Study İn Alanya. *Tourism Analysis*, Vol.15, No.2, 243-252.
- Andereck, Kl, Valentine, Km, Knopf, Rc Ve Vogt, Ca (2005). Bölge Sakinlerinin Toplum Turizminin Etkilerine İlişkin Algıları. *Turizm Araştırmaları Yıllıkları*, 32 (4), 1056-1076.
- Ap, J. (1992). Bölge Sakinlerinin Turizmin Etkilerine İlişkin Algıları. *Turizm Araştırmaları Yıllıkları*, 19 (4), 665-690.
- Arınç, K. (2013). Doğal, İktisadî, Sosyal Ve Siyasal Yönleriyle Türkiye'nin İç Bölgeleri (I. Baskı). *Erzurum: Bam Coğrafya Araştırmaları Serisi*, (103).
- Arınç, K. (2018). Doğu Ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin İnanç Turizmi Potansiyeli İle Bölgesel Kalkınma Bakımından Değerlendirilme İmkânları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 2129-2147.
- Arslan, A. A., & Demir, T. *Midyat Telkâri Sanatı Ve Teknolojileri*.
- Assante, L. M., Wen, H. I., & Lottig, K. J. (2012). Conceptualization Of Modeling Resident Attitudes On The Environmental İmpacts Of Tourism: A Case Study Of Oahu, Hawaii. *Tourism Planning & Development*, 9(2), 101-118.
- Aşkın, S. (2006). Mardin İlinin Ekonomik Kalkınma Ve Verimliliğine Turizm Sektörünün Etkisi. *Fırat'tan Volga'ya Medeniyetler Köprüsü. Adıyaman Üniversitesi Yayınları*, (13), 250-265.
- Ateş, A., Gökçe, Ö. G. F., Kılınç, C., & Sunar, H. 2003-2016 Yılları Arası Türkiye Turizm Ekonomisinin Analitik Hiyerarşi Süreci (Ahs) Yöntemiyle Performans Değerlendirmesi.
- Ateş, H. (2016). Doğu Ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde Turizm Algısı Ve Turizmi Geliştirilmesi Stratejileri. *Journal Of Knowledge Economy & Knowledge Management*, 11(2).
- Avcıkurt, C. (2009). *Turizm Sosyolojisi: Genel Ve Yapısal Yaklaşım*. Detay Yayıncılık.
- Ayazlar, R. A., & Ayazlar, G. (2016). Resindents'tourism Support Behavior: The Role Of Sustainabla Tourism Attitude. *Enlightening Tourism. A Pathmaking Journal*, 6(2), 124-149.
- Bahar, O., & Kozak, M. (2013). Turizm Sektörünün Ulusal Ekonomiler Üzerindeki Etkileri. O. Bahar Ve M. Kozak İçinde, *Turizm Ekonomisi*, (S 184).
- Bekleyen, A., Dalkılıç, N., & Nurtekin, Ö. Z. E. N. (2014). Geleneksel Mardin Evi'nin Mekansal Ve Isısal Konfor Özellikleri. *Tübav Bilim Dergisi*, 7(4), 28-44.
- Resindents'tourism Suppot Behavior: The Role Of Sustainabla Tourism Attitude.

- Bertan, S. (2010). Pamukkale'deki Yöre Halkının Turizmi Desteklemesi İle Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri Arasındaki İlişki. *Uluslararası İktisadi Ve İdari İncelemeler Dergisi*, (4).
- Bulu, M., & Eraslan, H. (2007). Sürdürülebilir Rekabet Avantajı Elde Etmede Turizm Sektörü: Sektörel Stratejiler Ve Uygulamalar. *Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu, Urak Yayınları, İstanbul*.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri.
- Change, I. C. (2013). The Physical Science Basis. (No Title).
- Cohen, E. (1984). Turizm Sosyolojisi: Yaklaşımlar, Sorunlar Ve Bulgular. *Sosyolojinin Yıllık İncelemesi*, 10 (1), 373-392.
- Cole, S. (2008). Living In Hope: Tourism And Poverty Alleviation In Flores?. In *Tourism Development: Growth, Myths And Inequalities* (Pp. 272-289). Wallingford Uk: Cabı.
- Cordero, J. C. M. (2008). Residents Perception Of Tourism: A Critical Theoretical And Methodological Review. *Ciencia Ergo-Sum, Revista Científica Multidisciplinaria De Prospectiva*, 15(1), 35-44.
- Çalışkan, U., & Tütüncü, Ö. (2008). Turizmin Yerel Halk Üzerindeki Etkileri Ve Kuşadası İlçesi Uygulaması. *İv. Lisansüstü Turizm*.
- Çelikkanat, N., & Güçer, E. (2014). Yerel Halkın Turizme Bakış Açısı: Bodrum İlçesi Örneği. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi*, 15, 272-289.
- Çetin, İ. (2007). *Midyat'ta Etnik Gruplar: Kürtler, Mhalmiler (Araplar), Süryaniler, Yezidiler, Türkler, Becırmaniler (Seyyidler): Alan İncelemesi* (Vol. 9). Yaba Yayınları.
- Çetin, T. (2009). Beypazarı'nda Turist-Yerli Halk Etkileşimi Ve Turizmin Sosyal, Kültürel Ve Ekonomik Etkileri. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 9(1), 15-32.
- Çil Yavuz, N., (2006). Türkiye'de Turizm Gelirlerinin Ekonomik Büyümeye Etkisinin Testi: Yapısal Kırılma Ve Nedensellik Analizi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, Vol.7, No.2, 162-171.
- Çolak, E. (2017). Muğla Halkının Turizm Olgusuna Ve Turizm Etkilerine Bakış Açılarını Anlamaya Yönelik Bir Alan Araştırması. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Muğla*.
- Çolak, E., & Tayfun, A. (2017). Çamlıhemşin İlçe Merkezinde Yerli Halkın Turizme İlişkin Görüşleri. *Journal Of Tourism & Gastronomy Studies*, 5(4), 581-598.
- Çolak, O. (2020). *Turizmin Sosyal Çevreye Etkileri Üzerine Bir Araştırma: Taraklı Örneği* (Master's Thesis, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi).
- Çuhadar, M., & Kayacan, C. (2005). Yapay Sinir Ağları Kullanılarak Konaklama İşletmelerinde Doluluk Oranı Tahmini: Türkiye'deki Konaklama İşletmeleri Üzerine Bir Deneme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16(1), 24-30.
- Daşdemir, D. (2009). Midyat İlçe Merkezi'nin Coğrafyası. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum*.

- Demir, N. Ve Özmutaf, Nm (2018). Sivil Toplum Ülkelerinin Süryani Kültürü Kapsamında Bölgesel Ticarete Olan Etkileri: Ampirik Bir Çalışma. *Sosyoekonomi* , 26 (35), 41-58.
- Demircan, Ş. (2010). Turizmin Sosyo Kültürel Etkileri: Antalya/Muratpaşa İlçesi Örneği.
- Demircan, Ş. (2014). *İnanç Turizminin Yerel Kalkınmadaki Önemi: Midyat Örneği. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı* (Doctoral Dissertation, Yüksek Lisans Tezi, Muğla, 152s).
- Diedrich, A. Ve García-Buades, E. (2009). Destinasyon Göstergesi Olarak Turizme İlişkin Yerel Algılar Azalıyor. *Turizm İşletmeciliği*, 30 (4), 512-521.
- Doğan, H. (2012). Yerel Halkın Isparta Turizmine Yönelik Görüşleri Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(1), 103-122.
- Doğanay, S., Mete, A. L. I. M., & Tanfer Altaş, N. (2006). Atmosfer Kökenli Doğal Afetlere Bir Örnek: 10 Ağustos 2005 Erzurum Seli. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 11(16), 305-322.
- Dündar, Y., & Ünlüöner, K. (2019). Neo-Kolonyalizm Aracı Olarak Kitle Turizminin Etkileri Üzerine Bir Araştırma (A Research On The Effects Of Mass Tourism As A Means Of Neo-Colonialism). *Journal Of Tourism & Gastronomy Studies*, 7(3), 2066-2107.
- Emel, C.A.N. (2013). Turizm Destinasyonlarında Sürdürülebilir Turizmin Sürdürülebilir Rekabet Açısından Değerlendirilmesi. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, (4), 23-40.
- Enemuo, O. B., & Oduntan, O. C. (2012). Social İmpact Of Tourism Development On Host Communities Of Osun Oshogbo Sacred Grove. *Iosr Journal Of Humanities And Social Science (Jhss)*, 2(6), 30-35.
- Erdem, A. (2017). *Turizm Faaliyetlerinin Yerel Halk Tarafından Nasıl Algılandığının Tespitine Yönelik Bir Çalışma: Kayseri Örneği* (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Erkanal, H. (2007). Mezopotamya'ya Açılan Kapı: Nusaybin. *I. Uluslararası Mardin Tarihi Sempozyumu*, 1-16.
- Erpolat, M. S. (2007). Tapu Tahrir Defterlerine Göre XVI. Yüzyılda Midyat. *Makalelerle Mardin I*, 381-415.
- Ersoy, H. (2017). *Turizmin Gelişiminin Yerel Halk Üzerine Sosyo-Kültürel Etkileri: Manavgat Örneği* (Doctoral Dissertation, İzmir Katip Çelebi University (Turkey)).
- Filiz, A. (2017). Yerel Halkın Turizme Yönelik Algı Ve Tutumlarının Turizm Gelişim Yaklaşımları Kapsamında Değerlendirilmesi: Mazı Köyü-Türkbükü Karşılaştırmalı Analizi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir*.
- García, F. A., Vázquez, A. B., & Macías, R. C. (2015). Resident's Attitudes Towards The İmpacts Of Tourism. *Tourism Management Perspectives*, 13, 33-40.
- Ghulamrabbany, M., Afrin, S., Rahman, A., İslam, F., & Hoque, F. (2013). Environmental Effects Of Tourism. *American Journal Of Environment, Energy And Power Research*, 1(7), 117-130.

- Goeldner, C. R. (2021). *Tourism Principles, Practices, Philosophies*.
- Gültekin, N., & Özcan, Z. (1997). Development İn Cultural Continuity.
- Gümüş, N., & Özüpekçe, S. (2009). Foça’da Turizmin Ekonomik, Sosyal, Kültürel Ve Çevresel Etkilerine Yönelik Yerel Halkın Görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 398-417.
- Gündüz, S. (2018). Yerel Halkın Turizm Algısını Belirlemeye Yönelik Alternatif Bir Ölçek Geliştirme: Karataş Destinasyonu Örneği. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 13(52), 343-357.
- Güneş, E., & Alagöz, G. (2018). Yerel Halkın Turizm Algısı: Erzincan’da Bir Araştırma. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (15), 409-442.
- Güneş, E., Alagöz, G., & Abdullah, U. S. L. U. (2020). Yerel Halkın Sürdürülebilir Turizme Yönelik Tutumu: Fethiye Örneği. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 201-215.
- Güneş, N. (2014). Yerel Halkın Turizm Algısı Ve Turizme Katılımı: Antalya Konyaaltı Ve Kepez İlçesi Örneği.
- Hasanlı, İ. (2015). Turizmin Bakü’de Yerel Halk Tarafından Algılanması. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.
- Işık, C. E. M., & Çalkın, Ö. (2016). Yerel Halkın Turizm Algısı: Tra2 Bölgesi Analizi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2).
- Işık, G., & Güneş, M. (2015). Çok Kültürlülüğün Mirasını Geleceğe Taşımak: Mardin Örneği. *Tücaum Vuu. Coğrafya Sempozyumu*, 449-462.
- İşler, İ., & Çetin, M. (2000). Dinler Ve Diller Diyarı Midyat. *Midyat Belediyesi Yayını, İstanbul*, 14.
- Jurowski, C. Ve Gürsoy, D. (2004). Mesafelerin Yaşayanların Turizme Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkisi. *Turizm Araştırmaları Yıllıkları*, 31 (2), 296-312.
- Kalaycı, Ş. (2010). *Spss Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (Vol. 5, P. 359). Ankara, Turkey: Asil Yayın Dağıtım.
- Kankal, A. (2007). Tanzimat Ve Meşrutiyet Dönemlerinde Midyat. İbrahim Özcoşar. *Makalelerle Mardin I Tarih Coğrafya*, 457-477.
- Kızıldemir, Ö., & Sarıışık, M. (2017). Turizm Endüstrisinin Ekonomik Etkenlerinin Bölgesel Kalkınmaya Etkinleri: Adana’da Yerel Paydaşlar Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Ticaret Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 38-58.
- Kim, K. (2002). *The Effects Of Tourism İmpacts Upon Quality Of Life Of Residents İn The Community* (Doctoral Dissertation, Virginia Polytechnic Institute And State University).
- Kline, R. B. (2023). *Principles And Practice Of Structural Equation Modeling*. Guilford Publications.
- Ko, Dw Ve Stewart, Wp (2002). Bölge Sakinlerinin Turizm Gelişimine Yönelik Tutumlarının Yapısal Bir Eşitlik Modeli. *Turizm İşletmeciliği*, 23 (5), 521-530.
- Kozak, N. (2001). *Genel Turizm: İlkeler-Kavramlar*. Detay Yayıncılık.
- Köktürk, G. V. (2005). Türkiye’de 1980-2003 Yılları Arasında Sosyal Bilimler Alanında Yayımlanmış Yöntem Ve Araştırma Teknikleri Kitaplarının Hedef Kitleleri Ve Yazılma Amaçları Açısından Değerlendirmesi. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (Hütad)*, (2), 113-130.

- Küçükşarı, G. (2011). Turizmin Yerel Ekonomiye Etkisinin Konaklama İşletmeleri Özelinde Analizi: Manavgat Örneği. *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir Ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*.
- Lawton, Lj (2005). Avustralya'nın Gold Coast'undaki Turistik Mekanlara İlişkin Yerleşik Algılar. *Seyahat Araştırmaları Dergisi*, 44 (2), 188-200.
- Lindberg, K., & Johnson, R. L. (1997). Modeling Resident Attitudes Toward Tourism. *Annals Of Tourism Research*, 24(2), 402-424.
- Ling, L., Jakpar, S., Johari, A., Abdul Rani, N. Ve Myint, K. (2011). Georgetown'da Yaşayanların Turizm Gelişiminin Etkilerine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası İşletme Ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (1), 264-277.
- Mason, P. (2020). *Turizmin Etkileri, Planlaması Ve Yönetimi*. Routledge.
- Mason, P. Ve Cheyne, J. (2000). Bölge Sakinlerinin Önerilen Turizm Gelişimine Yönelik Tutumları. *Turizm Araştırmaları Yıllıkları*, 27 (2), 391-411.
- Mbaiwa, Je (2003). Turizm Gelişiminin Botsvana'nın Kuzeybatısındaki Okavango Deltası Üzerindeki Sosyo-Ekonomik Ve Çevresel Etkileri. *Kurak Ortamlar Dergisi*, 54 (2), 447-467.
- Mesci, M., & Dönmez, G. (2016). Turizmin Bölgesel Kalkınma Ve Yerel Halk Üzerindeki Etkisi: Mudurnu Örneği. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 21-50.
- Nasıroğlu, M. (2010). *Batılı Seyyahların Gözüyle Mardin Ve Çevresi (Mardin, Nusaybin Ve Hasankeyf)* (Doctoral Dissertation, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü).
- Okuyucu, Aga (2013). Türkiye'de Turizmin Gelişimi: Gelişim Süreci, Zorluklar Ve Kalıplar. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (7), 815-827.
- Olalı, H. (1982). Turizm Politika Ve Planlaması. *Bornova-İzmir: Ege Üniversitesi Matbaası*.
- Özdemir, M., & Kervankıran, İ. (2013). Turizm Ve Etkileri Konusunda Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Afyonkarahisar Örneği. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (24), 1-25.
- Özkan, E., Curkan, S. C., & Sarak, E. C. (2015). Festivallere Katılan Ziyaretçiler Üzerine Etkileri: Alaçatı Ot Festivali Örneği. *Gümüşhane University Electronic Journal Of The Institute Of Social Science/Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 6(14).
- Özşahin, E. (2014). Cbs Kullanılarak Şehir Ve Jeomorfoloji Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Tekirdağ Şehri Örneği. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (6), 93-122.
- Öztürk, M. (2013). Çoğulculuk Söyleminin Sahiciliği Üzerine: Midyat Örneği. *İdealkent*, 4(9), 42-73.
- Pallant, J. (2017). *Spss Kullanma Kılavuzu: Spss İle Adım Adım Veri Analizi*. Anı Yayıncılık.
- Park, K., Lee, J. Ve Lee, Tj (2017). Toplumun Refahı Ve Bağlılığı Açısından Bölge Sakinlerinin Gelecekteki Turizm Gelişimine Yönelik Tutumları. *Asya Pasifik Turizm Araştırmaları Dergisi*, 22 (2), 160-172.

- Parrilla, Jc, Font, Ar Ve Nadal, Jr (2007). Turizm Ve Uzun Vadeli Büyüme İspanyol Perspektifi. *Turizm Araştırmaları Yıllıkları*, 34 (3), 709-726.
- Patterson, C. (2015). *Sustainable Tourism: Business Development, Operations And Management*. Human Kinetics.
- Pranić, L., Petrić, L. Ve Cetinić, L. (2012). Geçiş Ülkelerinde Spor Turizmi Etkinliklerinin Sosyal Etkilerine İlişkin Ev Sahibi Nüfusun Algıları: Hırvatistan'dan Kanıtlar. *Uluslararası Etkinlik Ve Festival Yönetimi Dergisi*, 3 (3), 236-256.
- Sağlık, E. (2011). Turizm İşletmelerinin Bölge Ekonomisindeki Yeri Ve Rolünün Belirlenmesi: Erzurum Ölçeğinde Bir Araştırma. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*.
- Seetanah, B. (2011). Assessing The Dynamic Economic İmpact Of Tourism For Island Economies. *Annals Of Tourism Research*, 38(1), 291-308.
- Sekaran, U. Ve Bougie, R. (2016). *İş Dünyası İçin Araştırma Yöntemleri: Beceri Geliştirme Yaklaşımı*. John Wiley Ve Oğulları.
- Sempozyumu, U. M., & Özcoşar, İ. (2012). *Uluslararası Midyat Sempozyumu (7-9 Ekim 2011): Sempozyum Bildirileri*.
- Sevindi, C., & Daşdemir, D. (2011). Kuruluşu, Gelişmesi Ve Fonksiyonel Özellikleri Açısından Midyat Şehri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(46), 135-182.
- Sezer, L. İ. (1990). Türkiye'de Ortalama Yıllık Sıcaklık Farkının Dağılışı Ve Kontinentalite Derecesi Üzerine Yeni Bir Formül. *Ege Coğrafya Dergisi*, 5(110-159).
- Tabachnick, Bg, Fidell, Ls Ve Ullman, Jb (2013). *Çok Değişkenli İstatistiklerin Kullanılması* (Cilt 6, S. 497-516). Boston, Ma: Pearson.
- Tosun, C., Timothy, Dj, & Xd6; Zt'nin Xfc'si; Rk, Yxk (2003). Türkiye'de Turizmin Büyümesi, Ulusal Kalkınma Ve Bölgesel Eşitsizlik. *Sürdürülebilir Turizm Dergisi*, 11 (2-3), 133-161.
- Trebi, R. N. A., & Li, Y. (2022). Tourism And Its Impact On Economic Development.
- Tuna, M. (2007). Turizm, Çevre Ve Toplum (Marmaris Örneği). Ankara: Detay Yayıncılık, 1.
- Tunçdilek, N. (1986). *Türkiye'de Yerleşmenin Evrimi*. İstanbul Üniversitesi, Deniz Bilimleri Ve Companyğrafya Enstitüsü.
- Tutar, F., Alpaslan, C., Tutar, E., & Erkan, Ç. (2013). Turizm Sektörünün İstihdam Üzerine Etkileri. *Global Journal Of Economics And Business Studies*, 2(4), 14-27.
- Tükeltürk, A., & Boz, M. (Eds.). (2013). *Turizmde Güncel Konu Ve Eğilimler*. Detay Yayıncılık.
- Usta, Ö. (2009). *Turizm: Genel Ve Yapısal Yaklaşım*. Detay Yayıncılık.
- Uysal, M., Sirgy, Mj, Woo, E. Ve Kim, Hl (2016). Turizmde Yaşam Kalitesi (Qol) Ve Refah Araştırması. *Turizm İşletmeciliği*, 53, 244-261.
- Ünal, M. S., & Sezgin, H. (2022). Midyat/Mardin Yöresinde Yetiştiriciliği Yapılan Üzüm Çeşitlerinin Etkili Sıcaklık Toplamı İhtiyaçlarının Tespiti. *Journal Of The Institute Of Science And Technology*, 12(1), 11-20.
- Ünlüönen, K., & Şahin, S. Z., (2011). Employment İn Tourism Sector. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (Elektronik)*, Vol.10, No.37, 1-25.

- Ünlüöner, K., Tayfun, A., & Kılıçlar, A. (2007). *Turizm Ekonomisi*. Ankara: Nobel.
- Wall, G., & Mathieson, A. (2006). *Tourism: Change, Impacts, And Opportunities*. Pearson Education.
- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2014). *Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Detay Yayıncılık.
- Yeşilmen, H. (2017). Değişim Ve Çözüm Sürecinde Mahallemelerde Kimliğin İnşası. *Artuklu Akademi*, 4(1), 43-76.
- Yıldız, A. (2006). 135/313 No'lu Şer'iyeye Siciline Göre XVIII. Asırda Diyarbakır'da Bulunan Vakıflar Ve Görevlileri. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 15(15), 99-106.
- Yıldız, Z. (2007). Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Sağladığı Katkılar Ve Göller Bölgesi Uygulaması. *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
- Yoon, Y., Gürsoy, D. Ve Chen, Js (2001). Bir Turizm Gelişim Teorisinin Yapısal Eşitlik Modellemesi İle Doğrulanması. *Turizm İşletmeciliği*, 22 (4), 363-372.

EKLER

EK-1.: Araştırma Kullanılan Anket Formu

Değerli katılımcı, çalışmanın amacı, Midyat'taki turizm faaliyetlerinin meydana getirdiği ekonomik sonuçların, yerel halk üzerindeki etkilerinin ne yönde olduğunun tespit edilmesidir. Bu çalışma genel olarak akademik amaçlı hazırlanmış olup, araştırmanın bulguları sunulurken kişi bilgileri kesinlikle kullanılmayacaktır. Çalışmaya katılanların isim ve soyadı istenmemektedir. Anket sorularına vereceğiniz objektif cevaplar araştırmanın verimliliği ve güvenirliliği açısından önem taşımaktadır. Gösterdiğiniz duyarlılığa şimdiden teşekkür ederiz.

Cinsiyet: () Kadın () Erkek

Medeni Durum: () Evli () Bekar

Yaş: () 18-25 () 26-35 () 36-45 () 46-55 () 56 yaş ve üzeri

Eğitim: () İlkokul () Lise () Üniversite () Yüksek Lisans () Doktora

Meslek: () Esnaf () İşletme Sahibi () Memur () Serbest Meslek Sahibi () Emekli

Gelir: () 5.000 ve altı () 6.000-10.000 () 11.000-15.000 () 16.000-20.000 () 21.000 ve üzeri

1 Kesinlikle Katılmıyorum

2 Katılmıyorum

3 Kararsızım

4 Katılıyorum

5 Kesinlikle Katılıyorum

İfadeler	1	2	3	4	5
Bölgeye yönelik döviz girişini artırır					
Bölgeye yabancı sermaye girişi sağlar					

Bölgeye yönelik yatırım artışı sağlar					
Bölgedeki kişi başına düşen geliri artırır					
Yeni istihdam olanaklarının yaratılmasını sağlar					
Bölgenin alt yapı olanaklarının gelişmesini sağlar					
Bölgenin üst yapı olanaklarının gelişmesini sağlar					
Bölgedeki tarım sektörünün gelişmesine katkı sağlar					
Bölgedeki sanayi sektörünün gelişmesine katkı sağlar					
Diğer bölgelerle arasındaki gelişmişlik farkını azaltır					
Bölgedeki çevre kalitesinin artmasını sağlar					
Bölgedeki tarım sektörü kadar gelir getirir					
Bölgedeki sanayi sektörü kadar gelir getirir					
Yerel kamu yönetimi gelirlerini artırır					
Üretilen ürünlerin satış miktarlarını artırır					
Gelirleri turizm kaynaklarına (restorasyon v.b.) ayrılan paydan daha fazladır					
Tarım sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır					
Sanayi sektöründe çalışanların gelirini artırmaktadır					
Gelirleri yöre halkına dengeli dağılmaktadır					
Bölgesel enflasyon yaratır					
Kamu giderlerini artırır					
Yabancı iş gücü artışı sağlar					
İthalatı artırır					
Bölgedeki ekonomik sistemi bozar					
Tarım sektörüne olan yatırımları azaltır					
Sanayi sektörüne olan yatırımları azaltır					

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Fatma GÜLTEKİN	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Fakülte	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Bölümü	İşletme
Yüksek Lisans	
Üniversite	
Enstitü Adı	
Ana Bilim Dalı	
Programı	
Makale ve Bildiriler (Varsa)	
1.	
2.	